

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη
Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2021

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΜ: 00618

Επιβλέπων: Παπαηλίας Θεόδωρος, Καθηγητής Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του
Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη
Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2021

University of West Attica
School of Administration, Economic, and Social Sciences
Department of Accounting & Finance
M.Sc. in Public Economics and Policy

INCOME TAXATION IN GREECE AND THE EFFICIENCY OF THE TAX ADMINISTRATION

DIMITRA GEORGIU

RN: 00618

Supervisor: Papailias Theodoros, Professor, Department of Accounting and Finance of the
University of West Attica

Master Thesis submitted to the Dept. of Accounting & Finance of the University of West Attica in
partial fulfilment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public Economics and Policy

Aigalaio, 2021

Τίτλος εργασίας

Η Φορολογία Εισοδήματος στην Ελλάδα και η Αποτελεσματικότητα της Φορολογικής Διοίκησης

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 18/03/2021

A/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	Θεόδωρος Παπαηλίας	Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
2	Ανδρέας Αλεξόπουλος	Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
3	Νικόλαος Συκιανάκης	Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ του ΚΩΝ/ΝΟΥ, με αριθμό μητρώου 00618 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ του Τμήματος ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ της Σχολής ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι: «είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Η φορολογία εισοδήματος στην Ελλάδα και η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

Περίληψη

Τα διάφορα είδη φόρων που επιβάλλει κάθε χώρα, για την συγκέντρωση των απαραίτητων εσόδων, αποτελούν το φορολογικό της σύστημα. Ανάμεσα σε αυτούς τους φόρους σημαντικό μερίδιο έχει η φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Ωστόσο, διάφοροι παράγοντες που σχετίζονται είτε με τη φιλοσοφία των φορολογούμενων είτε με την φορολογική διοίκηση οδηγούν στην αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα με κυριότερο, ίσως, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι σε θεωρητικό επίπεδο να αποσαφηνίσει, αρχικά, την έννοια και τα είδη των φόρων που διέπουν το ελληνικό φορολογικό σύστημα. Παράλληλα μέσα από μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της φορολογίας εισοδήματος στην Ελλάδα, εστιάζει στη φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων και αναδεικνύει τους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν την αποδοτικότητα της φορολογικής διοίκησης και τους λόγους που οδηγούν στη φοροδιαφυγή.

Ακολουθώντας σε ερευνητικό επίπεδο, μέσα από πρωτογενή ποσοτική έρευνα, σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει σε βάθος τις απόψεις των φορολογούμενων σε ότι αφορά τη φορολογία φυσικών προσώπων και την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.

Λέξεις κλειδιά: Φορολογία Εισοδήματος, Φυσικά πρόσωπα, Αποδοτικότητα φορολογικής διοίκησης, Φοροδιαφυγή

Income taxation in Greece and the efficiency of the tax administration

Abstract

The different types of taxes that each country imposes, in order to collect the necessary revenues, constitute its tax system. Among these taxes, the income tax of natural and legal persons constitutes an important share. However, various factors related to either the philosophy of taxpayers or of tax administration lead to the inefficiency of the tax administration, thus resulting in serious problems and, mainly, the phenomenon of tax evasion.

The purpose of this dissertation is at a theoretical level to clarify, initially, the meaning and types of taxes that govern the Greek tax system. At the same time, through a historical review of the evolution of income tax in Greece, it focuses on the taxation of natural and legal persons and highlights those factors that affect the efficiency of the tax administration and the reasons that lead to tax evasion.

Then at the research level, through primary quantitative research, the purpose of this dissertation is to investigate in depth the views of taxpayers regarding the taxation of individuals and the effectiveness of the tax administration.

Keywords: Income Taxation, Individuals, Efficiency of tax administration, Tax evasion

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη

Abstract

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Εισαγωγή

ΜΕΡΟΣ Α: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Φορολογία Εισοδήματος

1.1 Εισαγωγή.....	1
1.2 Η έννοια του φόρου	1
1.2.1 Τα είδη των φόρων	2
1.3 Η εξέλιξη της φορολογίας εισοδήματος στην Ελλάδα	8
1.3.1 Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων	11
1.3.2 Φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων.....	14
1.4 Φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων στην Ευρώπη	15
1.5 Επιπτώσεις της φορολογίας στην οικονομική ανάπτυξη.....	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η Αποτελεσματικότητα της Φορολογικής Διοίκησης

2.1 Εισαγωγή	21
2.2 Λόγοι που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.....	21
2.3 Αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και φοροδιαφυγή.....	24

ΜΕΡΟΣ Β: Ερευνητική Προσέγγιση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Μεθοδολογία Έρευνας

3.1 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα.....	29
3.2 Επιλογή της μεθόδου και ερευνητικό εργαλείο	29
3.3 Συμμετέχοντες.....	30
3.4 Διαδικασία	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Αποτελέσματα Έρευνας

4.1 Περιγραφική Στατιστική.....	33
4.1.1 Απόψεις των ερωτώμενων για τη φορολογία εισοδήματος	33
4.1.2 Απόψεις των ερωτώμενων για την Αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.....	40
4.1.3 Δημογραφικά Στοιχεία.....	51
4.2 Επαγωγική Στατιστική.....	56
4.2.1 Τεστ ανεξαρτησίας με το Φύλο των ερωτώμενων.....	56
4.2.2 Τεστ ανεξαρτησίας με την Ηλικία των ερωτώμενων.....	71
4.2.3 Τεστ ανεξαρτησίας με την Εκπαίδευση των ερωτώμενων	85

4.2.4 Τεστ ανεξαρτησίας με την Επαγγελματική Κατάσταση των ερωτώμενων	96
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Σύνθεση Συμπερασμάτων	
5.1 Συμπεράσματα έρευνας	111
5.2 Προτάσεις βελτίωσης.....	116
5.3 Περιορισμοί έρευνας.....	119
5.4 Μελλοντικές προτάσεις περαιτέρω έρευνας.....	119
Παράρτημα	121
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	121
Βιβλιογραφία	125

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1 Φορολογικά Έσοδα έτους 2018	5
Πίνακας 1.2: Ποσοστό και έσοδα των άμεσων φόρων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2018	6
Πίνακας 1.3: Ποσοστό και έσοδα των έμμεσων φόρων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2018	7
Πίνακας 1.4: Φορολογικός συντελεστής ανά κατηγορία εισοδήματος	11
Πίνακας 1.5: Ποσοστό ελάχιστης δαπάνης με ηλεκτρονική συναλλαγή	12
Πίνακας 1.6: Εισόδημα από ακίνητη περιουσία	13
Πίνακας 1.7: Ανώτατοι συντελεστές φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων	17
Πίνακας 4.1 Γνώση λειτουργίας φορολογικού συστήματος	33
Πίνακας 4.2 Δίκαιο φορολογικό σύστημα	34
Πίνακας 4.3 Υψηλή φορολογία εισοδήματος για τα φυσικά πρόσωπα	35
Πίνακας 4.4 Κατηγορίες εισοδήματος που πληρώνουν υψηλό φόρο εισοδήματος	37
Πίνακας 4.5 Η πολυνομία, η πολυπλοκότητα και η ασάφεια των φορολογικών νόμων συντελεί στη φοροδιαφυγή	38
Πίνακας 4.6 Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές συντελούν στη φοροδιαφυγή	38
Πίνακας 4.7 Οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης συντελούν στη φοροδιαφυγή	39
Πίνακας 4.8 Ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων συντελεί στη φοροδιαφυγή	39
Πίνακας 4.9 Το χαμηλό φορολογικό φρόνημα συντελεί στη φοροδιαφυγή	40
Πίνακας 4.10 Η αίσθηση της μη ανταποδοτικότητας των φόρων που πληρώνονται συντελεί στη φοροδιαφυγή	40
Πίνακας 4.11 Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει τη δημιουργία εσόδων	41
Πίνακας 4.12 Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει την εφαρμογή της φορολογικής πολιτικής	41
Πίνακας 4.13 Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις	42
Πίνακας 4.14 Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει το κόστος συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις	42
Πίνακας 4.15 Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει το κόστος που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση	43
Πίνακας 4.16 Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην πληρότητα της βάσης δεδομένων των φορολογουμένων	43
Πίνακας 4.17 Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στη διαχείριση κινδύνων	44
Πίνακας 4.18 Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογουμένων	44
Πίνακας 4.19 Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών	45
Πίνακας 4.20 Η φορολογική αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην επίλυση	

φορολογικών διαφορών	45
Πίνακας 4.21 Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στη διαχείριση εσόδων	46
Πίνακας 4.22 Η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης	46
Πίνακας 4.23 Η έλλειψη αυτονομίας μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης	47
Πίνακας 4.24 Η κακή τήρηση αρχείων μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης	47
Πίνακας 4.25 Η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης	48
Πίνακας 4.26 Η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης	48
Πίνακας 4.27 Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης	49
Πίνακας 4.28 Η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης	49
Πίνακας 4.29 Τα κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης	50
Πίνακας 4.30 Η χρήση της Τεχνολογίας βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης	50
Πίνακας 4.31 Η αυτονομία της φορολογικής διοίκησης βελτιώνει την αποτελεσματικότητά της	51
Πίνακας 4.32 Φύλο	51
Πίνακας 4.33 Ηλικία	52
Πίνακας 4.34	53
Πίνακας 4.35 Επαγγελματική Κατάσταση	55
Πίνακας 4.36 Πίνακας Συνάφειας	57
Πίνακας 4.37 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	57
Πίνακας 4.38 Πίνακας Συνάφειας	58
Πίνακας 4.39 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	58
Πίνακας 4.40 Πίνακας Συνάφειας	59
Πίνακας 4.41 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	59
Πίνακας 4.42 Πίνακας Συνάφειας	60
Πίνακας 4.43 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	60
Πίνακας 4.44 Πίνακας Συνάφειας	61
Πίνακας 4.45 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	61
Πίνακας 4.46 Πίνακας Συνάφειας	62
Πίνακας 4.47 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	62
Πίνακας 4.48 Πίνακας Συνάφειας	63
Πίνακας 4.49 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	63
Πίνακας 4.50 Πίνακας Συνάφειας	64
Πίνακας 4.51 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	64
Πίνακας 4.52 Πίνακας Συνάφειας	65
Πίνακας 4.53 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	65
Πίνακας 4.54 Πίνακας Συνάφειας	66
Πίνακας 4.55 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	66
Πίνακας 4.56 Πίνακας Συνάφειας	67

Πίνακας 4.57 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	67
Πίνακας 4.58 Πίνακας Συνάφειας	68
Πίνακας 4.59 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	69
Πίνακας 4.60 Πίνακας Συνάφειας	69
Πίνακας 4.61 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	70
Πίνακας 4.62 Πίνακας Συνάφειας	70
Πίνακας 4.63 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	71
Πίνακας 4.64 Πίνακας Συνάφειας	72
Πίνακας 4.65 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	72
Πίνακας 4.66 Πίνακας Συνάφειας	73
Πίνακας 4.67 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	74
Πίνακας 4.68 Πίνακας Συνάφειας	74
Πίνακας 4.69 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	75
Πίνακας 4.70 Πίνακας Συνάφειας	75
Πίνακας 4.71 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	76
Πίνακας 4.72 Πίνακας Συνάφειας	77
Πίνακας 4.73 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	78
Πίνακας 4.74 Πίνακας Συνάφειας	78
Πίνακας 4.75 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	79
Πίνακας 4.76 Πίνακας Συνάφειας	80
Πίνακας 4.77 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	80
Πίνακας 4.78 Πίνακας Συνάφειας	81
Πίνακας 4.79 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	82
Πίνακας 4.80 Πίνακας Συνάφειας	83
Πίνακας 4.81 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	84
Πίνακας 4.82 Πίνακας Συνάφειας	84
Πίνακας 4.83 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	85
Πίνακας 4.84 Πίνακας Συνάφειας	86
Πίνακας 4.85 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	87
Πίνακας 4.86 Πίνακας Συνάφειας	87
Πίνακας 4.87 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	88
Πίνακας 4.88 Πίνακας Συνάφειας	89
Πίνακας 4.89 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	90
Πίνακας 4.90 Πίνακας Συνάφειας	90
Πίνακας 4.91 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	91
Πίνακας 4.92 Πίνακας Συνάφειας	92
Πίνακας 4.93 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	93
Πίνακας 4.94 Πίνακας Συνάφειας	93
Πίνακας 4.95 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	94
Πίνακας 4.96 Πίνακας Συνάφειας	95
Πίνακας 4.97 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	96
Πίνακας 4.98 Πίνακας Συνάφειας	97
Πίνακας 4.99 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	98
Πίνακας 4.100 Πίνακας Συνάφειας	99
Πίνακας 4.101 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	100
Πίνακας 4.102 Πίνακας Συνάφειας	101
Πίνακας 4.103 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	102

Πίνακας 4.104 Πίνακας Συνάφειας	103
Πίνακας 4.105 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	104
Πίνακας 4.106 Πίνακας Συνάφειας	105
Πίνακας 4.107 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	106
Πίνακας 4.108 Πίνακας Συνάφειας	107
Πίνακας 4.109 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	108
Πίνακας 4.110 Πίνακας Συνάφειας	109
Πίνακας 4.111 Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας	110

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1:1 Φορολογικά έσοδα από τους κύριους φόρους, για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το έτος 2018 (σε % της συνολικής φορολογίας)	8
Γράφημα 2:1 Πορεία των φορολογικών εσόδων ως προς το ΑΕΠ από το 2009 έως και το 2018.....	25
Γράφημα 4:1 Γνώση λειτουργίας φορολογικού συστήματος.....	34
Γράφημα 4:2 Δίκαιο φορολογικό σύστημα	35
Γράφημα 4:3 Υψηλή φορολογία εισοδήματος για τα φυσικά πρόσωπα	36
Γράφημα 4:4 Κατηγορίες που πληρώνουν υψηλό φόρο εισοδήματος	37
Γράφημα 4.5: Φύλο.....	52
Γράφημα 4.6: Ηλικία	53
Γράφημα 4.7: Εκπαίδευση	54
Γράφημα 4.8: Επαγγελματική Κατάσταση	55

Εισαγωγή

Η φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων στην Ελλάδα ρυθμίζεται από τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Βασικός Νόμος που ρυθμίζει τη φορολογία είναι ο Νόμος 4172/2013, με τις ακόλουθες τροποποιήσεις που έχει υποστεί. Παρά το γεγονός ότι ο νόμος αυτός από τότε μέχρι σήμερα έχει υποστεί σημαντικές τροποποιήσεις, αποτελεί ωστόσο το βασικό νομοθέτημα για τη φορολογία εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων.

Ωστόσο, διάφοροι παράγοντες, μεταξύ αυτών η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές, εμποδίζουν την ομαλή και απρόσκοπτη συλλογή δημοσίων εσόδων με αποτέλεσμα να επηρεάζεται το κόστος συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις και το κόστος που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση για τις κυβερνήσεις. Συνακόλουθα το δυσμενές οικονομικό τοπίο, η πολυπλοκότητα και ασάφεια των φορολογικών νόμων, ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολουμένων, το χαμηλό φορολογικό φρόνημα τροφοδοτούν, περαιτέρω τη φοροδιαφυγή, η οποία εμποδίζει το έργο της κεντρικής εξουσίας και δημιουργεί στρεβλώσεις στην οικονομία.

Λαμβάνοντας υπόψη τα προρρηθέντα η παρούσα μελέτη στοχεύει σε θεωρητικό επίπεδο να αποσαφηνίσει την έννοια και τα είδη των φόρων που διέπουν το ελληνικό φορολογικό σύστημα. Παράλληλα μέσα από μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της φορολογίας εισοδήματος στην Ελλάδα, εστιάζει στη φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων και αναδεικνύει τους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν την αποδοτικότητα της φορολογικής διοίκησης.

Ακολουθώντας σε ερευνητικό επίπεδο, μέσα από πρωτογενή ποσοτική έρευνα, σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει σε βάθος τις απόψεις των φορολογούμενων σε ότι αφορά τη φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων και την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.

Μέσα από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, στο πρώτο κεφάλαιο του πρώτου μέρους της εργασίας, που αποτελεί το Θεωρητικό πλαίσιο, αποτυπώνεται η έννοια και τα είδη των φόρων. Στη συνέχεια πραγματοποιείται μια σύντομη ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της νομοθεσίας που διέπει τη φορολογία εισοδήματος στην Ελλάδα και αναλύεται η φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων.

Επίσης, το δεύτερο κεφάλαιο εστιάζει στους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν την αποδοτικότητα της φορολογικής διοίκησης και μέσω αυτών αναφύεται το πρόβλημα της

φοροδιαφυγής.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας αποτελεί τη Μεθοδολογία της έρευνας. Στο κεφάλαιο αυτό, παρατίθενται ο σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα, ενώ παράλληλα διευκρινίζεται η έννοια της ποσοτικής έρευνας και αποτυπώνεται η διαδικασία που θα ακολουθηθεί για την πραγματοποίηση της έρευνας.

Η εργασία ολοκληρώνεται με το τέταρτο κεφάλαιο, το οποίο περιέχει τα Συμπεράσματα-Συζήτηση που αναδεικνύονται από την έρευνα, τις Προτάσεις Βελτιώσεις, τους Περιορισμούς της έρευνας και τέλος τις Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα και μελέτη.

ΜΕΡΟΣ Α: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Κεφάλαιο 1

Φορολογία Εισοδήματος

1.1 Εισαγωγή

Οι φόροι αποτελούν την βασικότερη πηγή εσόδων του Κράτους προκειμένου αυτό να μπορεί να παρέχει δωρεάν τα δημόσια αγαθά στους πολίτες του. Άλλες πηγές εσόδων είναι η επιχειρηματική δραστηριότητα του Κράτους και η διαχείριση της κρατικής περιουσίας, ο δανεισμός, οι δωρεές και η έκδοση χρήματος. Το κράτος δεν θα μπορούσε να καλύψει τις υποχρεώσεις του καθώς και να παρέχει δωρεάν αγαθά και υπηρεσίες, εάν τα φυσικά αλλά και νομικά πρόσωπα στην επικράτειά του δεν κατέβαλαν φόρους. Αυτό σημαίνει ότι το γενικό επίπεδο της φορολόγησης συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με το ύψος των εξόδων. Η φορολογική πολιτική επηρεάζει τις επιδόσεις της κάθε οικονομίας, καθώς αλλάζει την κατανομή των πόρων μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών αγαθών αλλά και τη διανομή του εισοδήματος και του πλούτου μεταξύ των νοικοκυριών. Ταυτόχρονα, η φορολογία αποτελεί σημαντικό μέσο της μακροοικονομικής διαχείρισης και πολιτικής, επιδιώκοντας, ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν, μία σταθερή οικονομία, στο πλαίσιο των βασικών στόχων επίτευξης πλήρους απασχόλησης και επέκτασης της οικονομικής ανάπτυξης και της προόδου μιας χώρας. Συνεπώς, ένα φορολογικό σύστημα για να επιτελεί το σκοπό του, πρέπει να είναι σε θέση να συγκεντρώνει τα αναγκαία έσοδα και να συμβάλλει στην κατανομή των πόρων και στην επίτευξη διανομής του εισοδήματος, με όσο το δυνατόν πιο δίκαιο τρόπο. (ΔιαΝΕΟσις, 2018).

1.2 Η έννοια του φόρου

Η έννοια του φόρου ήταν γνωστή από την αρχαιότητα, με την εισφορά στους άρχοντες ή το κράτος προϊόντων που παρήγαγαν ή άλλων αντικείμενων, αλλά η σημασία του ως πηγή δημοσίων εσόδων ήταν ελάχιστη, συγκρινόμενη με τη θέση του στις πηγές χρηματοδότησης των δημοσίων δαπανών κατά τη σύγχρονη εποχή, όπου καλύπτουν σχεδόν το συνολικό ποσό των κρατικών εσόδων (Φινοκαλιώτης, 2014).

Σύμφωνα με τον κλασικό ορισμό του Γάλλου οικονομολόγου G. Jeze (Βελέντζας, 2004), ο φόρος αποτελεί αναγκαστική εισφορά που καταβάλλεται από τον πολίτη και την επιχείρηση χωρίς ειδική αντιπαροχή και την εισπράττει το κράτος για να αντιμετωπίσει της δημόσιες δαπάνες.

Οι φόροι έχουν δύο βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα:

(α) αποτελούν άμεσο και υποχρεωτικό μέσο μετάθεσης πόρων από τον ιδιωτικό στο δημόσιο τομέα (Γεωργακόπουλος, 2012).

(β) αποτελούν μονόπλευρο μέσο, δηλαδή μέσο που έχει ως αποτέλεσμα παροχή μόνο από τους ιδιωτικούς προς τους δημόσιους φορείς, χωρίς παρόμοια ειδική αντιπαροχή των τελευταίων στους πρώτους, δεν έχει δηλαδή ανταποδοτικό χαρακτήρα (Γεωργακόπουλος, 2012).

1.2.1 Τα είδη των φόρων

Οι φόροι που επιβάλλονται μπορούν να διακριθούν:

α) ως προς τη φορολογική βάση τους, δηλαδή το οικονομικό μέγεθος επί του οποίου υπολογίζεται ο φόρος, σε αναφορά και προς το πρόσωπο του φορολογούμενου. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι πραγματικοί και οι προσωπικοί φόροι. Οι πρώτοι, είναι φόροι που επιβάλλονται σε συγκεκριμένο οικονομικό στοιχείο ή πράξη του φορολογούμενου, χωρίς να συνυπολογίζεται η περιουσία του, οι συναλλαγές του και άλλα προσωπικά του στοιχεία. Τέτοιοι φόροι είναι οι φόροι κατανάλωσης, όταν δηλαδή ο καταναλωτής κατά την αγορά του προϊόντος ή της υπηρεσίας καταβάλλει ένα φόρο με αποτέλεσμα να αυξάνεται η τελική του αξία, όπως ο Φ.Π.Α. και οι Ειδικόί Φόροι. Ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων (λόγω πώλησης) που επηρεάζουν τη δαπάνη μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη, κατά τον υπολογισμό του οφειλόμενου ποσού, στοιχεία από την προσωπική του κατάσταση, ανήκει επίσης στους πραγματικούς φόρους. Οι δεύτεροι, δηλαδή οι προσωπικοί φόροι, είναι οι φόροι που για να υπολογιστούν, εκτός της φορολογητέας ύλης, λαμβάνονται υπόψη στοιχεία της προσωπικής κατάστασης ενός ατόμου, παρέχονται κάποιες απαλλαγές ή εκπτώσεις, λαμβάνοντας υπόψη την οικογενειακή του κατάσταση, ορισμένες αναγκαίες δαπάνες του (έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης, δαπάνες για την εκπαίδευση των τέκνων ή για τη συνδρομή σε επαγγελματικά σωματεία κ.λπ.), τη συγγένεια προς τον κληρονομούμενο ή τον δωρητή κ.λπ. Χαρακτηριστικά παραδείγματα της κατηγορίας αυτής αποτελούν ο φόρος εισοδήματος

φυσικών προσώπων, δωρεών και κληρονομιών (Φινοκαλιώτης, 2014).

Στην ίδια κατηγορία διάκρισης εντάσσονται οι άμεσοι και οι έμμεσοι φόροι με κύριο στοιχείο της διάκρισης αυτής, εάν το πρόσωπο που τελικά καταβάλλει τον φόρο είναι και το υποκείμενο του φόρου αυτού. Άμεσοι είναι οι φόροι που επιβαρύνουν κατά τρόπο άμεσο και φανερό τους φορολογούμενους, και επιβάλλονται απευθείας στο αποκτώμενο εισόδημα ή περιουσία τους. Οι άμεσοι φόροι επιβάλλονται πάνω σε μεγέθη που καθορίζουν με ξεχωριστό και αποτελεσματικό τρόπο τη φοροδοτική ικανότητα κάθε φορολογούμενου. Για παράδειγμα, τα εισοδήματα που λαμβάνει ένας μισθωτός από την εργασία του καθώς και άλλες πηγές εσόδων, προσδιορίζουν με τρόπο απόλυτο και άμεσο τη φοροδοτική του ικανότητα. Το ίδιο συμβαίνει και με την ακίνητη περιουσία που κατέχουν οι φορολογούμενοι ή τα κέρδη που πραγματοποιούν οι διάφορες επιχειρήσεις (Κόντος, 2015).

Αντίθετα, οι έμμεσοι φόροι στηρίζονται, όχι στη φοροδοτική ικανότητα των φορολογούμενων, αλλά σε πράξεις που αποτελούν εξωτερίκευση της ικανότητας αυτής και είναι φόροι κυρίως κατανάλωσης –συναλλαγών. Έτσι, για παράδειγμα στην περίπτωση αγοράς ενός αγαθού το ίδιο ποσό φόρου (ΦΠΑ) θα πληρώσει τόσο ένας φτωχός, όσο και ένας πλούσιος άνθρωπος. Ο φόρος αυτός που περιέχεται στην τιμή δεν έχει υπολογιστεί με βάση τη φοροδοτική ικανότητα των αγοραστών, αλλά με βάση την πράξη αγοράς και μόνο, που αποτελεί μία ένδειξη, ένα έμμεσο κριτήριο της φοροδοτικής του ικανότητας (Κόντος, 2015).

β) ως προς τη μέθοδο προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται, οι φόροι εισοδήματος, περιουσίας και κατανάλωσης. Ο φόρος εισοδήματος είναι ο φόρος που βαρύνει το εισόδημα που πραγματοποιούν σε ορισμένη χρονική περίοδο τα φυσικά, τα νομικά πρόσωπα και οι λοιπές νομικές οντότητες. Οι φόροι περιουσίας είναι οι φόροι που επιβάλλονται στην κατοχή ή τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων, ενώ τέλος οι φόροι κατανάλωσης επιβαρύνουν την δαπάνη των καταναλωτών για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών.

γ) ως προς τη μέθοδο υπολογισμού τους. Στην κατηγορία αυτή υπάρχουν οι φόροι επί της αξίας και οι ειδικευμένοι φόροι. Οι πρώτοι είναι εκείνοι που επιβάλλονται επί της αξίας του αντικειμένου της φορολογίας, αποτιμούμενου σε χρηματικές μονάδες, ενώ αντίθετα, ειδικευμένοι φόροι είναι εκείνοι που επιβάλλονται με βάση όχι την αξία του αντικειμένου της φορολογίας, αλλά συγκεκριμένα στοιχεία που καθορίζονται στο σχετικό νόμο (όγκος, βάρος κ.λπ.). Παραδείγματα φόρων κατ' αξία αποτελούν οι φόροι εισοδήματος, κληρονομιών, δωρεών, ο Φ.Π.Α. κ.λπ. Παραδείγματα ειδικευμένων φόρων αποτελούν η φορολογία του οινοπνεύματος, της μύρας κ.λπ.

δ) ως προς το χαρακτήρα του φορολογικού συντελεστή. Με βάση τους προβλεπόμενους συντελεστές, οι φόροι διακρίνονται σε αναλογικούς και προοδευτικούς. Αναλογικοί είναι οι φόροι, των οποίων οι συντελεστές παραμένουν σταθεροί, ανεξάρτητα από το ύψος της φορολογητέας ύλης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων για την οποία έχει οριστεί σταθερός συντελεστής ανεξάρτητα από το ύψος του φορολογητέου εισοδήματος. Άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα αναλογικού φόρου αποτελεί ο Φ.Π.Α.

Ακολουθώς, προοδευτικοί είναι οι φόροι των οποίων ο συντελεστής αυξάνει, στο μέτρο που αυξάνει και η φορολογητέα ύλη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα προοδευτικής φορολογίας αποτελεί η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, η φορολογία κληρονομιών, δωρεών κ.λπ.

Σύμφωνα με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, το 92,4% των συνολικών εσόδων από φόρους, για το έτος 2019, προερχόταν από τις ακόλουθες τρεις κατηγορίες φόρων:

- Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (54,5%),
- Φόρος εισοδήματος (32,5%),
- Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας (5,4%),

Όπως διαπιστώνεται το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών φορολογικών εσόδων στην Ελλάδα προέρχεται από τους έμμεσους φόρους και ακολουθεί η άμεση φορολογία. Ο Πίνακας 1.1 που ακολουθεί παρέχει μια πιο αναλυτική παρουσίαση των εσόδων από την άμεση και έμμεση φορολογία για το έτος 2018.

Πίνακας 1.1 Φορολογικά Έσοδα έτους 2018

Πηγή: Γενικό Λογιστήριο του κράτους, (2018).

Τα ποσοστά αυτά δεν συμβαδίζουν με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τις χώρες του ΟΟΣΑ καθώς εκεί το ποσοστό των φορολογικών εσόδων από την έμμεση φορολογία είναι, κατά μέσο όρο περίπου, στο 35%-40%.

Πίνακας1.2
Ποσοστό και έσοδα των άμεσων φόρων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2018

	2018 Άμεσοι φόροι ως% του συνόλου	Έσοδα 2018 (εκατ. EUR)	2018 Άμεσοι φόροι ως% του ΑΕΠ	Έσοδα 2018 (εκατ. EUR)
EU-28	34,3	2.136.953	13,4	2 136 953
EU-27	33,1	1.793.109	13,3	1 793 109
EA-19	32,8	1.537.168	13,3	1 537 168
Βέλγιο	39,4	81.217	17,7	81 217
Βουλγαρία	20,2	3.392	6,0	3 392
Τσεχία	22,2	16.700	8,0	16 700
Δανία	64,6	86.776	29,1	86 776
Γερμανία	33,7	452.051	13,5	452 051
Εσθονία	22,6	1.929	7,4	1 929
Ιρλανδία	47,9	35.089	10,8	35 089
Ελλάδα	26,1	18.757	10,2	18 757
Ισπανία	31,8	132.841	11,0	132 841
Γαλλία	29,9	327.162	13,9	327 162
Κροατία	16,8	3.341	6,5	3 341
Ιταλία	34,0	250.404	14,2	250 404
Κύπρος	26,9	1.926	9,1	1 926
Λετονία	23,9	2.160	7,4	2 160
Λιθουανία	18,8	2.569	5,7	2 569
Λουξεμβούργο	42,0	9.926	16,5	9 926
Ουγγαρία	17,9	9.010	6,7	9 010
Μάλτα	42,6	1.671	13,6	1 671
Ολλανδία	32,8	98.298	12,7	98 298
Αυστρία	32,1	52.309	13,6	52 309
Πολωνία	22,3	38.956	7,8	38 956
Πορτογαλία	29,1	20.686	10,1	20 686
Ρουμανία	18,8	10.020	4,9	10 020
Σλοβενία	20,9	3.599	7,9	3 599
Σλοβακία	21,3	6.520	7,3	6 520
Φιλανδία	38,4	38.056	16,2	38 056
Σουηδία	42,6	87.745	18,6	87 745
Ηνωμένο Βασίλειο	42,1	343.845	14,2	343 845
Ισλανδία	51,2	4.153	18,9	4 153
Νορβηγία	44,3	65.269	17,7	65 269

Πηγή: European Commission, 2020.

Σημείωση: Η ΕΕ-27 αντιπροσωπεύει κράτη μέλη της ΕΕ χωρίς Ηνωμένο Βασίλειο

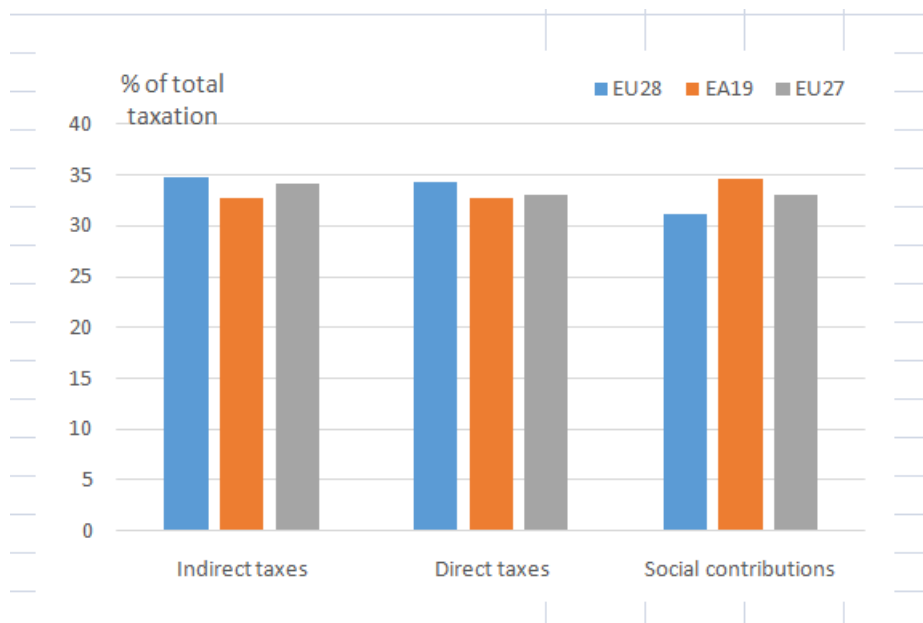
Πίνακας 1.3

Ποσοστό και έσοδα των έμμεσων φόρων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2018

	2018 Έμμεσοι φόροι ως% του συνόλου	Έσοδα 2018 (εκατ. EUR)	2018 Έμμεσοι φόροι ως% του ΑΕΠ	Έσοδα 2018 (εκατ. EUR)
EU-28	34,7	2 166 715	13,6	2 166 715
EU-27	34,1	1 849 034	13,7	1 849 034
EA-19	32,7	1 532 526	13,3	1 532 526
Βέλγιο	31,1	64 042	13,9	64 042
Βουλγαρία	50,8	8 530	15,2	8 530
Τσεχία	34,6	25 953	12,5	25 953
Δανία	36,3	48 779	16,4	48 779
Γερμανία	27,0	362 694	10,8	362 694
Εσθονία	42,5	3 625	13,9	3 625
Ιρλανδία	35,3	25 904	8,0	25 904
Ελλάδα	44,0	31 658	17,1	31 658
Ισπανία	34,4	143 583	11,9	143 583
Γαλλία	35,9	392 991	16,7	392 991
Κροατία	52,1	10 381	20,1	10 381
Ιταλία	34,8	256 677	14,5	256 677
Κύπρος	47,2	3 377	16,0	3 377
Λετονία	46,7	4 217	14,5	4 217
Λιθουανία	39,1	5 343	11,8	5 343
Λουξεμβούργο	30,6	7 226	12,0	7 226
Ουγγαρία	49,4	24 839	18,6	24 839
Μάλτα	40,6	1 594	12,9	1 594
Ολλανδία	31,2	93 526	12,1	93 526
Αυστρία	33,2	54 071	14,0	54 071
Πολωνία	40,5	70 832	14,3	70 832
Πορτογαλία	44,0	31 312	15,4	31 312
Ρουμανία	40,7	21 717	10,7	21 717
Σλοβενία	38,0	6 535	14,3	6 535
Σλοβακία	35,4	10 830	12,1	10 830
Φιλανδία	33,7	33 322	14,2	33 322
Σουηδία	51,2	105 477	22,4	105 477
Ηνωμένο Βασίλειο	38,9	317 682	13,1	317 682
Ισλανδία	39,3	3 193	14,5	3 193
Νορβηγία	30,4	44 781	12,2	44 781

Πηγή: European Commission, 2020.

Στους Πίνακες 1.2 και 1.3 παρατίθενται τα έσοδα από τους άμεσους και έμμεσους φόρους ως ποσοστό του συνόλου των εσόδων και του ΑΕΠ για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γράφημα1:1 Φορολογικά έσοδα από τους κύριους φόρους, για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το έτος 2018 (σε % της συνολικής φορολογίας)

Πηγή: European Commission, 2020.

Το Γράφημα 1.1 αποτυπώνει τα φορολογικά έσοδα από τους κύριους φόρους, για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το έτος 2018 (σε % της συνολικής φορολογίας).

1.3 Η εξέλιξη της φορολογίας εισοδήματος στην Ελλάδα

Ο πρώτος Νόμος που αφορούσε τη φορολογία εισοδήματος στην Ελλάδα ήταν το ψήφισμα της 04/02/1830 το οποίο υποχρέωνε τους αυτοαπασχολούμενους να πληρώσουν φόρο επιτηδεύματος επί των κερδών τους. Με το νόμο ΧΚ'/1877 επιβάλλεται για πρώτη φορά φόρος επί των ετήσιων καθαρών κερδών των ανωνύμων μετοχικών εταιριών. Στη συνέχεια το έτος 1909 με το νόμο 3393 θεσπίστηκε ένας προοδευτικός φόρος, πάνω στο καθαρό εισόδημα τόσο των φυσικών προσώπων, όσο και των ανωνύμων εταιρειών, ο οποίος όμως δεν τέθηκε σε εφαρμογή, εξαιτίας των έντονων αντιδράσεων των φορολογουμένων. Καταργήθηκε το 1911 και αντικαταστάθηκε από ένα φόρο εισοδήματος που είχε ως βάση υπολογισμού το ενοίκιο της κατοικίας του φορολογούμενου (Μητολίδης, 2015).

Ακολούθως, το έτος 1917 με το Νόμο 1043/9-11-1917 επιβάλλεται φόρος εισοδήματος πάνω στα έκτακτα κέρδη που είχαν πραγματοποιηθεί από τους φορολογούμενους κατά την περίοδο των πολέμων, με αναδρομική ισχύ για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν από το 1915. Επίσης, με το άρθρο 12 του Νόμου αυτού καθιερώνεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα

το φορολογικό απόρρητο.

Αξιόλογη τομή στη φορολογία εισοδήματος αποτέλεσε ο Νόμος 1640/1919 «περί κώδικος φορολογίας καθαρών προσόδων» με τον οποίο εφαρμόστηκε στην Ελλάδα ένα μικτό-δυναδικό σύστημα άμεσης φορολόγησης, που βασιζόταν πάνω στον αναλυτικό και στον πρόσθετο ή συνθετικό φόρο εισοδήματος.

Σύμφωνα με το νόμο αυτό, το εισόδημα των φυσικών προσώπων, διακρίθηκε σε επτά κατηγορίες και ο φόρος υπολογιζόταν σε δύο φάσεις:

1. Εισόδημα από οικοδομές
2. Εισόδημα από εκμίσθωση γαιών
3. Εισόδημα από κινητές αξίες
4. Εισόδημα από εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις
5. Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις
6. Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες
7. Εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα

Για τον υπολογισμό του φόρου στην πρώτη φάση εφαρμοζόταν σε κάθε κατηγορία ένας ενιαίος συντελεστής φορολόγησης στα καθαρά εισοδήματα, ανεξάρτητα από το ύψος του εισοδήματος, και στη δεύτερη φάση αθροίζονταν όλα τα εισοδήματα όλων των κατηγοριών και φορολογούνταν με ένα προοδευτικό φορολογικό συντελεστή.

Με τον ίδιο νόμο καθιερώθηκε και η φορολόγηση των κερδών των εμπορικών, βιομηχανικών και γεωργικών επιχειρήσεων με αναλογικό συντελεστή 6%, με εξαίρεση των ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών και λοιπών εταιριών και συνεταιρισμών, διότι φορολογούσε τα μέλη τους απευθείας καθώς και τα κέρδη των πλανόδιων και των βιοτεχνών που δεν ξεπερνούσαν για κάθε έτος το όριο των 1.200 δραχμών.

Το μικτό φορολογικό σύστημα του Νόμου 1640/1919 ίσχυσε για 35 χρόνια περίπου. Το Ν.Δ. 3323/1955 «περί φορολογίας εισοδήματος Φυσικών Προσώπων» και το Ν.Δ. 3843/1958 «περί φορολογίας εισοδήματος Νομικών Προσώπων», αποτέλεσαν τη βάση της φορολογικής μεταρρύθμισης που ακολούθησε το νόμο 1640/1919.

Με το νομοθετικό αυτό διάταγμα του 1955 ορίζεται η έννοια του εισοδήματος των φυσικών προσώπων επί του οποίου επιβάλλεται ο φόρος και μετονομάζονται σε πηγές εισοδήματος οι κατηγορίες εισοδήματος που είχε ορίσει ο Νόμος 1640/1919 διατηρώντας τις επτά πηγές. Επίσης ορίστηκε ως χρόνος κτήσης του εισοδήματος το οικονομικό έτος, ενώ εφαρμόστηκαν διάφορες απαλλαγές, μειώσεις και εκπτώσεις, καθώς και ο τρόπος υπολογισμού των φόρων με προοδευτική κλίμακα επί των συνολικών εισοδημάτων των φυσικών προσώπων (Μητολίδης, 2015).

Το Νομοθετικό Διάταγμα 3323/1955 συμπληρώθηκε με το Νομοθετικό Διάταγμα 3843/1958, το οποίο περιλάμβανε διατάξεις σχετικές με τη φορολόγηση του εισοδήματος των νομικών προσώπων. Ορίστηκαν υποκείμενα του φόρου οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, οι δημόσιες, δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους, οι αλλοδαπές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ημεδαπή καθώς και οι ημεδαπές Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης. Αντικείμενο του φόρου αποτελούν κατά κανόνα τα καθαρά κέρδη των ως άνω νομικών προσώπων, ως χρόνος κτήσης του εισοδήματος αποτελεί το οικονομικό έτος, ενώ για τον υπολογισμό του φόρου χρησιμοποιείται αναλογικός φορολογικός συντελεστής.

Οι παραπάνω νόμοι στην πορεία δέχτηκαν πάρα πολλές αλλαγές, κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο με το Νόμο 2238/1994, ο οποίος με τη σειρά του δέχθηκε αλλεπάλληλες αλλαγές και ίσχυσε έως την 31/12/2013.

Στο Νόμο 2238/1994 οι πηγές του εισοδήματος μειώθηκαν από επτά σε έξι. Καθορίστηκαν ως υποκείμενα του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων να είναι τα φυσικά πρόσωπα και οι προσωπικές εταιρείες. Ως φορολογητέο εισόδημα καθορίστηκε το άθροισμα των εισοδημάτων από κάθε πηγή και χρόνος κτήσης θεωρείται το οικονομικό έτος. Θεσπίστηκαν απαλλαγές, μειώσεις και εκπτώσεις φόρων για τα φυσικά πρόσωπα, ενώ η φορολογική κλίμακα των φυσικών προσώπων είναι προοδευτική και αντίστοιχα αναλογική για τις προσωπικές εταιρείες.

Ο Νόμος 2238/1994, όπως ίσχυε με τις πολλές αλλαγές που υπέστη, αντικαταστάθηκε για εισοδήματα και δαπάνες που προκύπτουν από 01/01/2014 και στη συνέχεια, από τις διατάξεις του Νόμου 4172/2013. Με τις διατάξεις του νόμου αυτού καθιερώθηκαν σημαντικές ποιοτικές αλλαγές στο φορολογικό σύστημα που ίσχυε, διατάξεις οι οποίες θα αναλυθούν στη συνέχεια (Μητολίδης, 2015).

Τέλος, τροποποιούνται ξανά οι συντελεστές φορολόγησης με το νέο Νόμο 4646/2019 (ΦΕΚ Α' 201/12.12.2019), για τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν το 2020 και θα συνεχίζουν να τροποποιούνται, ανάλογα με το ρόλο που καλείται να επιτελέσει η φορολογία στη διαμόρφωση μιας δίκαιης κοινωνίας και μιας ισχυρής οικονομίας.

1.3.1 Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 4172/2013 κάθε φυσικό πρόσωπο που έχει τη φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα είναι υποχρεωμένο να υποβάλλει δήλωση στη φορολογική διοίκηση, με όλα τα εισοδήματα που έχει αποκτήσει τόσο στην ημεδαπή όσο και στην αλλοδαπή στην διάρκεια ενός έτους, φορολογικό έτος, και να καταβάλλει τον ανάλογο φόρο για τα εισοδήματα που απέκτησε στο συγκεκριμένο έτος. Επίσης, στο ίδιο άρθρο ορίζεται ότι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει τη φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο εισοδήματος, αλλά μόνο για το εισόδημα που προέρχεται από την Ελλάδα και αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος (Σγουρινάκης & Μιχελινάκης, 2014).

Σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος στο άρθρο 7 καθορίζονται οι κατηγορίες εισοδήματος οι οποίες υπόκεινται σε φόρο. Αυτές οι κατηγορίες είναι:

1. Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις
2. Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα
3. Εισόδημα από κεφάλαιο (μερίσματα, τόκοι, ακίνητη περιουσία)
4. Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου (μετοχές, κρατικά ομόλογα, παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα κ.α. (Καραγιάννης, Καραγιάννη & Καραγιάννης 2017).

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι φορολογικοί συντελεστές με τα αντίστοιχα ύψη εισοδήματος που αφορούν την φορολόγηση εισοδημάτων από μισθωτή εργασία και συντάξεις.

Πίνακας 4.1
Φορολογικός συντελεστής ανά κατηγορία εισοδήματος

Εισόδημα (Μισθοί, Συντάξεις, Επιχειρηματική Δραστηριότητα) σε ευρώ	Φορολογικός Συντελεστής
0 - 20.000	22%
20.001 - 30.000	29%
30.001 - 40.000	37%
40.001 -	45%

Πηγή: Καραγιάννης, Καραγιάννη & Καραγιάννης, 2017.

Ακολούθως, κατά τον υπολογισμό του φόρου, όταν πρόκειται για μισθωτή εργασία και συντάξεις, ο φόρος που υπολογίζεται κατά την εφαρμογή του άρθρου 15 του Νόμου

4172/2013, μετά την τροποποίηση του, μειώνεται για το φορολογούμενο χωρίς εξαρτώμενα μέλη κατά το ποσό των 1900 ευρώ, αν το φορολογητέο εισόδημα του από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις δεν υπερβαίνει το ποσό των 20.000 ευρώ. Η μείωση αυτή φτάνει στα 1.950 ευρώ αν ο φορολογούμενος έχει ένα εξαρτώμενο παιδί, σε 2.000 ευρώ αν έχει δυο εξαρτώμενα παιδιά και σε 2.100 ευρώ αν έχει τρία και άνω εξαρτώμενα παιδιά. Όταν το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις υπερβαίνει τα 20.000 ευρώ τότε το ποσό της μείωσης, μειώνεται κατά 10 ευρώ για κάθε 1.000 ευρώ του φορολογητέου εισοδήματος. Για να κερδίσει ο φορολογούμενος τη μείωση αυτή του φόρου (1.900-2.100 ευρώ) πρέπει να πραγματοποιήσει δαπάνες απόκτησης συγκεκριμένων αγαθών και λήψης συγκεκριμένων υπηρεσιών στην ημεδαπή ή σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής Ε.Ε.), οι οποίες να έχουν εξοφληθεί με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής και με ελάχιστο ποσοστό που προσδιορίζεται με την παρακάτω κλίμακα επί του φορολογητέου εισοδήματός του (Καραγιάννης, Καραγιάννη & Καραγιάννης 2017).

Πίνακας 1.5
Ποσοστό ελάχιστης δαπάνης με ηλεκτρονική συναλλαγή

Εισόδημα (σε ευρώ)	Ποσοστό ελάχιστης δαπάνης με ηλεκτρονική συναλλαγή και μέσα πληρωμής με κάρτα (Προοδευτική εφαρμογή)
1-10.000	10%
10.000,01-30.000	15%
30.000,01 και άνω	20% και μέχρι 30.000

Πηγή: Καραγιάννης, Καραγιάννη & Καραγιάννης, 2017.

Σε περίπτωση που δεν συγκεντρώνεται από τον φορολογούμενο το ελάχιστο απαιτούμενο ποσό δαπανών σύμφωνα με την παραπάνω κλίμακα, τότε ο φόρος προσ αυξάνεται κατά το ποσό που προκύπτει από τη θετική διαφορά μεταξύ του απαιτούμενου και του δηλωθέντος ποσού των δαπανών, πολλαπλασιαζόμενη με το συντελεστή 22% (Καραγιάννης, Καραγιάννη & Καραγιάννης 2017).

Επίσης, κάποιες κατηγορίες φορολογουμένων δεν υποχρεούνται να έχουν εξοφλήσει τις πραγματοποιούμενες δαπάνες στην ημεδαπή ή σε άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής, έχουν όμως την υποχρέωση να συγκεντρώσουν αποδείξεις ίσης αξίας. Τέτοιες κατηγορίες είναι άτομα ηλικίας μεγαλύτερης των 70 ετών, όπως επίσης άτομα με ποσοστό αναπηρίας μεγαλύτερο του 80%, άτομα που βρίσκονται έγκλειστα σε σωφρονιστικά ή ψυχιατρικά καταστήματα, καθώς και άλλες κατηγορίες (Καραγιάννης,

Καραγιάννη & Καραγιάννης 2017).

Σε ότι αφορά την δεύτερη κατηγορία εισοδήματος σύμφωνα με το άρθρο 29 του Νόμου 4172/13, τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται, αφού προστεθούν σε αυτά τυχόν εισοδήματα από άλλες πηγές (μισθούς και συντάξεις), με την κλίμακα του άρθρου 15, §1, όπως φορολογούνται τα εισοδήματα από μισθούς και συντάξεις και επιπλέον δεν εφαρμόζονται οι μειώσεις του άρθρου 16, δηλαδή η μείωση του ποσού των 1.900 ευρώ. Περαιτέρω, αυτοτελώς φορολογούνται τα κέρδη από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα με την κλίμακα των μισθωτών-συνταξιούχων και αν κάποιος έχει εισόδημα μόνο από ατομική αγροτική επιχείρηση, τότε ο φόρος μειώνεται κατά το πόσο των 1.900 ευρώ, εφόσον έχει τις οριζόμενες προϋποθέσεις. Σε περίπτωση όμως που έχει εισόδημα από μισθούς και συντάξεις μαζί με εισόδημα ατομικής αγροτικής επιχείρησης, τότε η μείωση του φόρου υπολογίζεται μια φορά για το σύνολο των αποκτηθέντων εισοδημάτων (Καραγιάννης, Καραγιάννη & Καραγιάννης 2017).

Εν συνεχεία, σε ότι αφορά την τρίτη κατηγορία εισοδήματος, το άρθρο 35 του Νόμου 4172/2013, καθορίζει ότι το εισόδημα από κεφάλαιο είναι εκείνο το οποίο αποκτάται εντός του φορολογικού έτους σε μετρητά ή σε είδος με τη μορφή μερισμάτων, τόκων, δικαιωμάτων και εισοδήματος από ακίνητη περιουσία. Τα μερίσματα και οι τόκοι έχουν 15% φορολογία, τα δικαιώματα 20%, ενώ προβλέπεται έκπτωση 5% από το εισόδημα από ακίνητη περιουσία των φυσικών προσώπων για δαπάνες επισκευής συντήρησης και γενικά για οποιαδήποτε πάγια ή λειτουργική δαπάνη που αφορά το ακίνητο. Το εισόδημα που προκύπτει μετά και την αφαίρεση των δαπανών φορολογείται αυτοτελώς σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα (Νόμος 4172/2013).

Πίνακας 1.6 **Εισόδημα από ακίνητη περιουσία**

Εισόδημα από ακίνητη περιουσία (ευρώ)	Συντελεστής %
0-12.000	15%
12.001 – 35.000	35%
35.001-	45%

Πηγή: Καραγιάννης, Καραγιάννη & Καραγιάννης, 2017.

Τέλος, έχουμε το εισόδημα που προκύπτει από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου και διακρίνεται σε μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας και μεταβίβαση τίτλων. Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία και σύμφωνα με το άρθρο 41 του Ν.4172/13 τα εισοδήματα που

προκύπτουν από υπεραξία μεταβίβασης και δεν είναι αποτέλεσμα επιχειρηματικής δραστηριότητας, υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων. Ο φορολογικός συντελεστής, αναφορικά με την δεύτερη κατηγορία και σύμφωνα με το άρθρο 42 του Ν.4172/13, για κάθε εισόδημα που προκύπτει από υπεραξία μεταβίβασης ακινήτων και τίτλων είναι 15% (Καραγιάννης, 2017).

1.3.2 Φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων

Το άρθρο 4 του Νόμου 4172/2013 ορίζει, ότι ένα νομικό πρόσωπο ή μία νομική οντότητα είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας για οποιοδήποτε φορολογικό έτος, όταν έχει πραγματοποιηθεί η σύστασή του ή έχει ιδρυθεί, βασιζόμενο στο ελληνικό δίκαιο. Επίσης, έχει την καταστατική έδρα του στην Ελλάδα ή ο τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης, δηλαδή ο τόπος από τον οποίο ασκείται καθημερινά η διοίκηση, λαμβάνονται στρατηγικής σημασίας αποφάσεις, καθώς και ο τόπος κατοικίας των μελών των οργάνων του νομικού προσώπου, είναι στην Ελλάδα οποιαδήποτε περίοδο στη διάρκεια του φορολογικού έτους (Σγουρινάκης & Μιχελινάκης, 2014).

Το άρθρο 44 του ίδιου νόμου καθορίζει ως φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων το φόρο που επιβάλλεται κάθε χρόνο στα κέρδη που συγκεντρώνουν τα νομικά αυτά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες (Νόμος 4172/2013).

Κατά την παρ. 1 του Ν 4172/13 φορολογούνται με φορολογικό συντελεστή 24%, τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τόσο τα νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία, όσο και τα μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα που τηρούν απλογραφικά βιβλία (Σγουρινάκης & Μιχελινάκης, 2014).

Επίσης, τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί και οι ομάδες παραγωγών φορολογούνται με συντελεστή φόρου 13% , ο οποίος ισχύει και για κοινοπραξίες αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, για κεντρικές συνεταιριστικές ενώσεις, καθώς και για αγροτικές εταιρικές συμπράξεις (Σγουρινάκης & Μιχελινάκης, 2014).

Περαιτέρω, το άρθρο 71 ορίζει την προκαταβολή του φόρου εισοδήματος, η οποία ανέρχεται σε ποσό ίσο με το 100% του φόρου που προκύπτει για το φόρο που αναλογεί στο εισόδημα του διερχομένου φορολογικού έτους και υπολογίζεται σύμφωνα με την δήλωση που υποβάλλει το νομικό πρόσωπο ή η νομική οντότητα και με βάση τους λοιπούς τίτλους βεβαίωσης που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Καραγιάννης,

Καραγιάννη & Καραγιάννης 2017).

Η παραπάνω προκαταβολή του φόρου εισοδήματος μειώνεται κατά 50% για τα νέα νομικά πρόσωπα κατά τα 3 πρώτα οικονομικά έτη από τη δήλωση έναρξης των εργασιών τους, όχι όμως και για τα νομικά πρόσωπα που προέρχονται από συγχώνευση ή μετατροπή άλλων επιχειρήσεων, βασιζόμενα σε διάφορες διατάξεις αναπτυξιακών ή μη νόμων (Καραγιάννης, Καραγιάννη & Καραγιάννης 2017).

Επιπλέον, στις ατομικές επιχειρήσεις, στις Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ε.Π.Ε., κοινοπραξίες και λοιπά πρόσωπα τα οποία τηρούν βιβλία Β΄ ή Γ κατηγορίας σύμφωνα με τον ΚΦΣ, επιβάλλεται τέλος επιτηδεύματος 800 ευρώ όταν η έδρα τους βρίσκεται σε πόλεις ή χωριά μέχρι 200.000 κατοίκους και 1.000 ευρώ όταν η έδρα τους βρίσκεται σε πόλεις με πληθυσμό πάνω από 200.000 κατοίκους.

Σε κάθε υποκατάστημα, το τέλος επιτηδεύματος είναι 600 ευρώ, ενώ για τις ατομικές επιχειρήσεις και τα ελευθέρια επαγγέλματα το τέλος επιτηδεύματος καθορίζεται σε 650 ευρώ, με εξαίρεση τις Αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρίες και τα φυσικά πρόσωπα τα οποία δηλώνουν τα εισοδήματά τους ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.

Εξαιρούνται από την καταβολή του τέλους επιτηδεύματος, οι ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις και τα ελευθέρια επαγγέλματα που ασκούν τη δραστηριότητά τους σε χωριά με πληθυσμό μέχρι 500 κατοίκους και σε νησιά κάτω από 3.100 κατοίκους, με βάση την απογραφή 18.3.01 (δεν εξαιρούνται οι τουριστικοί τόποι). Επίσης, εξαιρούνται οι ατομικές εμπορικές ή αγροτικές επιχειρήσεις και οι ατομικές επιχειρήσεις ελευθέρων επαγγελματιών, εφόσον δεν έχουν περάσει 5 έτη από την πρώτη έναρξη εργασιών (π.χ. σε περίπτωση έναρξης εργασιών για πρώτη φορά το 2011, τότε από 1.1.11 -31.12.15, δεν υπολογίζεται τέλος επιτηδεύματος), καθώς και οι ατομικές και οι αγροτικές επιχειρήσεις (όχι τα ελευθέρια επαγγέλματα), για τις οποίες υπολείπονται 3 χρόνια για τη συνταξιοδότησή τους (που είναι το 65ο έτος της ηλικίας τους). Επιπλέον, δεν επιβάλλεται, τέλος επιτηδεύματος, σε κοινωνίες κληρονόμων που συστήνονται από το νόμο προκειμένου οι κληρονόμοι να υπεισέρθουν στη θέση θανόντος μέλους εταιρίας.

1.4 Φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων στην Ευρώπη

Η δομή της φορολογίας διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Η Δανία έχει το υψηλότερο μερίδιο των άμεσων φόρων στα συνολικά φορολογικά έσοδα (65,4%), ακολουθούμενη από την Ιρλανδία, τη Μάλτα, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η

Νορβηγία και η Ισλανδία έχουν επίσης σχετικά υψηλά ποσοστά άμεσων φόρων. Αντιθέτως, η Σλοβακία και η Τσεχία διαθέτουν φορολογικά συστήματα με υψηλά ποσοστά κοινωνικών εισφορών στα συνολικά φορολογικά έσοδα, και σχετικά χαμηλά μερίδια εσόδων από άμεσους φόρους.

Σε ότι αφορά τη φορολογία εισοδήματος, με βάση στοιχεία της Eurostat για το 2017, οι ανώτατοι φορολογικοί συντελεστές είχαν ως εξής:

Πίνακας1.7
Ανώτατοι συντελεστές φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων

Χώρα	Ανώτατοι συντελεστές φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων
Βέλγιο	53,2%
Βουλγαρία	10%
Τσεχία	15%
Δανία	55,8%
Γερμανία	47,5%
Εσθονία	20%
Ιρλανδία	48%
Ελλάδα	55%
Ισπανία	43,5%
Γαλλία	50,2%
Κροατία	42,4%
Ιταλία	47,2%
Κύπρος	35%
Λετονία	23%
Λιθουανία	15%
Λουξεμβούργο	45,8%
Ουγγαρία	15%
Μάλτα	35%
Ολλανδία	52%
Αυστρία	50%
Πολωνία	32%
Πορτογαλία	56,2%
Ρουμανία	16%
Σλοβενία	50%
Σλοβακία	25%
Φιλανδία	51,4%
Σουηδία	57,1%
Ηνωμένο Βασίλειο	45%
Ισλανδία	46,3
Νορβηγία	38,5

Πηγή: Eurostat, 2017.

Σε ότι αφορά τα νομικά πρόσωπα η Ελλάδα συμπεριλαμβάνεται στις πέντε πρώτες χώρες της Ε.Ε. με τους υψηλότερους συντελεστές φορολόγησης των νομικών προσώπων, είτε πρόκειται για ανώνυμες εταιρείες είτε για προσωπικές επιχειρήσεις (ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες εταιρείες κ.λπ.). Οι μόνες χώρες που εφαρμόζουν υψηλότερο φορολογικό συντελεστή από την Ελλάδα είναι η Μάλτα (35%), το Βέλγιο (33%), η Γαλλία (33,33%).

Στον αντίποδα, οι χώρες που κατατάσσονται στις τελευταίες θέσεις της σχετικής κατάταξης βρίσκονται στη «γειτονιά» της Ελλάδας και είναι η Αλβανία, η οποία φορολογεί τα εταιρικά κέρδη με 15%, η Ρουμανία με 16%, η Κύπρος με 12,5%, ενώ Βουλγαρία και

Σκόπια εφαρμόζουν συντελεστή 10%.

Ο μέσος όρος της Ευρωζώνης διαμορφώνεται περίπου στο 23,3%. Αυτό σημαίνει ότι η Ελλάδα είναι αυτή τη στιγμή περίπου έξι ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τον μέσο όρο, ενώ ακόμη και μετά την ολοκλήρωση του κύκλου των μειώσεων που ψηφίστηκαν -και ο οποίος θα φέρει τον συντελεστή φορολόγησης των επιχειρήσεων στο 25%, αλλά μετά το 2023- η απόσταση θα μικρύνει μεν, αλλά δεν θα εξαφανιστεί. Άλλωστε, η τάση στην Ε.Ε. είναι πτωτική, καθώς πολλές χώρες προχώρησαν σε μειώσεις τα τελευταία χρόνια.

1.5 Επιπτώσεις της φορολογίας στην οικονομική ανάπτυξη

Η φορολογία είναι ένα από τα πιο ζωτικά εργαλεία που έχει η κάθε κυβέρνηση για να συγκεντρώνει πόρους και να επιτύχει τους ατομικούς της στόχους.

Οι περισσότερες μελέτες που εξετάζουν εμπειρικά τη σχέση μεταξύ των ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης και της φορολογίας επιβεβαιώνουν την υπόθεση ότι υψηλή φορολογία συνεπάγεται χαμηλότερη ανάπτυξη (Ξαφά, 2019).

Μία από τις πρώτες μελέτες φορολογικών επιπτώσεων στην οικονομική ανάπτυξη είναι αυτή του Marsden το 1983. Συνδυάζοντας ανά δύο, δέκα χώρες με δεδομένα της δεκαετίας του '70, εξέτασαν για κάθε χώρα το κατά κεφαλήν εισόδημα με διαφορετικές σχέσεις των συνολικών φορολογικών εσόδων ή των μέσων φορολογικών συντελεστών. Η έρευνα αποκάλυψε ότι οι χώρες με χαμηλούς φόρους έχουν υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης, σε σύγκριση με τις χώρες που είχαν υψηλότερους φόρους (Diakomihalis & Politou, 2018).

Οι Koester και Kormendi, (αναφέρεται στο Diakomihalis & Politou, 2018), χρησιμοποιώντας δεδομένα από 63 χώρες, έψαξαν το 1989 τον αντίκτυπο των μέσων και οριακών φορολογικών συντελεστών στα επίπεδα της οικονομικής δραστηριότητας. Υποστηρίζουν ότι υπήρξε σημαντική αρνητική επίδραση στον ρυθμό της οικονομικής ανάπτυξης τόσο από τους μέσους φορολογικούς συντελεστές όσο και από τους οριακούς φορολογικούς συντελεστές (Diakomihalis & Politou, 2018).

Επίσης, οι Engen και Skinner το 1996 (αναφέρεται στο Diakomihalis & Politou, 2018), μελέτησαν την επίδραση της φορολογικής μεταρρύθμισης στον μακροπρόθεσμο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας των ΗΠΑ. Τα αποτελέσματα της έρευνάς τους έδειξαν μέτριο βαθμό επιρροής, και συγκεκριμένα μεταβολή 0,2 - 0,3% στον ρυθμό ανάπτυξης, ως αποτέλεσμα μιας μείζονος φορολογικής μεταρρύθμισης, δηλαδή της μείωσης των οριακών φορολογικών συντελεστών κατά 5% και των μέσων φορολογικών συντελεστών κατά 2,5%

(Diakomihalis & Politou, 2018).

Ακολούθως, οι Gordon και Lee (2005, αναφέρεται στο Diakomihalis & Politou, 2018), πιστεύουν ότι ο χαμηλότερος συντελεστής φορολογίας εταιρειών μπορεί να δημιουργήσει υψηλότερο ποσοστό επενδύσεων κεφαλαίου και περισσότερες γνώσεις μέσω της αύξησης των επιχειρήσεων. Συμπερασματικά, ο συντελεστής φόρου εισοδήματος εταιρειών σχετίζεται σημαντικά αρνητικός με τον κατά κεφαλήν ρυθμό αύξησης (Diakomihalis & Politou, 2018).

Ακόμα, ο Arnold (2008 αναφέρεται στο Diakomihalis & Politou, 2018), διαπίστωσε ότι οι φόροι ιδιοκτησίας είναι πιο φιλικοί για την ανάπτυξη της οικονομίας, ακολουθούμενοι από ειδικούς φόρους κατανάλωσης και στη συνέχεια από τον φόρο εισοδήματος. Εκτός αυτού, φαίνεται ότι οι φόροι εισοδήματος των επιχειρήσεων έχουν τις πιο αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη (Diakomihalis & Politou, 2018).

Οι Vlachos, et al. (2011, αναφέρεται στο Diakomihalis & Politou, 2018), στην έρευνα για ξενοδοχεία, ένας κύριος τουριστικός προορισμός της Ελλάδας, εξέτασαν την επίδραση του φόρου (εταιρικοί φόροι, δημοτικοί φόροι, έμμεσοι φόροι κ.λπ.) στην ανταγωνιστικότητα των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Η έρευνα έδειξε ότι η υψηλή φορολογική επιβάρυνση επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα των ξενοδοχείων και συνεπάγεται μείωση της ζήτησης και της προτίμησης των τουριστών για πιο ανταγωνιστικούς προορισμούς (Diakomihalis & Politou, 2018).

Ακόμα, ο Tanchev (2016, αναφέρεται στο Diakomihalis & Politou, 2018), διαπίστωσε ότι ο προοδευτικός φόρος εισοδήματος είχε θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη της Βουλγαρίας για την περίοδο 2004-2012. Το συμπέρασμα στη μελέτη για τη σχέση μεταξύ της φορολογίας και της ανάπτυξης 28 κρατών μελών της ΕΕ για την περίοδο 1996-2013, ήταν ότι η φορολογική δομή που βασίζεται σε επιλεκτικούς φόρους κατανάλωσης, στους φόρους εισοδήματος και σε περιουσιακά στοιχεία, ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη. (Diakomihalis & Politou, 2018).

Τέλος, οι Diakomihalis & Politou (2018), εξετάζοντας τις αλλαγές στους φόρους και τις επενδύσεις στην Ελλάδα για την περίοδο 15 ετών (2002-2016), εντόπισαν μια αρνητική σχέση μεταξύ τους, καθώς υπήρξε αύξηση των φόρων και μείωση των επενδύσεων. Αυτό είναι πιο βαθύ στην περίοδο της κρίσης 2010-2016, όταν αυξήθηκε η φορολογία (σε σύγκριση με τα έτη πριν από την κρίση, 2002-2009) που οδήγησαν σε ακόμη μεγαλύτερη μείωση των επενδύσεων στη συνολική οικονομία (Diakomihalis & Politou, 2018).

Προς την ίδια κατεύθυνση η μελέτη του IOBE (2018β), βασισμένη σε οικονομετρικές εκτιμήσεις, δείχνει ότι η δυνατότητα αύξησης των δημοσίων εσόδων περιορίζεται στην άντληση πόρων από μια στενή φορολογική βάση, η επιβάρυνση της οποίας καθορίζει και την

πορεία των επενδύσεων σε κατοικίες και οχήματα. Ακόμη, οι οικονομετρικές εκτιμήσεις δεν επιβεβαιώνουν την υπόθεση ότι η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων στην Ελλάδα βοήθησε στον περιορισμό της ανισότητας και της φτώχειας τα τελευταία χρόνια. Τα αποτελέσματα αυτά ενδυναμώνουν το συμπέρασμα ότι το σύστημα φορολογίας στην Ελλάδα δεν είναι αποτελεσματικό και χρήζει βελτίωσης (Ξαφά, 2019).

Όλα τα παραπάνω ευρήματα επισημαίνουν ότι η δομή του συστήματος φορολογίας μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τους ρυθμούς προόδου της οικονομίας. Σύμφωνα με την έρευνα της ΔιαΝΕΟσις (2018), τα βασικά στοιχεία της φορολογίας εισοδήματος που μπορούν να επηρεάσουν την οικονομική ανάπτυξη (περιλαμβανομένων των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης) είναι: α) τα περιορισμένα κίνητρα για προσφορά και ζήτηση εργασίας, για αποταμίευση και επένδυση, όταν οι μισθοί και οι αποδόσεις της αποταμίευσης ή της επένδυσης φορολογούνται έχουν υψηλούς οριακούς συντελεστές και β) τα περιορισμένα κίνητρα για ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας, όταν το εισόδημα των επιχειρήσεων και των ατόμων από επιχειρηματική δραστηριότητα ή κεφαλαιακά κέρδη φορολογείται με υψηλούς συντελεστές.

Κεφάλαιο 2

Η Αποτελεσματικότητα της Φορολογικής Διοίκησης

2.1 Εισαγωγή

Η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης έχουν αντίκτυπο στα έσοδα του κράτους ενώ παράλληλα, επηρεάζουν το κόστος συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις και το κόστος που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση για τις κυβερνήσεις (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014).

Ως προς το κόστος συμμόρφωσης και την απλοποίηση των διαδικασιών έχουν πραγματοποιηθεί προσπάθειες βελτίωσης στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα να έχουν περιοριστεί τόσο ο ετήσιος αριθμός πληρωμών για τις επιχειρήσεις, όσο και ο χρόνος που απαιτείται για την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων (ΔιαΝΕΟσις, 2018).

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και οι συνέπειες αυτών.

2.2 Λόγοι που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διαχείρισης είναι ο πρωταρχικός καθοριστικός παράγοντας της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων, της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής και ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις. Η αναποτελεσματική φορολογική διοίκηση δεν θα παρέχει ποιοτικές υπηρεσίες στους φορολογούμενους, και ως εκ τούτου, θα υπάρξει υψηλό κόστος λειτουργίας του συστήματος και προβλήματα για την εθελοντική φορολογική συμμόρφωση. Ο ΟΟΣΑ (2011, αναφέρεται στο Aziz & Harethi, 2018), δηλώνει ότι η αποτελεσματική φορολογική διοίκηση θα ενίσχυε τη φορολογική συμμόρφωση, θα μείωνε το λειτουργικό κόστος και το κόστος συμμόρφωσης, και πάνω απ' όλα, θα οδηγούσε στην αύξηση των εσόδων. Επιπλέον, προσθέτει ότι η εσωτερική δομή και ο σχεδιασμός της φορολογικής διοίκησης θα καθορίζουν την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας μαζί με την κατανομή πόρων, τα κίνητρα και την αυτονομία της φορολογικής αρχής. Σύμφωνα με τους Alm και Duncan (2014, αναφέρεται

στο Aziz & Harethi, 2018), η αποτελεσματικότητα της είσπραξης φόρων και της φορολογικής διοίκησης είναι υψηλή σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ και χαμηλή σε χώρες εκτός του ΟΟΣΑ, λόγω των διαφορών στο φορολογικό σύστημα και στις φορολογικές πολιτικές που έχουν σχεδιαστεί για την παρακολούθηση των εσόδων και την αύξηση στην είσπραξη των φορολογικών εσόδων (Aziz & Harethi, 2018).

Πολλοί παράγοντες έχουν αναγνωριστεί ως οι αιτίες της αναποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης στις διάφορες χώρες. Η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων, η έλλειψη αυτονομίας, η κακή τήρηση αρχείων, η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας, η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών, είναι μερικοί από τους παράγοντες που προκαλούν την αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στο φορολογικό σύστημα μιας χώρας. Συνήθως, οι φορολογικές διοικήσεις αντιμετωπίζουν διαφορετικά ζητήματα που σχετίζονται με την είσπραξη φόρων λόγω ορισμένων κυρίαρχων χαρακτηριστικών στην οικονομία και της στάσης των φορολογουμένων έναντι της φορολογίας. Συχνά, η ανικανότητα της φορολογικής διοίκησης οδηγεί σε ανικανότητα και αναποτελεσματικότητα (Aziz & Harethi, 2018).

Ο Baurer (2005, αναφέρεται στο Aziz & Harethi, 2018), μελέτησε τη φορολογική διοίκηση στις αναπτυσσόμενες χώρες και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εξωτερική εποπτεία, ο καλός εσωτερικός έλεγχος, ο ισχυρός κώδικας συμπεριφοράς, η διαφάνεια και η λογοδοσία, είναι μερικοί από τους ισχυρούς παράγοντες που καθορίζουν την αποτελεσματική φορολογική διοίκηση σε πολλές αναδυόμενες οικονομίες. Επίσης, ο Shagari (2014, αναφέρεται στο Aziz & Harethi, 2018), υποστήριξε ότι η αυτονομία της φορολογικής διοίκησης, τα κίνητρα, η διαφάνεια, το εκπαιδευμένο προσωπικό και οι ΤΠΕ (Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών) είναι ισχυροί καθοριστικοί παράγοντες της αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης. Ο Gatchair (2015, αναφέρεται στο Uddin, Ali, Ali & Isbal, 2020), από την άλλη πλευρά, υποστήριξε ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης χρειάζεται μεταρρυθμίσεις φορολογικής πολιτικής, διοικητικές μεταρρυθμίσεις, σύγχρονες και αποτελεσματικές φορολογικές διαδικασίες και ικανό προσωπικό. Ωστόσο, σύμφωνα με τους Eichfelder & Vaillancourt (2014, αναφέρεται στο Uddin, Ali, Ali & Isbal, 2020), η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολλαπλότητα των φόρων αυξάνουν το διοικητικό κόστος και το κόστος συμμόρφωσης για τους φορολογούμενους (Uddin, Ali, Ali & Isbal, 2020).

Ο ΟΟΣΑ (2018), αναφέρει ότι το ελληνικό φορολογικό σύστημα είναι πολύπλοκο και σε συνδυασμό με την αδύναμη αλλά βελτιωμένη φορολογική διοίκηση δεν ενθαρρύνουν τη συμμετοχή στην επίσημη οικονομία και μειώνουν τη φορολογική συμμόρφωση. Ο δείκτης

«Καταβολής φόρων» της Παγκόσμιας Τράπεζας, ένας δείκτης από αρκετούς που έχουν αναπτυχθεί για την αξιολόγηση της φορολογικής διοίκησης, κατατάσσει την Ελλάδα στην 28η θέση σε σχέση με τις άλλες χώρες του ΟΟΣΑ για τον αριθμό και το χρόνο που αφιερώθηκε κατά την ολοκλήρωση των πληρωμών φόρου και 27η για διάφορες διαδικασίες μετά την κατάθεση φόρου, όπως τις επιστροφές ΦΠΑ, τους φορολογικούς ελέγχους και τις διοικητικές εκκλήσεις. Η χαμηλή φορολογική συμμόρφωση και η κρίση είχαν σαν αποτέλεσμα να συσσωρευτεί μεγάλο φορολογικό χρέος. Το 2015, το συνολικό φορολογικό χρέος που είχε συσσωρευτεί ξεπερνούσε το 190% (μια από τις μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ) των καθαρών εισπράξεων από έσοδα. Επιπλέον, περισσότερο από το 75% του φορολογικού χρέους ήταν για πάνω από 12 μήνες, γεγονός που δυσχεραίνει την είσπραξη του (OECD, 2018). Η έρευνα της ΔιαΝΕΟσις (2018), υποστηρίζει ότι η δομή και το μέγεθος του φοροεισπρακτικού μηχανισμού στην Ελλάδα έχουν μερίδιο ευθύνης στην χαμηλή είσπραξη των φορολογικών οφειλών. Ακόμα, σύμφωνα με την ίδια έρευνα, εκτός από τη διάρθρωση του ανθρώπινου δυναμικού η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζεται και από άλλους παράγοντες. Τέτοιοι παράγοντες μπορεί να είναι, για παράδειγμα, τα μισθολογικά κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους. Σύμφωνα με την έκθεση Tax Administration (2017), επισημαίνεται ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει σύστημα ανταμοιβής με βάση την αποτελεσματικότητα των υπαλλήλων, αλλά υπάρχει σε 19 από τις 28 χώρες της ΕΕ, όπου στις περισσότερες από αυτές οι υψηλές αποδοχές των υπαλλήλων συνδέονται με την ποιότητα της εργασίας τους. (ΔιαΝΕΟσις, 2018).

Βέβαια, παρά το γεγονός ότι στη φορολογική διοίκηση της Ελλάδας εντοπίζονται σημαντικές αδυναμίες διαχρονικά, μεταξύ αυτών και η επιρροή της από πολιτικά κόμματα, γίνεται μία μεγάλη προσπάθεια αυτές οι αδυναμίες να περιοριστούν. Μία τέτοια προσπάθεια είναι η σύσταση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημόσιων Εσόδων με τον Ν. 4389/27.05.2016, η οποία ξεκίνησε να λειτουργεί από το 2017 και έχει ανεξάρτητο τρόπο λειτουργίας και διαχείρισης του προσωπικού της σε σχέση με την κλασική Δημόσια Διοίκηση, αλλά πάντα με κύριο σκοπό την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος (ΔιαΝΕΟσις, 2018).

Για να αντιμετωπιστούν τα παραπάνω προβλήματα με σκοπό την βελτίωση της αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης, έχουν αναπτυχθεί διεθνώς διάφορα εργαλεία και με τη χρήση διαφόρων δεικτών αξιολογούν την αποτελεσματικότητά της. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται το Εργαλείο Διαγνωστικής Αξιολόγησης της Φορολογικής Διοίκησης (Tax Administration Diagnostic Assessment Tool – TADAT). Πρόκειται για ένα εξειδικευμένο εργαλείο το οποίο αξιολογεί τη φορολογική διοίκηση σε εννέα λειτουργίες της, με τη χρήση περισσότερων δεικτών για κάθε λειτουργία, προσδιορίζοντας με

διαβάθμιση και λεπτομερώς τα επίπεδα δράσης που χαρακτηρίζουν μια αποδοτική φορολογική διοίκηση. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται στην πληρότητα των δεδομένων που καταχωρούνται στο φορολογικό μητρώο, στην αναγνώριση και αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, στο βαθμό της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογουμένων με την παροχή των απαιτούμενων πληροφοριών, στο ποσοστό των φορολογικών δηλώσεων που υποβάλλονται εμπρόθεσμα, στο ποσοστό της εμπρόθεσμη καταβολής των φόρων καθώς και στο ποσοστό των ειλικρινών φορολογικών δηλώσεων. Επιπλέον αξιολογείται η αποτελεσματικότητα της ύπαρξης ενός μηχανισμού επίλυσης φορολογικών διαφορών στον οποίο μπορούν να έχουν πρόσβαση όλοι οι φορολογούμενοι, καθώς και στην διαφάνεια και λογοδοσία με την οποία ασκεί η φορολογική διοίκηση τις αρμοδιότητές της (Σαββαΐδου, 2016).

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι η φορολογική διοίκηση προκειμένου να αυξήσει την αποτελεσματικότητά/αποδοτικότητά της, καλείται σήμερα να πετύχει μεγάλους στόχους, όπως η πάταξη της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, η βελτίωση της οικειοθελούς συμμόρφωσης και η παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών στους πολίτες.

2.3 Αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και φοροδιαφυγή

Από τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές αρχές κατά την προσπάθειά τους για δημοσιονομική εξυγίανση είναι η φοροδιαφυγή. Παρά το γεγονός ότι οι (ταμειακές) επιπτώσεις της φοροδιαφυγής στα δημόσια έσοδα γίνονται αντιληπτές από το κοινωνικό σύνολο, ωστόσο οι συνακόλουθες οικονομικές και κοινωνικές συνέπειές της δεν είναι ιδιαίτερα ορατές.

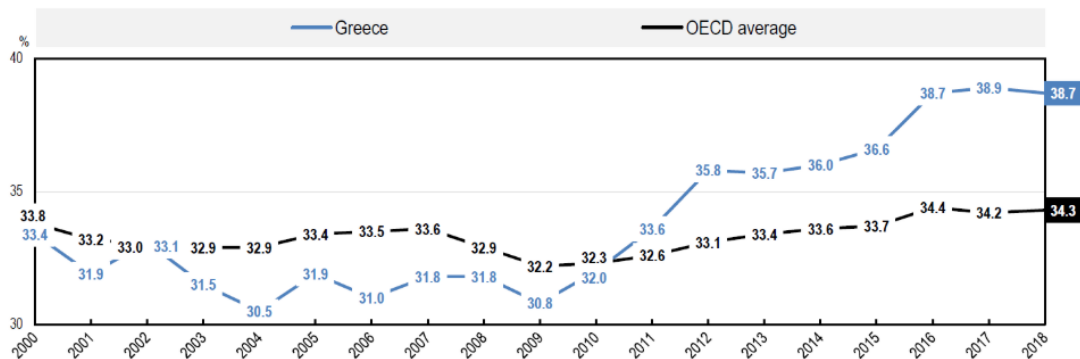
Σύμφωνα με το Νόμο 4174/2013, άρθρο 66, κάποιος φοροδιαφεύγει όχι μόνο όταν δεν πληρώνει τους φόρους που του αναλογούν, αλλά και όταν εσκεμμένα δεν δηλώνει τα πραγματικά του εισοδήματα στη φορολογική διοίκηση ή δηλώνει ένα μέρος αυτών. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να υποβάλλονται ανακριβής ή ψευδής δηλώσεις στη φορολογική αρχή και κατά συνέπεια τη στέρηση των κρατικών ταμείων από τα αντίστοιχα έσοδα (Vlahos, 2016).

Εκτός από τους παράγοντες που αναφέρθηκαν παραπάνω και επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην Ελλάδα, μία σειρά άλλων παραγόντων όπως: το ύψος των φορολογικών συντελεστών το οποίο έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, η ασάφεια και η πολυπλοκότητα των νομοθετικών ρυθμίσεων, καθώς και οι

αλληπάλληλες τροποποιήσεις τους, επηρεάζουν αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα¹. Επίσης ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων, το χαμηλό φορολογικό φρόνημα και οι κοινωνικές αντιλήψεις για τη φοροδιαφυγή, η αίσθηση μη ανταποδοτικότητας των φόρων που πληρώνονται και η άνιση κατανομή των φορολογικών βαρών, τροφοδοτούν τη φοροδιαφυγή (Ράπανος και Καπλάνογλου, 2014).

Σύμφωνα με έρευνα της διαΝΕΟσις (2016), η φοροδιαφυγή τόσο των φυσικών όσο και των νομικών προσώπων στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα μεγάλη. Συνολικά, εκτιμάται μεταξύ 1,96% και 4,85% του ΑΕΠ, γεγονός που σημαίνει ότι τα φορολογικά έσοδα που διαφεύγουν από το κράτος κυμαίνονται από €3,4 δισ. έως €8,5 δισ.

Το διάγραμμα που ακολουθεί δείχνει την πορεία των φορολογικών εσόδων ως προς το ΑΕΠ από το 2009 έως και το 2018, σε σχέση με τις χώρες του ΟΟΣΑ. Σημειώνεται, ότι η Ελλάδα παρουσιάζει μια συνεχή αύξηση των φορολογικών εσόδων ως προς το ΑΕΠ από το 2009 και μετά με μία μικρή μείωση από το 2017 στο 2018.

Γράφημα2.1: Πορεία των φορολογικών εσόδων ως προς το ΑΕΠ από το 2009 έως και το 2018

Πηγή: Taxheaven, 2019.

Από τις κατηγορίες εισοδημάτων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τη φοροδιαφυγή είναι αυτή των αυτοαπασχολούμενων φυσικών προσώπων. Η μελέτη της Ernst & Young (2016), υπογραμμίζει ότι οι δηλώσεις εισοδήματος των ελεύθερων επαγγελματιών – αυτοαπασχολούμενων, σε μεγάλο ποσοστό και διαχρονικά, βρίσκονται κάτω από το αφορολόγητο όριο (περίπου 64% επί του συνόλου των αυτοαπασχολούμενων για το 2011).

¹Στο πλαίσιο αυτό είναι χαρακτηριστικό ότι από το 2002 μέχρι το 2015 ψηφίστηκαν 36 αμιγώς φορολογικοί νόμοι, δηλαδή 2,6 νόμοι ανά έτος, ο κάθε ένας από τους οποίους είχε κατά μέσο όρο 68 σελίδες και 78 άρθρα. Η νομοθετική παραγωγή στο πεδίο της φορολογίας επεκτεινόταν σε περίπου 40 συναφείς και διάσπαρτες διατάξεις σε άλλους νόμους ανά έτος, ενώ επιπλέον για την εφαρμογή των νόμων απαιτούνταν 20 κανονιστικές εξουσιοδοτήσεις και 3 μεταβατικές διατάξεις ανά νόμο.

Οι τομείς της αγοράς στους οποίους, ενδεχομένως, παρατηρείται μεγαλύτερη φοροδιαφυγή είναι ο ιατρικός κλάδος, ο κατασκευαστικός, ο εκπαιδευτικός, ο κλάδος παροχής χρηματοοικονομικών και νομικών υπηρεσιών, δεδομένου ότι δεν είναι εύκολος ο έλεγχος της φορολογικής τους συμμόρφωσης (Ernst & Young, 2016).

Σε αντίθεση με τους μισθωτούς των οποίων η εργασία δηλώνεται από τον εργοδότη τους και κατά συνέπεια το εισόδημα που δηλώνουν υπολογίζεται με ακρίβεια και ευκολία, οι περιπτώσεις φοροδιαφυγής των αυτοαπασχολουμένων στις παραπάνω επαγγελματικές κατηγορίες δεν είναι εύκολο να εντοπιστούν, καθώς τα εισοδήματα από την εργασία τους δηλώνονται μόνον εφόσον εκδοθούν τα αντίστοιχα φορολογικά παραστατικά για κάθε συναλλαγή που πραγματοποιούν. Άρα για τις κατηγορίες επαγγελματιών για τις οποίες δεν απαιτείται η σύναψη κάποιας σύμβασης, ούτε χρειάζεται κάποιο αποδεικτικό για την πραγματοποίηση της όποιας συναλλαγής, είναι αυτές που φοροδιαφεύγουν περισσότερο. Το συμπέρασμα αυτό συμφωνεί και με τη γενική θεωρία που υποστηρίζει ότι η φοροδιαφυγή βρίσκεται σε αλληλεξάρτηση με τη χαμηλή πιθανότητα εντοπισμού του φοροδιαφεύγοντος και επιβολή «τιμωρίας» (Ernst & Young, 2016).

Η φοροδιαφυγή δεν διαπράττεται μόνο από τα φυσικά πρόσωπα αλλά και από τις επιχειρήσεις, τόσο με τους έμμεσους φόρους όσο και με το φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων. Η πιο συνηθισμένη περίπτωση είναι η κατά παράβαση έκδοση ή λήψη εικονικών τιμολογίων μεταξύ, κυρίως, μικρομεσαίων επιχειρήσεων με κύριο στόχο τη μη απόδοση ή τη μείωση τόσο του φόρου εισοδήματος, όσο και του ΦΠΑ, καθώς και τη λογιστική εμφάνιση πλασματικών αποτελεσμάτων (ζημιών) (Ernst & Young, 2016). Επιπλέον, επιδιώκεται η μη καταβολή ή η καταβολή μειωμένων άμεσων φόρων, μέσω της μείωσης των κερδών που εμφανίζει η επιχείρηση και σε μικρότερη κλίμακα διαπιστώνεται η έκδοση στοιχείων που καλύπτουν ανύπαρκτες –μερικώς ή στο σύνολό τους– συναλλαγές, από εύρυθμες, κατά τα άλλα, επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις συνδεδεμένες μεταξύ τους (Ernst & Young, 2016).

Συνοψίζοντας, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα παραμένει οξύ και αποτελεί συχνά πεδίο συνεχών νομοθετικών τροποποιήσεων και πολιτικών δεσμεύσεων. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (2011), υποστηρίζει ότι «εάν η Ελλάδα εισέπραττε τον ΦΠΑ, τις ασφαλιστικές εισφορές και το φόρο εισοδήματος, τα φορολογικά έσοδα θα αυξάνονταν σχεδόν κατά 5% του ΑΕΠ». Με τη φράση αυτή αναδεικνύονται οι τομείς αυτοί στους οποίους σημειώνεται μεγάλη φοροδιαφυγή και εντοπίζεται η αδυναμία της φορολογικής διοίκησης να εισπράξει τους φόρους από αυτά τα

περιστατικά φοροδιαφυγής (Ernst & Young, 2016).

Βέβαια, οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις (που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα) είχαν σαν αποτέλεσμα την ενίσχυση των προσπαθειών κατά της φοροδιαφυγής, τη βελτίωση των τεχνικών είσπραξης και την ενθάρρυνση της εθελοντικής φορολογικής συμμόρφωσης. Η ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αύξηση της εμπιστοσύνης στη φορολογική διοίκηση, αλλά και τη συνειδητοποίηση από κάθε φορολογούμενο των φορολογικών υποχρεώσεων που έχει. Η ίδρυση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων στις αρχές του 2017 είναι ένα μεγάλο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση. Εκτός από την επέκταση της χρήσης ανάλυσης κινδύνων και στοχοθετημένων φορολογικών ελέγχων, ο νέος οργανισμός έχει εισαγάγει μια συστηματική προσέγγιση για την είσπραξη των φορολογικών οφειλών με κύρια επιδίωξη την είσπραξη των φόρων από εταιρίες και άτομα μεγάλου πλούτου.

ΜΕΡΟΣ Β: Ερευνητική Προσέγγιση

Κεφάλαιο 3

Μεθοδολογία Έρευνας

3.1 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει σε βάθος τις απόψεις των φορολογούμενων σε ότι αφορά το επίπεδο της φορολογικής εισοδηματικής επιβάρυνσης στη χώρα μας και την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

Από τη διατύπωση του σκοπού αναφέρονται τα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

- Έχουν γνώση οι πολίτες για τη λειτουργία του φορολογικού συστήματος;
- Το γενικό επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης είναι δίκαιο;
- Ποιες κατηγορίες εισοδημάτων επιβαρύνονται περισσότερο;
- Ποιοι παράγοντες μειώνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης;
- Ποιοι παράγοντες αυξάνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης;
- Ποιοι παράγοντες εξηγούν καλύτερα την μεγάλη έκταση της φοροδιαφυγής;
- Ποιοι επιμέρους παράγοντες (φύλο, ηλικία, εκπαιδευτικό επίπεδο, επαγγελματική ιδιότητα κλπ) μπορεί να σχετίζονται με τις απόψεις και αποφάσεις των ερωτώμενων;

3.2 Επιλογή της μεθόδου και ερευνητικό εργαλείο

Για να επιτευχθεί ο σκοπός της εργασίας και να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα θα διεξαχθεί πρωτογενής ποσοτική έρευνα. Οι ποσοτικές έρευνες είναι πολύ παλιές στο χώρο της επιστήμης και ονομάζονται έτσι γιατί βασίζονται κατεξοχήν στην παρουσίαση των δεδομένων τους με αριθμούς, σε πίνακες κατανομών και χρησιμοποιούν στατιστικές αναλύσεις, περιγραφικές και επαγωγικές (Gall, Borg & Gall, 2014). Με άλλα λόγια στην ποσοτική έρευνα επιδίωξη του ερευνητή είναι η συλλογή αντικειμενικών και γενικών δεδομένων για κάποιο φαινόμενο και η μετατροπή τους σε αριθμητικά ή στατιστικά στοιχεία με σκοπό τη σύγκριση μεταξύ διαφόρων μεταβλητών και την εξαγωγή αντικειμενικών επεξηγήσεων για τα αίτια ή τις σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών που θα αποτελούν μια αντικειμενική και γενική θεωρία για το φαινόμενο της έρευνας.

Η μέθοδος αυτή κρίνεται κατάλληλη διότι μέσω αυτής, όπως προκύπτει από το σκοπό και τα ερευνητικά ερωτήματα, επιδιώκεται η ποσοτικοποίηση των δεδομένων που αφορούν τις απόψεις των φορολογούμενων κάνοντας χρήση στατιστικών μεθόδων.

Η έρευνα θα πραγματοποιηθεί με τη χρήση ερωτηματολογίου. Το παρών ερωτηματολόγιο αποτελείται από κλειστές ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών, σύμφωνα με τις οποίες ο ερωτώμενος επιλέγει από προκαθορισμένες δυνατές απαντήσεις, εκείνες που τον αντιπροσωπεύουν περισσότερο ή εκείνες που εκφράζουν τις απόψεις του για αυτά τα οποία ερωτάται (Κυριαζή, 2009).

Πιο συγκεκριμένα το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τρεις ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει πέντε ερωτήσεις που σχετίζονται με τη φορολογία εισοδήματος. Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει τέσσερις κεντρικές ερωτήσεις με υπο-ερωτήσεις, που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και οι ερωτώμενοι καλούνται να χαρακτηρίσουν, ως προς τη συχνότητα, συγκεκριμένες προτάσεις. Τέλος, το τρίτο μέρος περιλαμβάνει τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων.

3.3 Συμμετέχοντες

Το δείγμα της έρευνας αποτελούταν από N=235 άτομα (φυσικά πρόσωπα) διαφόρων επαγγελματιών. Για τη συλλογή του δείγματος επιστρατεύτηκε η χρήση βολικής δειγματοληψίας. Συγκεκριμένα, οι υποψήφιοι συμμετέχοντες και οι υποψήφιες συμμετέχουσες προσεγγίστηκαν με βάση την διαθεσιμότητά τους και την ευκολία πρόσβασης σε εκείνους, δεδομένων των περιορισμών σε χρονικούς και οικονομικούς πόρους για την παρούσα μελέτη.

3.4 Διαδικασία

Στην παρούσα έρευνα, οι συμμετέχοντες προσεγγίστηκαν μέσα από τις κοινωνικές, ακαδημαϊκές και επαγγελματικές κοινωνικές επαφές της ερευνήτριας κυρίως στο Νομό Ευβοίας. Λόγω των μέτρων περιορισμένης κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της επιδημίας Covid-19, το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε, αρχικά σε έντυπη μορφή και εν συνεχεία διαδικτυακά, κατά το χρονικό διάστημα 01/10/2020 έως 10/12/2020, σε φυσικά πρόσωπα .

Το ερωτηματολόγιο που τους δόθηκε περιλάμβανε αρχικά ενημέρωση για την έρευνα και εν συνεχεία διαβεβαίωση για την εμπιστευτικότητα των δεδομένων.

Κεφάλαιο 4

Αποτελέσματα Έρευνας

4.1 Περιγραφική Στατιστική

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια, κωδικοποιήθηκαν και μέσω του στατιστικού πακέτου SPSS, πραγματοποιήθηκε ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Η στατιστική ανάλυση αρχίζει με την Περιγραφική Στατιστική, η οποία αποτελείται από τρία μέρη όσα και τα μέρη του ερωτηματολογίου και περιλαμβάνει τους πίνακες συχνοτήτων με τα αντίστοιχα ποσοστά για κάθε ερώτηση.

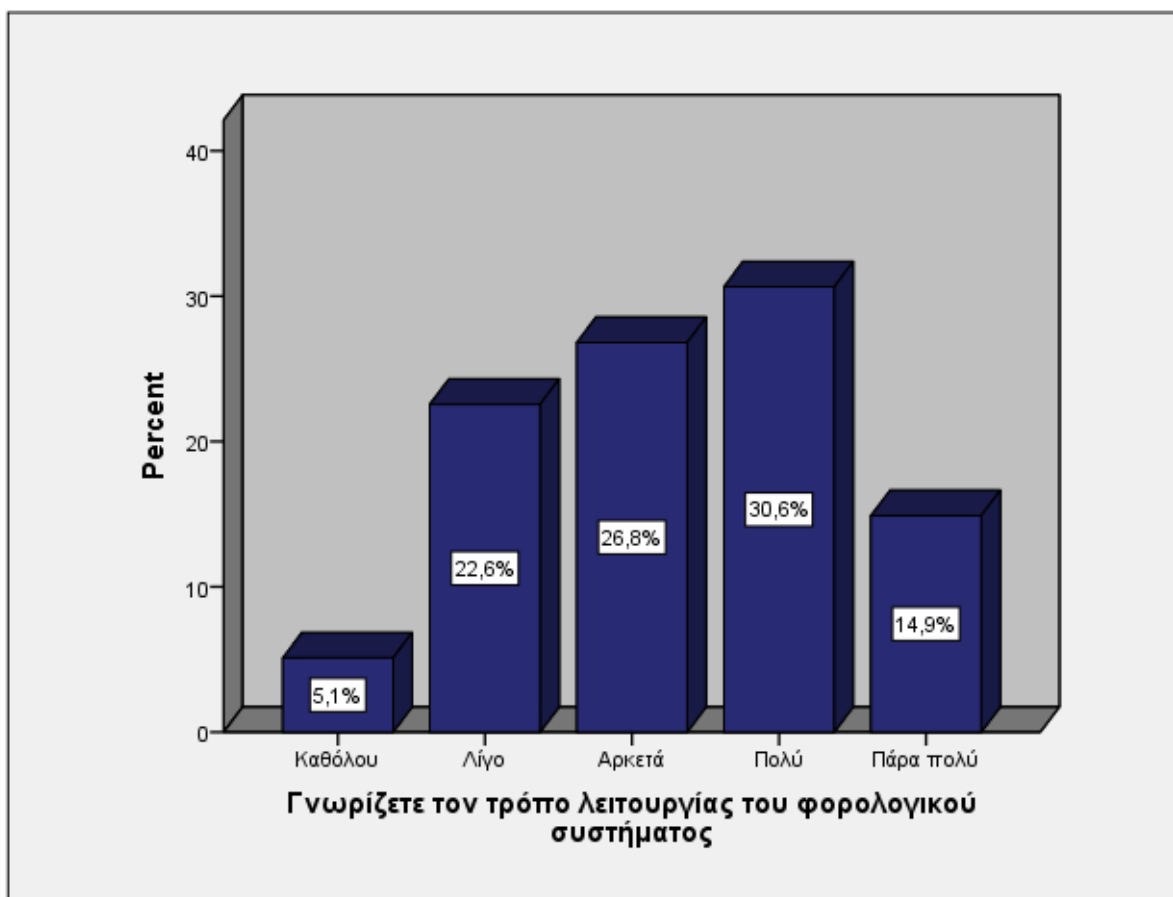
4.1.1 Απόψεις των ερωτώμενων για τη φορολογία εισοδήματος

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από 5 ερωτήσεις που αφορούν τις απόψεις των ερωτώμενων για τη φορολογία εισοδήματος.

Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη ερώτηση οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν αν γνωρίζουν τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, από τους 235 ερωτώμενους το 27,7% δεν γνωρίζει ή γνωρίζει λίγο τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος, το 26,8%, τον γνωρίζει αρκετά και το 45,5% τον γνωρίζει πολύ ή πάρα πολύ καλά. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας και το σχετικό γράφημα.

Πίνακας 4.1
Γνώση λειτουργίας φορολογικού συστήματος

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	12	5,1	5,1	5,1
Λίγο	53	22,6	22,6	27,7
Αρκετά	63	26,8	26,8	54,5
Πολύ	72	30,6	30,6	85,1
Πάρα πολύ	35	14,9	14,9	100,0
Total	235	100,0	100,0	

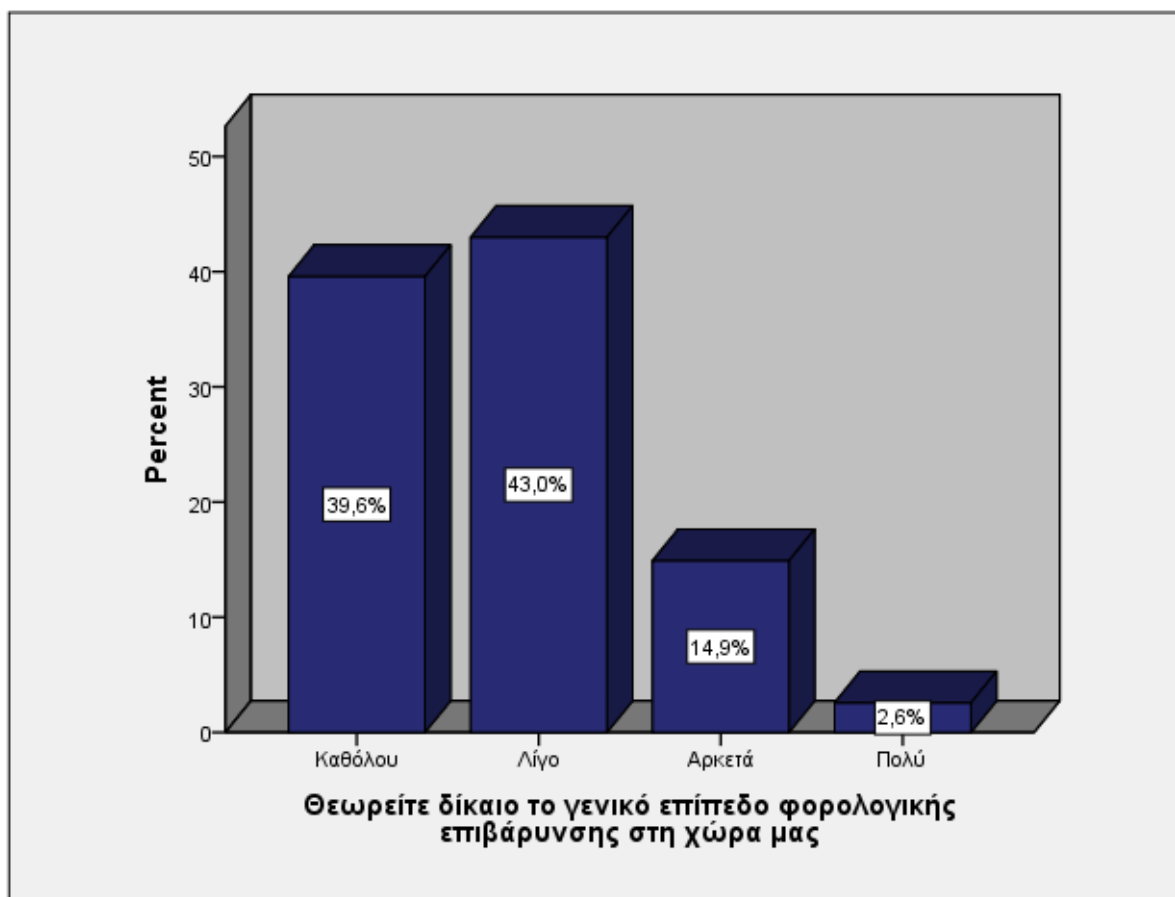

Γράφημα 4:1 Γνώση λειτουργίας φορολογικού συστήματος

Στην επόμενη ερώτηση, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν στην ερώτηση «Θεωρείτε δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας;» Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 82,6% δεν θεωρεί καθόλου δίκαιο ή το θεωρεί λίγο δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας, το 14,9%, το θεωρεί αρκετά δίκαιο και μόλις το 2,6% το θεωρεί πολύ δίκαιο. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας και το σχετικό γράφημα.

Πίνακας 4.2
Δίκαιο φορολογικό σύστημα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	93	39,6	39,6	39,6
Λίγο	101	43,0	43,0	82,6
Valid Αρκετά	35	14,9	14,9	97,4
Πολύ	6	2,6	2,6	100,0
Total	235	100,0	100,0	

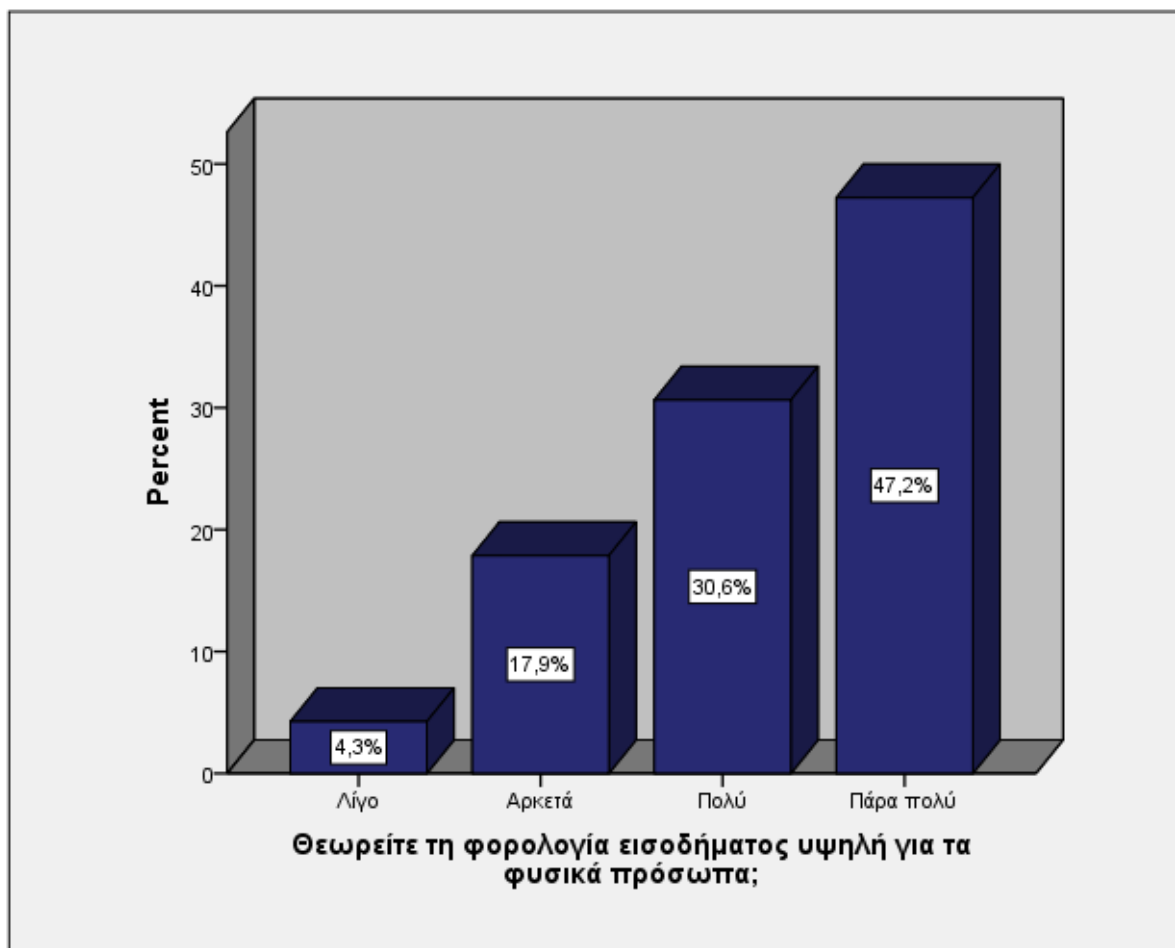

Γράφημα 4:2 Δίκαιο φορολογικό σύστημα

Στην επόμενη ερώτηση, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν στην ερώτηση «Θεωρείτε τη φορολογία εισοδήματος υψηλή για τα φυσικά πρόσωπα;» Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 4,3% θεωρεί λίγο υψηλή τη φορολογία εισοδήματος για τα φυσικά πρόσωπα, το 17,9% την θεωρεί αρκετά υψηλή και το 77,8% την θεωρεί πολύ ή πάρα πολύ υψηλή. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας και το σχετικό γράφημα.

Πίνακας 4.3
Υψηλή φορολογία εισοδήματος για τα φυσικά πρόσωπα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	10	4,3	4,3	4,3
Αρκετά	42	17,9	17,9	22,1
Valid Πολύ	72	30,6	30,6	52,8
Πάρα πολύ	111	47,2	47,2	100,0
Total	235	100,0	100,0	

Γράφημα 4:3 Υψηλή φορολογία εισοδήματος για τα φυσικά πρόσωπα

Στην επόμενη ερώτηση, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δηλώσουν ποιά κατηγορία φορολογούμενων θεωρούν ότι πληρώνει υψηλό φόρο εισοδήματος. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, περισσότεροι από τους μισούς ερωτώμενους, ποσοστό 53,2%, θεωρούν ότι οι μισθωτοί πληρώνουν υψηλό φόρο εισοδήματος, το 24,7% θεωρεί ότι οι ελεύθεροι επαγγελματίες πληρώνουν υψηλό φόρο εισοδήματος, ενώ το 14,5% θεωρεί ότι οι μικρές επιχειρήσεις πληρώνουν υψηλό φόρο εισοδήματος. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας και το σχετικό γράφημα.

Πίνακας 4.4
Κατηγορίες εισοδήματος που πληρώνουν υψηλό φόρο εισοδήματος

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Οι μισθωτοί	125	53,2	53,2	53,2
Οι ελεύθεροι επαγγελματίες	58	24,7	24,7	77,9
Οι μικρές επιχειρήσεις	34	14,5	14,5	92,3
Οι μεγάλες επιχειρήσεις	6	2,6	2,6	94,9
Οι αγρότες	12	5,1	5,1	100,0
Total	235	100,0	100,0	

Γράφημα 4:4 Κατηγορίες που πληρώνουν υψηλό φόρο εισοδήματος

Στην πέμπτη ερώτηση του πρώτου μέρους οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να χαρακτηρίσουν στο κατά πόσο κάποιοι παράγοντες συντελούν στη φοροδιαφυγή. Οι παράγοντες αυτοί ήταν:

α) η πολυνομία, η πολυπλοκότητα και η ασάφεια των φορολογικών νόμων. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 66,8% θεωρεί ότι οι παράγοντες αυτοί συντελούν πολύ ή πάρα

πολύ στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.5

Η πολυνομία, η πολυπλοκότητα και η ασάφεια των φορολογικών νόμων συντελεί στη φοροδιαφυγή

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	8	3,4	3,4	3,4
Λίγο	21	8,9	8,9	12,3
Αρκετά	49	20,9	20,9	33,2
Πολύ	97	41,3	41,3	74,5
Πάρα πολύ	60	25,5	25,5	100,0
Total	235	100,0	100,0	

β) Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 67,7% θεωρεί ότι ο παράγοντας αυτός συντελεί πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.6

Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές συντελούν στη φοροδιαφυγή

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	7	3,0	3,0	3,0
Λίγο	9	3,8	3,8	6,8
Αρκετά	60	25,5	25,5	32,3
Πολύ	73	31,1	31,1	63,4
Πάρα πολύ	86	36,6	36,6	100,0
Total	235	100,0	100,0	

γ) οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 57,5% θεωρεί ότι οι παράγοντες αυτοί συντελούν πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.7
Οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης συντελούν στη φοροδιαφυγή

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	13	5,5	5,5	5,5
Λίγο	20	8,5	8,5	14,0
Αρκετά	67	28,5	28,5	42,6
Πολύ	58	24,7	24,7	67,2
Πάρα πολύ	77	32,8	32,8	100,0
Total	235	100,0	100,0	

δ) ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολουμένων. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 48,9% θεωρεί ότι ο παράγοντας αυτός δεν συντελεί καθόλου ή συντελεί λίγο στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.8
Ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολουμένων συντελεί στη φοροδιαφυγή

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	44	18,7	18,7	18,7
Λίγο	71	30,2	30,2	48,9
Αρκετά	58	24,7	24,7	73,6
Πολύ	37	15,7	15,7	89,4
Πάρα πολύ	25	10,6	10,6	100,0
Total	235	100,0	100,0	

ε) το χαμηλό φορολογικό φρόνημα. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 55,4% θεωρεί ότι ο παράγοντας αυτός συντελεί πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.9
Το χαμηλό φορολογικό φρόνημα συντελεί στη φοροδιαφυγή

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	19	8,1	8,1	8,1
Λίγο	47	20,0	20,0	28,1
Αρκετά	39	16,6	16,6	44,7
Πολύ	61	26,0	26,0	70,6
Πάρα πολύ	69	29,4	29,4	100,0
Total	235	100,0	100,0	

ζ) η αίσθηση της μη ανταποδοτικότητας των φόρων που πληρώνονται. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 78,3% θεωρεί ότι ο παράγοντας αυτός συντελεί πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.10
Η αίσθηση της μη ανταποδοτικότητας των φόρων που πληρώνονται συντελεί στη φοροδιαφυγή

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	6	2,6	2,6	2,6
Λίγο	20	8,5	8,5	11,1
Αρκετά	25	10,6	10,6	21,7
Πολύ	78	33,2	33,2	54,9
Πάρα πολύ	106	45,1	45,1	100,0
Total	235	100,0	100,0	

4.1.2 Απόψεις των ερωτώμενων για την Αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

Στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να χαρακτηρίσουν κατά πόσο κάποιοι παράγοντες επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.

Στην πρώτη ερώτηση οι ερωτώμενοι ρωτήθηκαν αν η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας:

α) της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, λίγο πάνω από το μισό των ερωτηθέντων, ποσοστό 54,5%, θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ ή πάρα πολύ καθοριστικός παράγοντας της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.11

Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει τη δημιουργία εσόδων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	12	5,1	5,1	5,1
Λίγο	26	11,1	11,1	16,2
Αρκετά	69	29,4	29,4	45,5
Πολύ	70	29,8	29,8	75,3
Πάρα πολύ	58	24,7	24,7	100,0
Total	235	100,0	100,0	

β) της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το μισό των ερωτηθέντων, ποσοστό 49,8%, θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ ή πάρα πολύ καθοριστικός παράγοντας της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.12

Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει την εφαρμογή της φορολογικής πολιτικής

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	5	2,1	2,1	2,1
Λίγο	21	8,9	8,9	11,1
Αρκετά	92	39,1	39,1	50,2
Πολύ	57	24,3	24,3	74,5
Πάρα πολύ	60	25,5	25,5	100,0
Total	235	100,0	100,0	

γ) ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα

λίγο πάνω από το μισό των ερωτηθέντων, ποσοστό 52,7%, θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ ή πάρα πολύ καθοριστικός παράγοντας ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.13
Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	21	8,9	8,9	8,9
Λίγο	28	11,9	11,9	20,9
Αρκετά	62	26,4	26,4	47,2
Πολύ	68	28,9	28,9	76,2
Πάρα πολύ	56	23,8	23,8	100,0
Total	235	100,0	100,0	

δ) του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα σχεδόν οι μισοί ερωτώμενοι, ποσοστό 47,7%, θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι ένας καθοριστικός παράγοντας που συμβάλλει αρκετά στο κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.14
Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει το κόστος συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	10	4,3	4,3	4,3
Λίγο	30	12,8	12,8	17,0
Αρκετά	112	47,7	47,7	64,7
Πολύ	37	15,7	15,7	80,4
Πάρα πολύ	46	19,6	19,6	100,0
Total	235	100,0	100,0	

ε) του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα σχεδόν οι μισοί ερωτώμενοι, ποσοστό 47,3%, θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της

φορολογικής διοίκησης είναι πολύ ή πάρα πολύ καθοριστικός προάγοντας του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.15
Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει το κόστος που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	8	3,4	3,4	3,4
Λίγο	31	13,2	13,2	16,6
Αρκετά	85	36,2	36,2	52,8
Πολύ	65	27,7	27,7	80,4
Πάρα πολύ	46	19,6	19,6	100,0
Total	235	100,0	100,0	

Στην δεύτερη ερώτηση οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να χαρακτηρίσουν κατά πόσο θεωρούν αποτελεσματική τη φορολογική διοίκηση στις παρακάτω λειτουργίες:

α) στην πληρότητα της βάσης δεδομένων των φορολογουμένων του φορολογικού μητρώου. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα λίγο περισσότερο από τους μισούς ερωτώμενους, ποσοστό 51,9%, θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στην πληρότητα της βάσης δεδομένων των φορολογουμένων του φορολογικού μητρώου. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.16
Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην πληρότητα της βάσης δεδομένων των φορολογουμένων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	15	6,4	6,4	6,4
Λίγο	107	45,5	45,5	51,9
Αρκετά	78	33,2	33,2	85,1
Πολύ	26	11,1	11,1	96,2
Πάρα πολύ	9	3,8	3,8	100,0
Total	235	100,0	100,0	

β) στην αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 66,8%, θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στη διαχείριση κινδύνων. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.17
Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στη διαχείριση κινδύνων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	27	11,5	11,5	11,5
Λίγο	130	55,3	55,3	66,8
Valid Αρκετά	62	26,4	26,4	93,2
Πολύ	16	6,8	6,8	100,0
Total	235	100,0	100,0	

γ) στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογούμενων. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα σχεδόν τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 65,5%, θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογούμενων. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.18
Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογουμένων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	43	18,3	18,3	18,3
Λίγο	111	47,2	47,2	65,5
Valid Αρκετά	71	30,2	30,2	95,7
Πολύ	5	2,1	2,1	97,9
Πάρα πολύ	5	2,1	2,1	100,0
Total	235	100,0	100,0	

δ) στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα σχεδόν τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 62,1%, θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή

φορολογικών οφειλών. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.19
Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	36	15,3	15,3	15,3
Λίγο	110	46,8	46,8	62,1
Valid Αρκετά	70	29,8	29,8	91,9
Πολύ	19	8,1	8,1	100,0
Total	235	100,0	100,0	

ε) στην αποτελεσματική επίλυση φορολογικών διαφορών. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα σχεδόν τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 65,1%, θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.20
Η φορολογική αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην επίλυση φορολογικών διαφορών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	32	13,6	13,6	13,6
Λίγο	121	51,5	51,5	65,1
Valid Αρκετά	68	28,9	28,9	94,0
Πολύ	14	6,0	6,0	100,0
Total	235	100,0	100,0	

στ) στην αποτελεσματική διαχείριση εσόδων. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα σχεδόν τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 65,6%, θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στη διαχείριση εσόδων. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.21
Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στη διαχείριση εσόδων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	49	20,9	20,9	20,9
Λίγο	105	44,7	44,7	65,5
Αρκετά	67	28,5	28,5	94,0
Πολύ	9	3,8	3,8	97,9
Πάρα πολύ	5	2,1	2,1	100,0
Total	235	100,0	100,0	

Στην τρίτη ερώτηση, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να χαρακτηρίσουν κατά πόσο κάποιοι παράγοντες μειώνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Οι παράγοντες αυτοί είναι:

α) η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα σχεδόν οι μισοί ερωτώμενοι, ποσοστό 49,8%, θεωρούν ότι η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.22
Η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	4	1,7	1,7	1,7
Λίγο	20	8,5	8,5	10,2
Αρκετά	94	40,0	40,0	50,2
Πολύ	68	28,9	28,9	79,1
Πάρα πολύ	49	20,9	20,9	100,0
Total	235	100,0	100,0	

β) η έλλειψη αυτονομίας. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα σχεδόν οι μισοί ερωτώμενοι, ποσοστό 43,4%, θεωρούν ότι η έλλειψη αυτονομίας μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.23**Η έλλειψη αυτονομίας μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	21	8,9	8,9	8,9
Λίγο	36	15,3	15,3	24,3
Αρκετά	76	32,3	32,3	56,6
Πολύ	64	27,2	27,2	83,8
Πάρα πολύ	38	16,2	16,2	100,0
Total	235	100,0	100,0	

γ) η κακή τήρηση αρχείων. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα σχεδόν οι μισοί ερωτώμενοι, ποσοστό 48,1%, θεωρούν ότι η κακή τήρηση αρχείων μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.24**Η κακή τήρηση αρχείων μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	5	2,1	2,1	2,1
Λίγο	26	11,1	11,1	13,2
Αρκετά	91	38,7	38,7	51,9
Πολύ	48	20,4	20,4	72,3
Πάρα πολύ	65	27,7	27,7	100,0
Total	235	100,0	100,0	

δ) η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα περισσότερο από τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 68,5%, θεωρούν ότι η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.25
Η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	2	0,9	0,9	0,9
Λίγο	13	5,5	5,5	6,4
Αρκετά	59	25,1	25,1	31,5
Πολύ	67	28,5	28,5	60,0
Πάρα πολύ	94	40,0	40,0	100,0
Total	235	100,0	100,0	

ε) η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα περισσότερο από τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 68,5%, θεωρούν ότι η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.26
Η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	23	9,8	9,8	9,8
Αρκετά	51	21,7	21,7	31,5
Πολύ	63	26,8	26,8	58,3
Πάρα πολύ	98	41,7	41,7	100,0
Total	235	100,0	100,0	

στ) η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα περισσότερο από τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 75,3%, θεωρούν ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.27
Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	3	1,3	1,3	1,3
Λίγο	9	3,8	3,8	5,1
Valid Αρκετά	46	19,6	19,6	24,7
Πολύ	37	15,7	15,7	40,4
Πάρα πολύ	140	59,6	59,6	100,0
Total	235	100,0	100,0	

Στην τελευταία ερώτηση του δεύτερου μέρους οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν στο κατά πόσο κάποιοι παράγοντες βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Οι παράγοντες αυτοί είναι

α) η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα περισσότερο από τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 86,4%, θεωρούν ότι η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνουν πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.28
Η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	4	1,7	1,7	1,7
Valid Αρκετά	28	11,9	11,9	13,6
Πολύ	85	36,2	36,2	49,8
Πάρα πολύ	118	50,2	50,2	100,0
Total	235	100,0	100,0	

β) τα κίνητρα που παρέχονται στους υπάλληλους. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα περισσότερο από τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 68,9%, θεωρούν ότι τα κίνητρα που παρέχονται στους υπάλληλους βελτιώνουν πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.29
Τα κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	4	1,7	1,7	1,7
Λίγο	13	5,5	5,5	7,2
Αρκετά	56	23,8	23,8	31,1
Πολύ	63	26,8	26,8	57,9
Πάρα πολύ	99	42,1	42,1	100,0
Total	235	100,0	100,0	

γ) η χρήση της Τεχνολογίας των Πληροφοριών στο φορολογικό μηχανισμό. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα περισσότερο από τα 2/3 των ερωτώμενων, ποσοστό 89,8%, θεωρούν ότι η χρήση της Τεχνολογίας των Πληροφοριών στο φορολογικό μηχανισμό βελτιώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.30
Η χρήση της Τεχνολογίας βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	7	3,0	3,0	3,0
Αρκετά	17	7,2	7,2	10,2
Πολύ	53	22,6	22,6	32,8
Πάρα πολύ	158	67,2	67,2	100,0
Total	235	100,0	100,0	

δ) η αυτονομία της φορολογικής διοίκησης. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα περισσότεροι από του μισούς ερωτώμενους, ποσοστό 60,00%, θεωρούν ότι η αυτονομία της φορολογικής διοίκησης βελτιώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά και τις συχνότητες σε όλες τις πιθανές απαντήσεις.

Πίνακας 4.31
Η αυτονομία της φορολογικής διοίκησης βελτιώνει την αποτελεσματικότητά της

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	19	8,1	8,1	8,1
Λίγο	24	10,2	10,2	18,3
Αρκετά	51	21,7	21,7	40,0
Πολύ	71	30,2	30,2	70,2
Πάρα πολύ	70	29,8	29,8	100,0
Total	235	100,0	100,0	

4.1.3 Δημογραφικά Στοιχεία

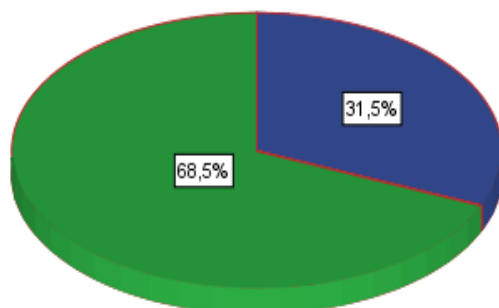
Στο τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούν τα δημογραφικά τους στοιχεία.

Αρχικά, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δηλώσουν το Φύλλο τους. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, από τους 235 ερωτώμενους, το 31,5%, ήταν άνδρες και το 68,5%, ήταν γυναίκες. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας και το σχετικό γράφημα.

Πίνακας 4.32
Φύλο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ανδρας	74	31,5	31,5	31,5
Valid Γυναίκα	161	68,5	68,5	100,0
Total	235	100,0	100,0	

■ Άνδρας
■ Γυναίκα

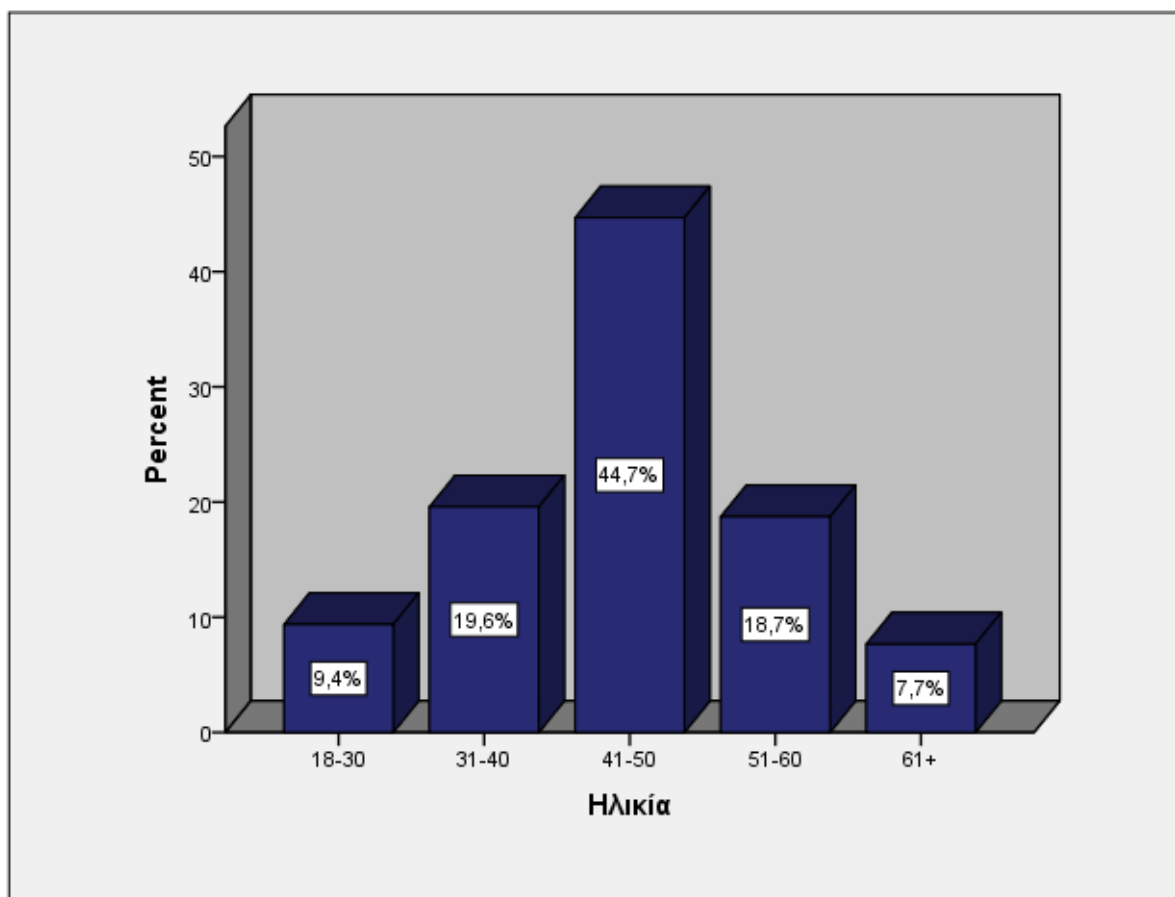

Γράφημα 4.5: Φύλο

Στη συνέχεια οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δηλώσουν την ηλικία τους. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, το μεγαλύτερο μέρος των ερωτώμενων ήταν ηλικίας 41-50. Πιο συγκεκριμένα στο διάστημα αυτό συγκεντρώνεται το 44,7% του δείγματος, ακολουθεί το διάστημα 31-40 έτη, με ποσοστό 19,6%, το διάστημα 51-60 έτη, με ποσοστό 18,7%, το διάστημα 18-30 έτη, με ποσοστό 9,4% και τέλος το διάστημα 61+ έτη, με ποσοστό 7,7%. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας και το σχετικό γράφημα.

Πίνακας 4.33
Ηλικία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 18-30	22	9,4	9,4	9,4
Valid 31-40	46	19,6	19,6	28,9
Valid 41-50	105	44,7	44,7	73,6
Valid 51-60	44	18,7	18,7	92,3
Valid 61+	18	7,7	7,7	100,0
Total	235	100,0	100,0	

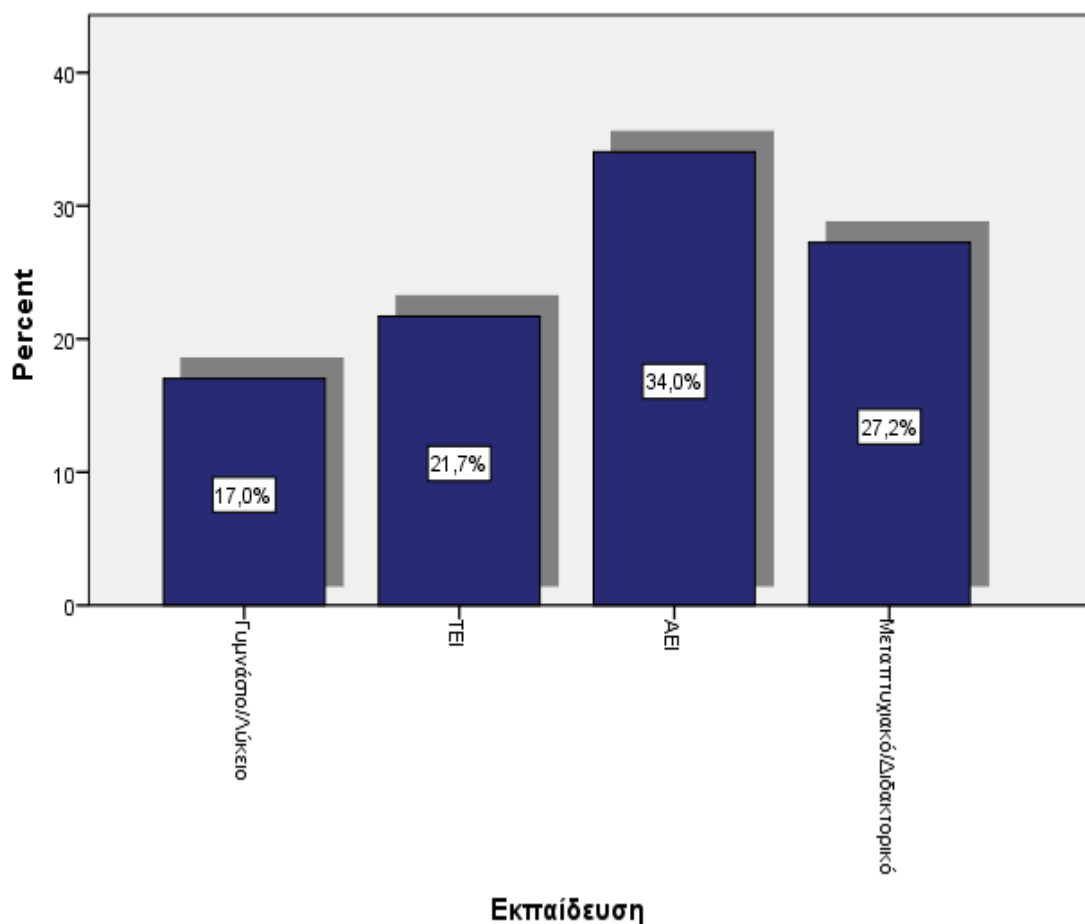

Γράφημα 4.6: Ηλικία

Στην επόμενη ερώτηση οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δηλώσουν το επίπεδο εκπαίδευσης τους. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 17%, έχουν τελειώσει Γυμνάσιο/Λύκειο, το 21,7% έχουν φοιτήσει σε Τ.Ε.Ι., το 34% έχουν φοιτήσει σε Α.Ε.Ι. και τέλος το 27,2% είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού/Διδακτορικού τίτλου. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας και το σχετικό γράφημα.

**Πίνακας 4.34
Εκπαίδευση**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Γυμνάσιο/Λύκειο	40	17,0	17,0	17,0
ΤΕΙ	51	21,7	21,7	38,7
Valid ΑΕΙ	80	34,0	34,0	72,8
Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	64	27,2	27,2	100,0
Total	235	100,0	100,0	

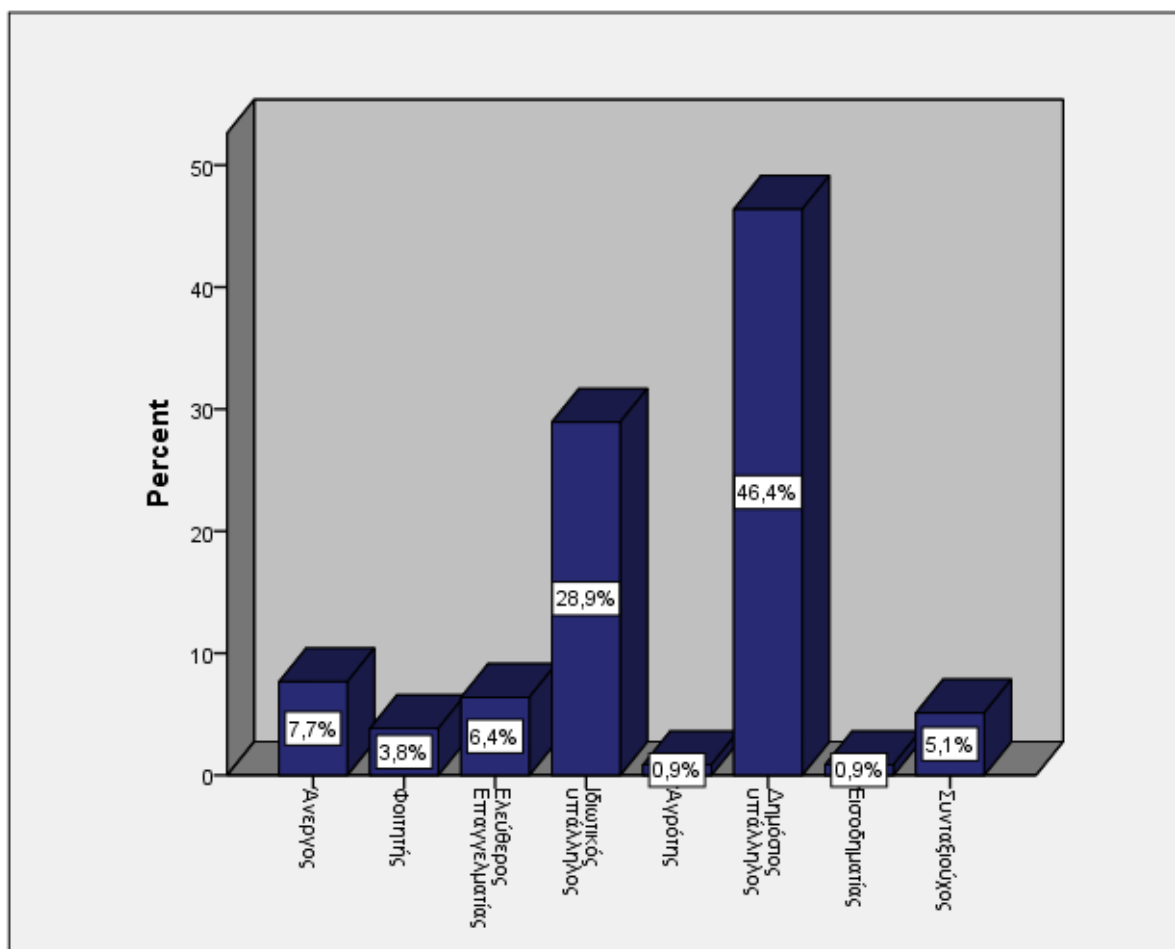

Γράφημα 4.7: Εκπαίδευση

Τέλος, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δηλώσουν την επαγγελματική τους κατάσταση. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα το 7,7% είναι άνεργοι, το 3,8 είναι φοιτητές, το 6,4% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, το 28,9% είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 0,9% είναι αγρότες, το 46,4% είναι δημόσιοι υπάλληλοι, το 0,9% είναι εισοδηματίες και τέλος το 5,1% είναι συνταξιούχοι. Ακολουθεί ο αντίστοιχος πίνακας και το σχετικό γράφημα.

Πίνακας 4.35
Επαγγελματική Κατάσταση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Άνεργος	18	7,7	7,7	7,7
Φοιτητής	9	3,8	3,8	11,5
Ελεύθερος Επαγγελματίας	15	6,4	6,4	17,9
Ιδιωτικός υπάλληλος	68	28,9	28,9	46,8
Valid Αγρότης	2	,9	0,9	47,7
Δημόσιος υπάλληλος	109	46,4	46,4	94,0
Εισοδηματίας	2	,9	0,9	94,9
Συνταξιούχος	12	5,1	5,1	100,0
Total	235	100,0	100,0	

Γράφημα 4.8: Επαγγελματική Κατάσταση

4.2 Επαγωγική Στατιστική

Το δεύτερο μέρος της στατιστικής ανάλυσης περιλαμβάνει τα τεστ ανεξαρτησίας. Αρχικά παρουσιάζονται οι πίνακες συνάφειας. Πρόκειται για πίνακες που μελετάνε δυο μεταβλητές και στο εσωτερικό τους περιέχουν τα ποσοστά και τις συχνότητες που αντιστοιχούν σε όλους τους συνδυασμούς των υπό μελέτη μεταβλητών.

Στη συνέχεια της στατιστικής ανάλυσης πραγματοποιείται ο στατιστικός έλεγχος χ^2 (Pearson chi-square) ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων και σε επιλεγμένες ερωτήσεις του πρώτου και δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου, προκειμένου να εντοπιστούν τυχόν σχέσεις εξάρτησης. Μέσω του ελέγχου αυτού, ελέγχεται η υπόθεση ότι οι δύο μεταβλητές του πίνακα συνάφειας είναι ανεξάρτητες (δηλαδή οι απαντήσεις της μιας ερώτησης είναι ανεξάρτητες από τις απαντήσεις της άλλης) ή εξαρτημένες μεταξύ τους (δηλαδή οι απαντήσεις της μιας ερώτησης εξαρτώνται από τις απαντήσεις της άλλης). Οι ερευνητικές υποθέσεις που μελετώνται είναι η H_0 που σημαίνει ότι δεν υπάρχει σχέση ανάμεσα στις υπό μελέτη μεταβλητές, δηλαδή είναι ανεξάρτητες και η H_1 που σημαίνει ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στις υπό μελέτη μεταβλητές (υπάρχει επίδραση). Για να δεχτεί ή να απορρίψει ο ερευνητής την H_0 εντοπίζει το asymptotic significance που δίνει ο πίνακας του τεστ ανεξαρτησίας. Εάν η τιμή αυτή είναι $\leq 0,05$, τότε απορρίπτεται η H_0 και συνεπώς οι μεταβλητές δεν είναι ανεξάρτητες, εάν η τιμή αυτή είναι $> 0,05$, τότε δεν απορρίπτεται η H_0 και συνεπώς οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

4.2.1 Τεστ ανεξαρτησίας με το Φύλο των ερωτώμενων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται και αναλύονται οι πίνακες συνάφειας και τα τεστ ανεξαρτησίας που πραγματοποιήθηκαν με το Φύλο των ερωτώμενων και επιλεγμένες ερωτήσεις από το Α και Β μέρος του ερωτηματολογίου.

Αρχικά εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το αν οι ερωτώμενοι γνωρίζουν τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.36
Πίνακας Συνάφειας

		Γνωρίζετε τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος					Total	
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ		
Φύλο	Ανδρας	Count	5	19	19	22	9	74
		% within Φύλο	6,8%	25,7%	25,7%	29,7%	12,2%	100,0%
Φύλο	Γυναίκα	Count	7	34	44	50	26	161
		% within Φύλο	4,3%	21,1%	27,3%	31,1%	16,1%	100,0%
Total		Count	12	53	63	72	35	235
		% within Φύλο	5,1%	22,6%	26,8%	30,6%	14,9%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 41,9% υποστηρίζει ότι γνωρίζει πολύ ή πάρα πολύ τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος. Επίσης, από τις 161 γυναίκες το 47,2% υποστηρίζει ότι γνωρίζει πολύ ή πάρα πολύ τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.37
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,665 ^a	4	0,797
Likelihood Ratio	1,648	4	0,800
Linear-by-Linear Association	1,402	1	0,236
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 1,665 και η σημαντικότητα του τεστ είναι $\text{sig.} = 0,797 > 0,05$. Άρα δεν απορρίπτεται η H_0 και οι ερωτήσεις είναι ανεξάρτητες.

Στη συνέχεια εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το αν οι ερωτώμενοι θεωρούν δίκαιο το επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.38
Πίνακας Συνάφειας

		Θεωρείτε δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας				Total	
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ		
Φύλο	Ανδρας	Count	28	31	15	0	74
		% within Φύλο	37,8%	41,9%	20,3%	0,0%	100,0%
Φύλο	Γυναίκα	Count	65	70	20	6	161
		% within Φύλο	40,4%	43,5%	12,4%	3,7%	100,0%
Total		Count	93	101	35	6	235
		% within Φύλο	39,6%	43,0%	14,9%	2,6%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 79,7% υποστηρίζει ότι το επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο δίκαιο. Επίσης, από τις 161 γυναίκες το 83,9% υποστηρίζει ότι το επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο δίκαιο. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.39
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,966 ^a	3	0,174
Likelihood Ratio	6,640	3	0,084
Linear-by-Linear Association	0,071	1	0,790
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 4,966 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,174 > 0,05. Άρα δεν απορρίπτεται η H₀ και οι ερωτήσεις είναι ανεξάρτητες.

Ακολούθως, εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το ποια κατηγορία φορολογούμενων θεωρούν ότι πληρώνει υψηλό φόρο εισοδήματος. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.40
Πίνακας Συνάφειας

		Ποια από τις παρακάτω κατηγορίες θεωρείτε ότι πληρώνει υψηλό φόρο εισοδήματος;					Total
		Οι μισθωτοί	Οι ελεύθεροι επαγγελματίες	Οι μικρές επιχειρήσεις	Οι μεγάλες επιχειρήσεις	Οι αγρότες	
Φύλο	Ανδρας	Count 43	8	18	2	3	74
	% within Φύλο	58,1%	10,8%	24,3%	2,7%	4,1%	100,0%
	Γυναίκα	Count 82	50	16	4	9	161
	% within Φύλο	50,9%	31,1%	9,9%	2,5%	5,6%	100,0%
Total	Count	125	58	34	6	12	235
	% within Φύλο	53,2%	24,7%	14,5%	2,6%	5,1%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 58,1% θεωρεί ότι οι μισθωτοί πληρώνουν υψηλό φόρο εισοδήματος και από τις 161 γυναίκες το 50,9%, επίσης, θεωρεί ότι οι μισθωτοί πληρώνουν υψηλό φόρο εισοδήματος. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.41
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,406 ^a	4	0,003
Likelihood Ratio	17,190	4	0,002
Linear-by-Linear Association	0,039	1	0,844
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 16,406 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,003 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Εν συνεχεία εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η πολυνομία, η πολυπλοκότητα και η ασάφεια των φορολογικών νόμων συντελούν στη φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα

συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.42
Πίνακας Συνάφειας

		Η πολυνομία, η πολυπλοκότητα και η ασάφεια των φορολογικών νόμων συντελεί στη φοροδιαφυγή					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Φύλο	Count	2	2	20	22	28	74
	Άνδρας % within Φύλο	2,7%	2,7%	27,0%	29,7%	37,8%	100,0%
	Count	6	19	29	75	32	161
	Γυναίκα % within Φύλο	3,7%	11,8%	18,0%	46,6%	19,9%	100,0%
Total	Count	8	21	49	97	60	235
	% within Φύλο	3,4%	8,9%	20,9%	41,3%	25,5%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 67,5% θεωρεί ότι η πολυνομία, η πολυπλοκότητα και η ασάφεια των φορολογικών νόμων συντελούν πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 66,5% θεωρεί η πολυνομία, η πολυπλοκότητα και η ασάφεια των φορολογικών νόμων συντελούν πολύ ή πάρα στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.43
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,724 ^a	4	0,002
Likelihood Ratio	17,544	4	0,002
Linear-by-Linear Association	4,296	1	0,038
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 16,724 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,002 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Περαιτέρω, εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές συντελούν στη φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.44
Πίνακας Συνάφειας

		Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές συντελούν στη φοροδιαφυγή					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Φύλο	Ανδρας Count	3	0	9	30	32	74
	% within Φύλο	4,1%	0,0%	12,2%	40,5%	43,2%	100,0%
Γυναίκα	Count	4	9	51	43	54	161
	% within Φύλο	2,5%	5,6%	31,7%	26,7%	33,5%	100,0%
Total	Count	7	9	60	73	86	235
	% within Φύλο	3,0%	3,8%	25,5%	31,1%	36,6%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 83,7% θεωρεί ότι οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές συντελούν πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 60,2% θεωρεί ότι οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές συντελούν πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.45
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,545 ^a	4	0,002
Likelihood Ratio	20,103	4	0,000
Linear-by-Linear Association	6,186	1	0,013
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 16,545 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,002 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Στη συνέχεια εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η

αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.46
Πίνακας Συνάφειας

		Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Φύλο	Count	2	5	33	22	12	74
	Άνδρας % within	2,7%	6,8%	44,6%	29,7%	16,2%	100,0%
	Φύλο						
	Count	3	16	59	35	48	161
	Γυναίκα % within	1,9%	9,9%	36,6%	21,7%	29,8%	100,0%
	Φύλο						
Total	Count	5	21	92	57	60	235
	% within Φύλο	2,1%	8,9%	39,1%	24,3%	25,5%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 45,9% θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ ή παρά πολύ καθοριστικός παράγοντας της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής. Ωστόσο, μεγάλο ποσοστό, 44,6% θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 51,5% θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ ή παρά πολύ καθοριστικός παράγοντας της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.47
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,566 ^a	4	0,161
Likelihood Ratio	6,842	4	0,144
Linear-by-Linear Association	1,503	1	0,220
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 6,566 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,161 > 0,05. Άρα δεν απορρίπτεται η H_0 και οι ερωτήσεις είναι ανεξάρτητες.

Ακολούθως εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.48
Πίνακας Συνάφειας

		Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Φύλο	Count	4	4	43	10	13	74
	Ανδρας % within	5,4%	5,4%	58,1%	13,5%	17,6%	100,0%
	Φύλο						
	Count	6	26	69	27	33	161
	Γυναίκα % within	3,7%	16,1%	42,9%	16,8%	20,5%	100,0%
	Φύλο						
Total	Count	10	30	112	37	46	235
	% within	4,3%	12,8%	47,7%	15,7%	19,6%	100,0%
	Φύλο						

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 58,1% θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 42,9% θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.49
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,958 ^a	4	0,093
Likelihood Ratio	8,639	4	0,071
Linear-by-Linear Association	0,013	1	0,908
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 7,958 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,093 > 0,05. Άρα δεν απορρίπτεται η H_0 και οι ερωτήσεις είναι ανεξάρτητες.

Εν συνεχεία εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην πληρότητα της βάσης δεδομένων των φορολογουμένων του φορολογικού μητρώου. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.50
Πίνακας Συνάφειας

		Η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στη βάση δεδομένων					Total	
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ		
Φύλο	Ανδρας	Count	5	27	26	16	0	74
		% within Φύλο	6,8%	36,5%	35,1%	21,6%	0,0%	100,0%
Φύλο	Γυναίκα	Count	10	80	52	10	9	161
		% within Φύλο	6,2%	49,7%	32,3%	6,2%	5,6%	100,0%
Total		Count	15	107	78	26	9	235
		% within Φύλο	6,4%	45,5%	33,2%	11,1%	3,8%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 43,3% θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στην πληρότητα της βάσης δεδομένων των φορολογουμένων/του φορολογικού μητρώου. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 55,9% θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στην πληρότητα της βάσης δεδομένων των φορολογουμένων του φορολογικού μητρώου. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.51
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	17,106 ^a	4	0,002
Likelihood Ratio	18,867	4	0,001
Linear-by-Linear Association	1,648	1	0,199
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 17,106 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,002 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Περαιτέρω, εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στη διαχείριση κινδύνων. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.52
Πίνακας Συνάφειας

		Η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στη διαχείριση κινδύνων				Total	
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ		
Φύλο	Ανδρας	Count	10	31	26	7	74
		% within Φύλο	13,5%	41,9%	35,1%	9,5%	100,0%
Φύλο	Γυναίκα	Count	17	99	36	9	161
		% within Φύλο	10,6%	61,5%	22,4%	5,6%	100,0%
Total		Count	27	130	62	16	235
		% within Φύλο	11,5%	55,3%	26,4%	6,8%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 55,4% θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στη διαχείριση κινδύνων. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 72,1% θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στη διαχείριση κινδύνων. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.53
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,156 ^a	3	0,043
Likelihood Ratio	8,119	3	0,044
Linear-by-Linear Association	2,732	1	0,098
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 8,156 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,043 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Στη συνέχεια εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στη διαχείριση εσόδων. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.54
Πίνακας Συνάφειας

		Η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην διαχείριση εσόδων					Total	
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ		
Φύλο	Ανδρας	Count	10	29	28	2	5	74
		% within Φύλο	13,5%	39,2%	37,8%	2,7%	6,8%	100,0%
Φύλο	Γυναίκα	Count	39	76	39	7	0	161
		% within Φύλο	24,2%	47,2%	24,2%	4,3%	0,0%	100,0%
Total		Count	49	105	67	9	5	235
		% within Φύλο	20,9%	44,7%	28,5%	3,8%	2,1%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 52,7% θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στη διαχείριση εσόδων. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 71,4% θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στη διαχείριση εσόδων. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.55
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,051 ^a	4	0,001
Likelihood Ratio	18,843	4	0,001
Linear-by-Linear Association	10,885	1	0,001
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 18,051 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,001 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Ακολούθως εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.56
Πίνακας Συνάφειας

		Η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης				Total	
		Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ		
Φύλο	Ανδρας	Count	12	16	13	33	74
		% within Φύλο	16,2%	21,6%	17,6%	44,6%	100,0%
Φύλο	Γυναίκα	Count	11	35	50	65	161
		% within Φύλο	6,8%	21,7%	31,1%	40,4%	100,0%
Total		Count	23	51	63	98	235
		% within Φύλο	9,8%	21,7%	26,8%	41,7%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 62,2% θεωρεί ότι η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών μειώνουν πολύ ή παρά πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 71,5% θεωρεί ότι η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών μειώνουν πολύ ή παρά πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.57
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,219 ^a	3	0,042
Likelihood Ratio	8,143	3	0,043
Linear-by-Linear Association	1,025	1	0,311
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 8,219 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,042 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Εν συνεχεία εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία μειώνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.58
Πίνακας Συνάφειας

		Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Φύλο	Count	0	0	12	9	53	74
	Άνδρας % within Φύλο	0,0%	0,0%	16,2%	12,2%	71,6%	100,0%
	Count	3	9	34	28	87	161
	Γυναίκα % within Φύλο	1,9%	5,6%	21,1%	17,4%	54,0%	100,0%
	Count	3	9	46	37	140	235
	Total % within Φύλο	1,3%	3,8%	19,6%	15,7%	59,6%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 83,8% θεωρεί ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία μειώνουν πολύ ή παρά πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 71,4% θεωρεί ότι πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία μειώνουν πολύ ή παρά πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.59
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,650 ^a	4	0,047
Likelihood Ratio	13,191	4	0,010
Linear-by-Linear Association	7,952	1	0,005
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 9,650 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,047 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Περαιτέρω, εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.60
Πίνακας Συνάφειας

		Η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης				Total
		Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Φύλο	Ανδρας	Count 4	7	28	35	74
	% within Φύλο	5,4%	9,5%	37,8%	47,3%	100,0%
Γυναίκα	Count	0	21	57	83	161
	% within Φύλο	0,0%	13,0%	35,4%	51,6%	100,0%
Total	Count	4	28	85	118	235
	% within Φύλο	1,7%	11,9%	36,2%	50,2%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 85,1% θεωρεί ότι η συνεχής εκπαίδευση και η κατάρτιση βελτιώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 87% θεωρεί ότι η συνεχής εκπαίδευση και η κατάρτιση βελτιώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.61
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,515 ^a	3	0,023
Likelihood Ratio	10,082	3	0,018
Linear-by-Linear Association	1,173	1	0,279
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 9,515 και η σημαντικότητα του τεστ είναι $\text{sig.} = 0,023 < 0,05$, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Τέλος, εξετάζεται το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η χρήση της τεχνολογίας βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.62
Πίνακας Συνάφειας

		Η χρήση της Τεχνολογίας βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης				Total
		Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Φύλο	Ανδρας	Count 2	0	27	45	74
	% within Φύλο	2,7%	0,0%	36,5%	60,8%	100,0%
Γυναίκα	Count	5	17	26	113	161
	% within Φύλο	3,1%	10,6%	16,1%	70,2%	100,0%
Total	Count	7	17	53	158	235
	% within Φύλο	3,0%	7,2%	22,6%	67,2%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα από τους 74 άντρες το 97,3% θεωρεί ότι η χρήση της τεχνολογίας βελτιώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Επιπλέον, από τις 161 γυναίκες το 86,3% θεωρεί ότι χρήση της τεχνολογίας βελτιώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το

αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.63
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	17,802 ^a	3	0,000
Likelihood Ratio	22,170	3	0,000
Linear-by-Linear Association	0,035	1	0,852
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 17,802 και η σημαντικότητα του τεστ είναι $\text{sig.} = 0,000 < 0,05$, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

4.2.2 Τεστ ανεξαρτησίας με την Ηλικία των ερωτώμενων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται και αναλύονται οι πίνακες συνάφειας και τα τεστ ανεξαρτησίας που πραγματοποιήθηκαν με την Ηλικία των ερωτώμενων και επιλεγμένες ερωτήσεις από το Α και Β μέρος του ερωτηματολογίου.

Αρχικά εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο θεωρούν δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.64
Πίνακας Συνάφειας

		Θεωρείτε δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας				Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	
18-30	Count	6	14	0	2	22
	% within Ηλικία	27,3%	63,6%	0,0%	9,1%	100,0%
31-40	Count	11	21	10	4	46
	% within Ηλικία	23,9%	45,7%	21,7%	8,7%	100,0%
41-50	Count	46	36	23	0	105
	% within Ηλικία	43,8%	34,3%	21,9%	0,0%	100,0%
51-60	Count	23	19	2	0	44
	% within Ηλικία	52,3%	43,2%	4,5%	0,0%	100,0%
61+	Count	7	11	0	0	18
	% within Ηλικία	38,9%	61,1%	0,0%	0,0%	100,0%
Total	Count	93	101	35	6	235
	% within Ηλικία	39,6%	43,0%	14,9%	2,6%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος συγκεντρώνεται στην ηλικιακή ομάδα των 41-50 ετών (105 άτομα), ποσοστό 43,8% εκ των οποίων δεν θεωρούν δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας. Σημειωτέον, ότι κανείς ερωτώμενος δεν θεωρεί πάρα πολύ δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας, ενώ μόνο 6 άτομα από την ηλικιακή ομάδα των 18-40 θεωρούν πολύ δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.65
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	40,226 ^a	12	0,000
Likelihood Ratio	46,982	12	0,000
Linear-by-Linear Association	10,469	1	0,001
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 40,226 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,000 < 0,05, επομένως το λάθος που θα

προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Στη συνέχεια εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο θεωρούν τη φορολογία εισοδήματος υψηλή για τα φυσικά πρόσωπα. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.66
Πίνακας Συνάφειας

		Θεωρείτε τη φορολογία εισοδήματος υψηλή για τα φυσικά πρόσωπα;				Total
		Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
18-30	Count	3	2	12	5	22
	% within Ηλικία	13,6%	9,1%	54,5%	22,7%	100,0%
31-40	Count	0	5	15	26	46
	% within Ηλικία	0,0%	10,9%	32,6%	56,5%	100,0%
Ηλικία 41-50	Count	5	28	29	43	105
	% within Ηλικία	4,8%	26,7%	27,6%	41,0%	100,0%
51-60	Count	2	5	12	25	44
	% within Ηλικία	4,5%	11,4%	27,3%	56,8%	100,0%
61+	Count	0	2	4	12	18
	% within Ηλικία	0,0%	11,1%	22,2%	66,7%	100,0%
Total	Count	10	42	72	111	235
	% within Ηλικία	4,3%	17,9%	30,6%	47,2%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος 47,2% (111 άτομα) από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί τη φορολογία εισοδήματος πάρα πολύ υψηλή για τα φυσικά πρόσωπα, ενώ μόλις το 4,3% (10 άτομα) θεωρεί τη φορολογία εισοδήματος λίγο υψηλή για τα φυσικά πρόσωπα. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.67
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,467 ^a	12	0,007
Likelihood Ratio	28,266	12	0,005
Linear-by-Linear Association	2,734	1	0,098
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 27,467 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,007 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Ακολουθώς εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων συντελεί στη φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.68
Πίνακας Συνάφειας

		Ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων συντελεί στη φοροδιαφυγή					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
18-30	Count	5	9	3	5	0	22
	% within Ηλικία	22,7%	40,9%	13,6%	22,7%	0,0%	100,0%
31-40	Count	5	14	12	6	9	46
	% within Ηλικία	10,9%	30,4%	26,1%	13,0%	19,6%	100,0%
41-50	Count	17	30	28	20	10	105
	% within Ηλικία	16,2%	28,6%	26,7%	19,0%	9,5%	100,0%
51-60	Count	10	16	10	2	6	44
	% within Ηλικία	22,7%	36,4%	22,7%	4,5%	13,6%	100,0%
61+	Count	7	2	5	4	0	18
	% within Ηλικία	38,9%	11,1%	27,8%	22,2%	0,0%	100,0%
Total	Count	44	71	58	37	25	235
	% within Ηλικία	18,7%	30,2%	24,7%	15,7%	10,6%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος 30,2% (71 άτομα) από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων

συντελεί λίγο στη φοροδιαφυγή, ενώ σημαντικό είναι και το ποσοστό 24,7% (58 άτομα), τα οποία θεωρούν ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων συντελεί αρκετά στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.69
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	25,234 ^a	16	0,066
Likelihood Ratio	30,091	16	0,018
Linear-by-Linear Association	1,149	1	0,284
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 25,234 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,066 > 0,05. Άρα δεν απορρίπτεται η H_0 και οι ερωτήσεις είναι ανεξάρτητες.

Εν συνεχεία εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο το χαμηλό φορολογικό φρόνημα οδηγεί στη φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.70
Πίνακας Συνάφειας

		Το χαμηλό φορολογικό φρόνημα συντελεί στη φοροδιαφυγή					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
18-30	Count	6	2	6	6	2	22
	% within Ηλικία	27,3%	9,1%	27,3%	27,3%	9,1%	100,0%
31-40	Count	3	15	13	3	12	46
	% within Ηλικία	6,5%	32,6%	28,3%	6,5%	26,1%	100,0%
41-50	Count	3	18	10	41	33	105
	% within Ηλικία	2,9%	17,1%	9,5%	39,0%	31,4%	100,0%
51-60	Count	4	8	10	7	15	44
	% within Ηλικία	9,1%	18,2%	22,7%	15,9%	34,1%	100,0%
61+	Count	3	4	0	4	7	18
	% within Ηλικία	16,7%	22,2%	0,0%	22,2%	38,9%	100,0%
Total	Count	19	47	39	61	69	235
	% within Ηλικία	8,1%	20,0%	16,6%	26,0%	29,4%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος 29,4% (69 άτομα) από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι το χαμηλό φορολογικό φρόνημα οδηγεί πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή, ενώ υπάρχει και ένα 20% (47 άτομα), τα οποία θεωρούν ότι το χαμηλό φορολογικό φρόνημα οδηγεί λίγο στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.71
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	53,083 ^a	16	0,000
Likelihood Ratio	55,668	16	0,000
Linear-by-Linear Association	4,455	1	0,035
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 53,083 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,000 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Επίσης, εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.72
Πίνακας Συνάφειας

		Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Ηλικία	Count	0	7	7	2	6	22
	18-30 % within	0,0%	31,8%	31,8%	9,1%	27,3%	100,0%
	Count	3	4	11	18	10	46
	31-40 % within	6,5%	8,7%	23,9%	39,1%	21,7%	100,0%
	Count	3	10	30	37	25	105
	41-50 % within	2,9%	9,5%	28,6%	35,2%	23,8%	100,0%
	Count	6	2	15	11	10	44
	51-60 % within	13,6%	4,5%	34,1%	25,0%	22,7%	100,0%
	Count	0	3	6	2	7	18
	61+ % within	0,0%	16,7%	33,3%	11,1%	38,9%	100,0%
Total	Count	12	26	69	70	58	235
	% within	5,1%	11,1%	29,4%	29,8%	24,7%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα τα μεγαλύτερα ποσοστά από κάθε ηλικιακή ομάδα συγκεντρώνονται στις απαντήσεις αρκετά, πολύ και πάρα πολύ. Συγκεκριμένα, το 29,8% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ καθοριστικός παράγοντας της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων, το 29,4% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων και τέλος το 24,7% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πάρα πολύ καθοριστικός παράγοντας της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.73
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	31,520 ^a	16	0,012
Likelihood Ratio	30,800	16	0,014
Linear-by-Linear Association	0,145	1	0,703
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 31,520 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,012 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Στη συνέχεια εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.74
Πίνακας Συνάφειας

		Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Ηλικία	Count	0	4	8	5	5	22
	18-30 % within Ηλικία	0,0%	18,2%	36,4%	22,7%	22,7%	100,0%
	Count	7	2	6	12	19	46
	31-40 % within Ηλικία	15,2%	4,3%	13,0%	26,1%	41,3%	100,0%
	Count	10	13	28	33	21	105
	41-50 % within Ηλικία	9,5%	12,4%	26,7%	31,4%	20,0%	100,0%
	Count	4	7	14	12	7	44
	51-60 % within Ηλικία	9,1%	15,9%	31,8%	27,3%	15,9%	100,0%
	Count	0	2	6	6	4	18
	61+ % within Ηλικία	0,0%	11,1%	33,3%	33,3%	22,2%	100,0%
Total	Count	21	28	62	68	56	235
	% within Ηλικία	8,9%	11,9%	26,4%	28,9%	23,8%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα τα μεγαλύτερα ποσοστά από κάθε ηλικιακή ομάδα συγκεντρώνονται στις απαντήσεις αρκετά, πολύ και πάρα πολύ. Συγκεκριμένα, το

28,9% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ καθοριστικός παράγοντας ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις, το 26,4% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις και τέλος το 23,8% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πάρα πολύ καθοριστικός παράγοντας ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.75
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,500 ^a	16	0,128
Likelihood Ratio	25,989	16	0,054
Linear-by-Linear Association	0,708	1	0,400
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 22,500 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,128 > 0,05. Άρα δεν απορρίπτεται η H_0 και οι ερωτήσεις είναι ανεξάρτητες.

Ακολούθως, εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογούμενων. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.76
Πίνακας Συνάφειας

		Η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογούμενων					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
	Count	6	9	7	0	0	22
18-30	% within Ηλικία	27,3%	40,9%	31,8%	0,0%	0,0%	100,0%
	Count	3	21	22	0	0	46
31-40	% within Ηλικία	6,5%	45,7%	47,8%	0,0%	0,0%	100,0%
	Count	13	54	28	5	5	105
Ηλικία 41-50	% within Ηλικία	12,4%	51,4%	26,7%	4,8%	4,8%	100,0%
	Count	16	19	9	0	0	44
51-60	% within Ηλικία	36,4%	43,2%	20,5%	0,0%	0,0%	100,0%
	Count	5	8	5	0	0	18
61+	% within Ηλικία	27,8%	44,4%	27,8%	0,0%	0,0%	100,0%
	Count	43	111	71	5	5	235
Total	% within Ηλικία	18,3%	47,2%	30,2%	2,1%	2,1%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα τα μεγαλύτερα ποσοστά από κάθε ηλικιακή ομάδα συγκεντρώνονται στις απαντήσεις καθόλου, λίγο και αρκετά. Συγκεκριμένα, το 47,2% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση είναι λίγο αποτελεσματική στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογούμενων, το 30,2% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση είναι αρκετά αποτελεσματική στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογούμενων και τέλος το 18,3% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου αποτελεσματική στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογούμενων. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.77
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	34,962 ^a	16	0,004
Likelihood Ratio	37,576	16	0,002
Linear-by-Linear Association	3,720	1	0,054
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι

34,962 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,004 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Εν συνεχεία, εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί

Πίνακας 4.78
Πίνακας Συνάφειας

		Η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών				Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	
18-30	Count	5	12	5	0	22
	% within Ηλικία	22,7%	54,5%	22,7%	0,0%	100,0%
31-40	Count	9	9	26	2	46
	% within Ηλικία	19,6%	19,6%	56,5%	4,3%	100,0%
41-50	Count	10	57	25	13	105
	% within Ηλικία	9,5%	54,3%	23,8%	12,4%	100,0%
51-60	Count	8	23	9	4	44
	% within Ηλικία	18,2%	52,3%	20,5%	9,1%	100,0%
61+	Count	4	9	5	0	18
	% within Ηλικία	22,2%	50,0%	27,8%	0,0%	100,0%
Total	Count	36	110	70	19	235
	% within Ηλικία	15,3%	46,8%	29,8%	8,1%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα τα μεγαλύτερα ποσοστά από κάθε ηλικιακή ομάδα συγκεντρώνονται στις απαντήσεις λίγο και αρκετά. Συγκεκριμένα, το 46,8% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση είναι λίγο αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών και το 29,8% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση είναι αρκετά αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή

φορολογικών οφειλών. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.79
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	34,033 ^a	12	0,001
Likelihood Ratio	37,165	12	0,000
Linear-by-Linear Association	0,282	1	0,595
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 34,033 και η σημαντικότητα του τεστ είναι $\text{sig.} = 0,001 < 0,05$, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Επίσης, εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.80
Πίνακας Συνάφειας

		Η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Ηλικία	Count	0	2	7	10	3	22
	18-30 % within	0,0%	9,1%	31,8%	45,5%	13,6%	100,0%
	Ηλικία						
	Count	2	2	21	11	10	46
	31-40 % within	4,3%	4,3%	45,7%	23,9%	21,7%	100,0%
	Ηλικία						
	Count	0	11	38	35	21	105
	41-50 % within	0,0%	10,5%	36,2%	33,3%	20,0%	100,0%
	Ηλικία						
	Count	2	5	17	9	11	44
51-60 % within	4,5%	11,4%	38,6%	20,5%	25,0%	100,0%	
Ηλικία							
Count	0	0	11	3	4	18	
61+ % within	0,0%	0,0%	61,1%	16,7%	22,2%	100,0%	
Ηλικία							
Count	4	20	94	68	49	235	
Total % within	1,7%	8,5%	40,0%	28,9%	20,9%	100,0%	
Ηλικία							

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα τα μεγαλύτερα ποσοστά από κάθε ηλικιακή ομάδα συγκεντρώνονται στις απαντήσεις αρκετά και πολύ. Συγκεκριμένα, το 40% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων μειώνει αρκετά την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και το 28,9% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων μειώνει πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.81
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,157 ^a	16	0,261
Likelihood Ratio	21,830	16	0,149
Linear-by-Linear Association	0,042	1	0,838
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 19,157 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,261 > 0,05. Άρα δεν απορρίπτεται η H₀ και οι ερωτήσεις είναι ανεξάρτητες.

Τέλος, εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η έλλειψη αυτονομίας μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.82
Πίνακας Συνάφειας

		Η έλλειψη αυτονομίας μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
18-30	Count	0	7	5	5	5	22
	% within Ηλικία	0,0%	31,8%	22,7%	22,7%	22,7%	100,0%
31-40	Count	0	8	17	15	6	46
	% within Ηλικία	0,0%	17,4%	37,0%	32,6%	13,0%	100,0%
41-50	Count	12	9	38	30	16	105
	% within Ηλικία	11,4%	8,6%	36,2%	28,6%	15,2%	100,0%
51-60	Count	2	9	12	12	9	44
	% within Ηλικία	4,5%	20,5%	27,3%	27,3%	20,5%	100,0%
61+	Count	7	3	4	2	2	18
	% within Ηλικία	38,9%	16,7%	22,2%	11,1%	11,1%	100,0%
Total	Count	21	36	76	64	38	235
	% within Ηλικία	8,9%	15,3%	32,3%	27,2%	16,2%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα τα μεγαλύτερα ποσοστά από κάθε ηλικιακή ομάδα συγκεντρώνονται στις απαντήσεις αρκετά και πολύ. Συγκεκριμένα, το 32,3% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η έλλειψη αυτονομίας μειώνει αρκετά την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και το 27,2% από κάθε ηλικιακή ομάδα θεωρεί ότι η έλλειψη αυτονομίας μειώνει πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.83
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	40,240 ^a	16	0,001
Likelihood Ratio	38,348	16	0,001
Linear-by-Linear Association	4,095	1	0,043
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 40,240 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,001 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

4.2.3 Τεστ ανεξαρτησίας με την Εκπαίδευση των ερωτώμενων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται και αναλύονται οι πίνακες συνάφειας και τα τεστ ανεξαρτησίας που πραγματοποιήθηκαν με την Εκπαίδευση των ερωτώμενων και επιλεγμένες ερωτήσεις από το Α και Β μέρος του ερωτηματολογίου.

Αρχικά εξετάζεται η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο οι ερωτώμενοι γνωρίζουν τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.84
Πίνακας Συνάφειας

			Γνωρίζετε τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος					Total
			Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Γυμνάσιο/ Λύκειο	Count		7	8	18	7	0	40
	% within Εκπαίδευση		17,5%	20,0%	45,0%	17,5%	0,0%	100,0%
TEI	Count		0	13	12	18	8	51
	% within Εκπαίδευση		0,0%	25,5%	23,5%	35,3%	15,7%	100,0%
AEI	Count		5	15	25	20	15	80
	% within Εκπαίδευση		6,3%	18,8%	31,3%	25,0%	18,8%	100,0%
Μεταπτυχια κό/Διδακτορι κό	Count		0	17	8	27	12	64
	% within Εκπαίδευση		0,0%	26,6%	12,5%	42,2%	18,8%	100,0%
Total	Count		12	53	63	72	35	235
	% within Εκπαίδευση		5,1%	22,6%	26,8%	30,6%	14,9%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 45% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Γυμνάσιο/Λύκειο θεωρούν ότι γνωρίζουν αρκετά τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 35,3% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι στο TEI θεωρούν ότι γνωρίζουν πολύ τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 31,3% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι AEI θεωρούν ότι γνωρίζουν αρκετά τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος και τέλος δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 42,2% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό θεωρούν ότι γνωρίζουν πολύ τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.85
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	43,655 ^a	12	0,000
Likelihood Ratio	51,174	12	0,000
Linear-by-Linear Association	11,735	1	0,001
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 43,655 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,000 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Στη συνέχεια εξετάζεται η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο οι ερωτώμενοι θεωρούν δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.86
Πίνακας Συνάφειας

		Θεωρείτε δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας				Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	
Γυμνάσιο/	Count	22	16	2	0	40
	% within Εκπαίδευση	55,0%	40,0%	5,0%	0,0%	100,0%
Λύκειο	Count	25	18	4	4	51
	% within Εκπαίδευση	49,0%	35,3%	7,8%	7,8%	100,0%
TEI	Count	27	36	17	0	80
	% within Εκπαίδευση	33,8%	45,0%	21,3%	0,0%	100,0%
AEI	Count	19	31	12	2	64
	% within Εκπαίδευση	29,7%	48,4%	18,8%	3,1%	100,0%
Μεταπτυχιακό/	Count	93	101	35	6	235
	% within Εκπαίδευση	39,6%	43,0%	14,9%	2,6%	100,0%
Total	Count					
	% within Εκπαίδευση					

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 55% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Γυμνάσιο/Λύκειο δεν θεωρούν καθόλου δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 49% από τους

ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι στο ΤΕΙ δεν θεωρούν καθόλου δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 45% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι ΑΕΙ θεωρούν λίγο δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης και τέλος δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 48,4% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό θεωρούν λίγο δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.87
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	23,000 ^a	9	0,006
Likelihood Ratio	24,897	9	0,003
Linear-by-Linear Association	8,700	1	0,003
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 23,000 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,006 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Ακολούθως εξετάζεται η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης συντελούν στη φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.88
Πίνακας Συνάφειας

			Οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης συντελούν στη φοροδιαφυγή					Total
			Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Γυμνάσιο/ Λύκειο	Count		3	0	8	14	15	40
	% within Εκπαίδευση		7,5%	0,0%	20,0%	35,0%	37,5%	100,0%
TEI	Count		3	7	11	16	14	51
	% within Εκπαίδευση		5,9%	13,7%	21,6%	31,4%	27,5%	100,0%
AEI	Count		7	10	20	22	21	80
	% within Εκπαίδευση		8,8%	12,5%	25,0%	27,5%	26,3%	100,0%
Μεταπτυχια κό/ Διδακτορικό	Count		0	3	28	6	27	64
	% within Εκπαίδευση		0,0%	4,7%	43,8%	9,4%	42,2%	100,0%
Total	Count		13	20	67	58	77	235
	% within Εκπαίδευση		5,5%	8,5%	28,5%	24,7%	32,8%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 35% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Γυμνάσιο/Λύκειο θεωρούν ότι οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης συντελούν πολύ στη φοροδιαφυγή, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 31,4% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι στο TEI θεωρούν ότι οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης συντελούν πολύ στη φοροδιαφυγή, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 27,5% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι AEI θεωρούν ότι οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης συντελούν πολύ στη φοροδιαφυγή και τέλος δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 43,8% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό θεωρούν ότι οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης συντελούν αρκετά στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.89
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,863 ^a	12	0,001
Likelihood Ratio	40,356	12	0,000
Linear-by-Linear Association	0,020	1	0,887
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 32,863 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,001 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Εν συνεχεία εξετάζεται η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.90
Πίνακας Συνάφειας

			Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις					Total
			Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Εκπαίδευση	Γυμνάσιο/Λύκειο	Count % within Εκπαίδευση	0 0,0%	8 20,0%	23 57,5%	2 5,0%	7 17,5%	40 100,0%
	TEI	Count % within Εκπαίδευση	0 0,0%	5 9,8%	26 51,0%	8 15,7%	12 23,5%	51 100,0%
	AEI	Count % within Εκπαίδευση	10 12,5%	7 8,8%	41 51,3%	6 7,5%	16 20,0%	80 100,0%
	Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	Count % within Εκπαίδευση	0 0,0%	10 15,6%	22 34,4%	21 32,8%	11 17,2%	64 100,0%
	Total	Count % within Εκπαίδευση	10 4,3%	30 12,8%	112 47,7%	37 15,7%	46 19,6%	235 100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 57,5% από

τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Γυμνάσιο/Λύκειο θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 51% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι στο ΤΕΙ θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 51,3% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι ΑΕΙ θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις και τέλος δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 34,4% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.91
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	45,220 ^a	12	0,000
Likelihood Ratio	46,533	12	0,000
Linear-by-Linear Association	0,542	1	0,461
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 45,220 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,000 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Επιπλέον, εξετάζεται η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.92
Πίνακας Συνάφειας

			Η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών				Total
			Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	
Γυμνάσιο/ Λύκειο	Count		10	14	16	0	40
	% within Εκπαίδευση		25,0%	35,0%	40,0%	0,0%	100,0%
TEI	Count		7	30	8	6	51
	% within Εκπαίδευση		13,7%	58,8%	15,7%	11,8%	100,0%
AEI	Count		5	36	28	11	80
	% within Εκπαίδευση		6,3%	45,0%	35,0%	13,8%	100,0%
Μεταπτυχιακό / Διδακτορικό	Count		14	30	18	2	64
	% within Εκπαίδευση		21,9%	46,9%	28,1%	3,1%	100,0%
Total	Count		36	110	70	19	235
	% within Εκπαίδευση		15,3%	46,8%	29,8%	8,1%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 40% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Γυμνάσιο/Λύκειο θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι αρκετά αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 58,8% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι στο ΤΕΙ θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι λίγο αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 45% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι ΑΕΙ θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι λίγο αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών και τέλος δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 46,9% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι λίγο αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.93
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,248 ^a	9	0,002
Likelihood Ratio	30,601	9	0,000
Linear-by-Linear Association	0,071	1	0,790
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 26,248 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,002 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Στη συνέχεια εξετάζεται η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η κακή τήρηση αρχείων μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.94
Πίνακας Συνάφειας

		Η κακή τήρηση αρχείων μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης					Total	
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ		
Εκπαίδευση	Γυμνάσιο/ Λύκειο	Count	2	3	15	8	12	40
		% within Εκπαίδευση	5,0%	7,5%	37,5%	20,0%	30,0%	100,0%
	ΤΕΙ	Count	3	3	17	14	14	51
		% within Εκπαίδευση	5,9%	5,9%	33,3%	27,5%	27,5%	100,0%
	ΑΕΙ	Count	0	16	30	15	19	80
		% within Εκπαίδευση	0,0%	20,0%	37,5%	18,8%	23,8%	100,0%
	Μεταπτυχιακός/ Διδακτορικό	Count	0	4	29	11	20	64
		% within Εκπαίδευση	0,0%	6,3%	45,3%	17,2%	31,3%	100,0%
	Total	Count	5	26	91	48	65	235
		% within Εκπαίδευση	2,1%	11,1%	38,7%	20,4%	27,7%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 37,5% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Γυμνάσιο/Λύκειο θεωρούν ότι η κακή τήρηση αρχείων μειώνει αρκετά την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 33,3% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι στο ΤΕΙ θεωρούν ότι η κακή τήρηση αρχείων μειώνει αρκετά την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 37,5% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι ΑΕΙ θεωρούν ότι η κακή τήρηση αρχείων μειώνει αρκετά την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και τέλος δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 45,3% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό θεωρούν ότι η κακή τήρηση αρχείων μειώνει αρκετά την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.95
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,447 ^a	12	0,059
Likelihood Ratio	21,306	12	0,046
Linear-by-Linear Association	0,069	1	0,793
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 20,447 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,059 > 0,05. Άρα δεν απορρίπτεται η H_0 και οι ερωτήσεις είναι ανεξάρτητες.

Τέλος, εξετάζεται η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.96
Πίνακας Συνάφειας

			Η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης				Total
			Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Εκπαίδευση	Γυμνάσιο/ Λύκειο	Count	2	9	11	18	40
		% within Εκπαίδευση	5,0%	22,5%	27,5%	45,0%	100,0%
	ΤΕΙ	Count	0	2	25	24	51
		% within Εκπαίδευση	0,0%	3,9%	49,0%	47,1%	100,0%
	ΑΕΙ	Count	2	9	27	42	80
		% within Εκπαίδευση	2,5%	11,3%	33,8%	52,5%	100,0%
	Μεταπτυχιακό/ Διδακτορικό	Count	0	8	22	34	64
		% within Εκπαίδευση	0,0%	12,5%	34,4%	53,1%	100,0%
	Total	Count	4	28	85	118	235
		% within Εκπαίδευση	1,7%	11,9%	36,2%	50,2%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 45% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Γυμνάσιο/Λύκειο θεωρούν ότι η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 49% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι στο ΤΕΙ θεωρούν ότι η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 52,5% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι ΑΕΙ θεωρούν ότι η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και τέλος δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 53,1% από τους ερωτώμενους που η εκπαίδευση τους είναι Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό θεωρούν ότι η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.97
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,212 ^a	9	0,085
Likelihood Ratio	16,285	9	0,061
Linear-by-Linear Association	2,070	1	0,150
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 15,212 και η σημαντικότητα του τεστ είναι $\text{sig.} = 0,085 > 0,05$. Άρα δεν απορρίπτεται η H_0 και οι ερωτήσεις είναι ανεξάρτητες.

4.2.4 Τεστ ανεξαρτησίας με την Επαγγελματική Κατάσταση των ερωτώμενων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται και αναλύονται οι πίνακες συνάφειας και τα τεστ ανεξαρτησίας που πραγματοποιήθηκαν με την Επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων και επιλεγμένες ερωτήσεις από το Α και Β μέρος του ερωτηματολογίου.

Αρχικά εξετάζεται η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο οι ερωτώμενοι θεωρούν δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.98
Πίνακας Συνάφειας

			Θεωρείτε δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας				Total
			Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	
Επαγγελματική κατάσταση	Άνεργος	Count	3	15	0	0	18
		% within Επαγγελματική κατάσταση	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	100,0%
	Φοιτητής	Count	6	3	0	0	9
		% within Επαγγελματική κατάσταση	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%
	Ελεύθερος Επαγγελματίας	Count	10	2	3	0	15
		% within Επαγγελματική κατάσταση	66,7%	13,3%	20,0%	0,0%	100,0%
	Ιδιωτικός υπάλληλος	Count	27	21	14	6	68
		% within Επαγγελματική κατάσταση	39,7%	30,9%	20,6%	8,8%	100,0%
	Αγρότης	Count	0	2	0	0	2
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Δημόσιος υπάλληλος	Count	35	56	18	0	109	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	32,1%	51,4%	16,5%	0,0%	100,0%	
Εισοδηματίας	Count	2	0	0	0	2	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Συνταξιούχος	Count	10	2	0	0	12	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	83,3%	16,7%	0,0%	0,0%	100,0%	
Total	Count	93	101	35	6	235	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	39,6%	43,0%	14,9%	2,6%	100,0%	

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 83,3% από τους άνεργους θεωρούν λίγο δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 66,7% από τους φοιτητές δεν θεωρούν καθόλου δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 66,7% από τους ελεύθερους επαγγελματίες δεν θεωρούν καθόλου δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης, δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 39,7% από τους ιδιωτικούς υπάλληλους δεν θεωρούν καθόλου δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης, ε) όλοι οι αγρότες θεωρούν λίγο δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης, ζ) το μεγαλύτερο ποσοστό 51,4% των δημοσίων υπαλλήλων θεωρούν λίγο δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης, η)

όλοι οι εισοδηματίες δεν θεωρούν καθόλου δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης και τέλος, θ) το μεγαλύτερο ποσοστό 83,3% των συνταξιούχων δεν θεωρούν καθόλου δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.99
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	58,382 ^a	21	0,000
Likelihood Ratio	64,435	21	0,000
Linear-by-Linear Association	0,545	1	0,461
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 58,382 και η σημαντικότητα του τεστ είναι $\text{sig.} = 0,000 < 0,05$, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Στη συνέχεια εξετάζεται η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το ποια κατηγορία εισοδήματος πληρώνει υψηλό φόρο. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.100
Πίνακας Συνάφειας

			Ποια από τις παρακάτω κατηγορίες θεωρείτε ότι πληρώνει υψηλό φόρο εισοδήματος;					Total
			Οι μισθωτοί	Οι ελεύθεροι επαγγελματίες	Οι μικρές επιχειρήσεις	Οι μεγάλες επιχειρήσεις	Οι αγρότες	
Επαγγελματική κατάσταση	Άνεργος	Count	8	5	2	0	3	18
		% within Επαγγελματική κατάσταση	44,4%	27,8%	11,1%	0,0%	16,7%	100,0%
	Φοιτητής	Count	3	3	0	0	3	9
		% within Επαγγελματική κατάσταση	33,3%	33,3%	0,0%	0,0%	33,3%	100,0%
	Ελεύθερος Επαγγελματίας	Count	2	8	5	0	0	15
		% within Επαγγελματική κατάσταση	13,3%	53,3%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%
	Ιδιωτικός υπάλληλος	Count	29	23	13	0	3	68
		% within Επαγγελματική κατάσταση	42,6%	33,8%	19,1%	0,0%	4,4%	100,0%
	Αγρότης	Count	2	0	0	0	0	2
		% within Επαγγελματική κατάσταση	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Δημόσιος υπάλληλος	Count	71	19	10	6	3	109	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	65,1%	17,4%	9,2%	5,5%	2,8%	100,0%	
Εισοδηματίας	Count	0	0	2	0	0	2	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Συνταξιούχος	Count	10	0	2	0	0	12	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	83,3%	0,0%	16,7%	0,0%	0,0%	100,0%	
Total	Count	125	58	34	6	12	235	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	53,2%	24,7%	14,5%	2,6%	5,1%	100,0%	

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 44,4% από τους άνεργους θεωρούν ότι οι μισθωτοί πληρώνουν υψηλό φόρο, β) στους φοιτητές το 33,3% θεωρεί ότι οι μισθωτοί πληρώνουν υψηλό φόρο, το άλλο 33,3% θεωρεί ότι οι ελεύθεροι επαγγελματίες πληρώνουν υψηλό φόρο και τέλος το άλλο 33,3% θεωρεί ότι οι αγρότες πληρώνουν υψηλό φόρο, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 53,3% από τους ελεύθερους επαγγελματίες θεωρούν ότι οι ελεύθεροι επαγγελματίες πληρώνουν υψηλό φόρο, δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 42,6% από τους ιδιωτικούς υπάλληλους θεωρούν ότι οι μισθωτοί πληρώνουν υψηλό φόρο, ε) όλοι οι αγρότες θεωρούν ότι οι μισθωτοί πληρώνουν υψηλό

φόρο, ζ) το μεγαλύτερο ποσοστό 65,1% των δημοσίων υπαλλήλων θεωρούν ότι οι μισθωτοί πληρώνουν υψηλό φόρο, η) όλοι οι εισοδηματίες θεωρούν ότι οι μικρές επιχειρήσεις πληρώνουν υψηλό φόρο και τέλος, θ) το μεγαλύτερο ποσοστό 83,3% των συνταξιούχων θεωρούν ότι οι μισθωτοί πληρώνουν υψηλό φόρο. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.101
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

Pearson Chi-Square	74,816 ^a	28	0,000
Likelihood Ratio	69,551	28	0,000
Linear-by-Linear Association	11,096	1	0,001
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 74,816 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,000 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Ακολούθως, εξετάζεται η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων οδηγεί στη φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.102
Πίνακας Συνάφειας

			Ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων συντελεί στη φοροδιαφυγή					Total
			Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Επαγγελματική κατάσταση	Ανεργος	Count	3	8	2	5	0	18
		% within Επαγγελματική κατάσταση	16,7%	44,4%	11,1%	27,8%	0,0%	100,0%
	Φοιτητής	Count	0	3	3	3	0	9
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	33,3%	33,3%	33,3%	0,0%	100,0%
	Ελεύθερος Επαγγελματίας	Count	3	2	7	3	0	15
		% within Επαγγελματική κατάσταση	20,0%	13,3%	46,7%	20,0%	0,0%	100,0%
	Ιδιωτικός υπάλληλος	Count	16	26	7	14	5	68
		% within Επαγγελματική κατάσταση	23,5%	38,2%	10,3%	20,6%	7,4%	100,0%
	Αγρότης	Count	2	0	0	0	0	2
		% within Επαγγελματική κατάσταση	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Δημόσιος υπάλληλος	Count	8	32	37	12	20	109	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	7,3%	29,4%	33,9%	11,0%	18,3%	100,0%	
Εισοδηματίας	Count	2	0	0	0	0	2	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Συνταξιούχος	Count	10	0	2	0	0	12	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	83,3%	0,0%	16,7%	0,0%	0,0%	100,0%	
Total	Count	44	71	58	37	25	235	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	18,7%	30,2%	24,7%	15,7%	10,6%	100,0%	

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 44,4% από τους άνεργους θεωρούν ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων οδηγεί λίγο στη φοροδιαφυγή, β) στους φοιτητές το 33,3% θεωρεί ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων οδηγεί λίγο στη φοροδιαφυγή, το άλλο 33,3% θεωρεί ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων οδηγεί αρκετά στη φοροδιαφυγή και τέλος το άλλο 33,3% θεωρεί ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων οδηγεί πολύ στη φοροδιαφυγή, το μεγαλύτερο ποσοστό 46,7% από τους ελεύθερους επαγγελματίες θεωρούν ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων οδηγεί αρκετά στη φοροδιαφυγή, δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 38,2% από τους ιδιωτικούς υπάλληλους θεωρούν ότι ο μεγάλος αριθμός

αυτοαπασχολούμενων οδηγεί λίγο στη φοροδιαφυγή, ε) όλοι οι αγρότες θεωρούν ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων δεν οδηγεί στη φοροδιαφυγή, ζ) το μεγαλύτερο ποσοστό 33,90% των δημοσίων υπαλλήλων θεωρούν ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων οδηγεί αρκετά στη φοροδιαφυγή, η) όλοι οι εισοδηματίες θεωρούν ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων δεν οδηγεί στη φοροδιαφυγή και τέλος, θ) το μεγαλύτερο ποσοστό 83,3% των συνταξιούχων θεωρούν ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων δεν οδηγεί στη φοροδιαφυγή. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.103
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	96,927 ^a	28	0,000
Likelihood Ratio	95,139	28	0,000
Linear-by-Linear Association	0,002	1	0,969
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 96,927 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,000 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Εν συνεχεία, εξετάζεται η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.104
Πίνακας Συνάφειας

			Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση					Total
			Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Επαγγελματική κατάσταση	Ανεργος	Count	0	2	5	5	6	18
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	11,1%	27,8%	27,8%	33,3%	100,0%
	Φοιτητής	Count	0	0	3	6	0	9
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%
	Ελεύθερος Επαγγελματίας	Count	3	3	2	5	2	15
		% within Επαγγελματική κατάσταση	20,0%	20,0%	13,3%	33,3%	13,3%	100,0%
	Ιδιωτικός υπάλληλος	Count	0	10	27	8	23	68
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	14,7%	39,7%	11,8%	33,8%	100,0%
	Αγρότης	Count	0	2	0	0	0	2
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Δημόσιος υπάλληλος	Count	5	11	41	39	13	109	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	4,6%	10,1%	37,6%	35,8%	11,9%	100,0%	
Εισοδηματίας	Count	0	0	0	2	0	2	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
Συνταξιούχος	Count	0	3	7	0	2	12	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	25,0%	58,3%	0,0%	16,7%	100,0%	
Total	Count	8	31	85	65	46	235	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	3,4%	13,2%	36,2%	27,7%	19,6%	100,0%	

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 33,3% από τους άνεργους θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πάρα πολύ καθοριστικός παράγοντας του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 66,7% από τους φοιτητές θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ καθοριστικός παράγοντας του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 33,3% από τους ελεύθερους επαγγελματίες θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ καθοριστικός παράγοντας του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση, δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 39,7% από τους ιδιωτικούς υπάλληλους θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας του κόστους που

συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση, ε) όλοι οι αγρότες θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι λίγο καθοριστικός παράγοντας του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση, ζ) το μεγαλύτερο ποσοστό 37,96% των δημοσίων υπαλλήλων θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι αρκετά καθοριστικός παράγοντας του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση, η) όλοι οι εισοδηματίες θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ καθοριστικός παράγοντας του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση και τέλος, θ) το μεγαλύτερο ποσοστό 58,3% των συνταξιούχων θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι λίγο καθοριστικός παράγοντας του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.105
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	74,451 ^a	28	0,000
Likelihood Ratio	71,945	28	0,000
Linear-by-Linear Association	2,971	1	0,085
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 74,451 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,000 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Επίσης, εξετάζεται η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.106
Πίνακας Συνάφειας

			Η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών				Total
			Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	
Επαγγελματική κατάσταση	Άνεργος	Count	0	8	10	0	18
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	44,4%	55,6%	0,0%	100,0%
	Φοιτητής	Count	3	6	0	0	9
		% within Επαγγελματική κατάσταση	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	100,0%
	Ελεύθερος Επαγγελματίας	Count	0	4	8	3	15
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	26,7%	53,3%	20,0%	100,0%
	Ιδιωτικός υπάλληλος	Count	21	32	13	2	68
		% within Επαγγελματική κατάσταση	30,9%	47,1%	19,1%	2,9%	100,0%
	Αγρότης	Count	2	0	0	0	2
		% within Επαγγελματική κατάσταση	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Δημόσιος υπάλληλος	Count	4	59	37	9	109	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	3,7%	54,1%	33,9%	8,3%	100,0%	
Εισοδηματίας	Count	0	2	0	0	2	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Συνταξιούχος	Count	2	10	0	0	12	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	100,0%	
Total	Count	32	121	68	14	235	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	13,6%	51,5%	28,9%	6,0%	100,0%	

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 55,6% από τους άνεργους θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι αρκετά αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 66,7% από τους φοιτητές θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι λίγο αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 53,3% από τους ελεύθερους επαγγελματίες θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι αρκετά αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών, δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 47,1% από τους ιδιωτικούς υπάλληλους θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι λίγο αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών, ε) όλοι οι αγρότες θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών, ζ) το μεγαλύτερο ποσοστό 54,1% των δημοσίων υπαλλήλων θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι λίγο αποτελεσματική στην επίλυση

φορολογικών διαφορών, η) όλοι οι εισοδηματίες θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι λίγο αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών, και τέλος, θ) το μεγαλύτερο ποσοστό 83,3% των συνταξιούχων θεωρούν ότι η φορολογική διοίκηση είναι λίγο αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.107
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	75,739 ^a	21	0,000
Likelihood Ratio	80,150	21	0,000
Linear-by-Linear Association	0,022	1	0,881
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 75,739 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,000 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Στη συνέχεια, εξετάζεται η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.108
Πίνακας Συνάφειας

			Η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης					Total
			Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Επαγγελματική κατάσταση	Άνεργος	Count	0	5	0	5	8	18
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	27,8%	0,0%	27,8%	44,4%	100,0%
	Φοιτητής	Count	0	0	3	0	6	9
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	66,7%	100,0%
	Ελεύθερος Επαγγελματίας	Count	0	0	5	0	10	15
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	66,7%	100,0%
	Ιδιωτικός υπάλληλος	Count	0	0	11	22	35	68
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	16,2%	32,4%	51,5%	100,0%
	Αγρότης	Count	0	0	2	0	0	2
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Δημόσιος υπάλληλος	Count	2	8	38	38	23	109	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	1,8%	7,3%	34,9%	34,9%	21,1%	100,0%	
Εισοδηματίας	Count	0	0	0	0	2	2	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	
Συνταξιούχος	Count	0	0	0	2	10	12	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	0,0%	16,7%	83,3%	100,0%	
Total	Count	2	13	59	67	94	235	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	0,9%	5,5%	25,1%	28,5%	40,0%	100,0%	

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 44,8% από τους άνεργους θεωρούν ότι η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 66,7% από τους φοιτητές θεωρούν ότι η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 66,7% από τους ελεύθερους επαγγελματίες θεωρούν ότι η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 51,5% από τους ιδιωτικούς υπάλληλους θεωρούν ότι η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, ε) όλοι οι αγρότες θεωρούν ότι η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει αρκετά την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, ζ) στους δημοσίους υπαλλήλους το 34,9% θεωρεί ότι η έλλειψη

λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει αρκετά την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και το άλλο 34,9% θεωρεί ότι η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, η) όλοι οι εισοδηματίες θεωρούν ότι η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και τέλος, θ) το μεγαλύτερο ποσοστό 83,3% των συνταξιούχων θεωρούν ότι η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.109
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	79,504 ^a	28	0,000
Likelihood Ratio	92,123	28	0,000
Linear-by-Linear Association	2,060	1	0,151
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 79,504 και η σημαντικότητα του τεστ είναι sig. = 0,000 < 0,05, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Τέλος, εξετάζεται η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο τα κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης παρουσιάζονται στον πίνακα συνάφειας που ακολουθεί.

Πίνακας 4.110
Πίνακας Συνάφειας

			Τα κίνητρα που παρέχονται στους υπάλληλους βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης					Total
			Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
Επαγγελματική κατάσταση	Άνεργος	Count	0	0	6	7	5	18
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	33,3%	38,9%	27,8%	100,0%
	Φοιτητής	Count	0	3	0	0	6	9
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	66,7%	100,0%
	Ελεύθερος Επαγγελματίας	Count	0	0	8	0	7	15
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	53,3%	0,0%	46,7%	100,0%
	Ιδιωτικός υπάλληλος	Count	0	5	19	23	21	68
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	7,4%	27,9%	33,8%	30,9%	100,0%
	Αγρότης	Count	0	0	0	0	2	2
		% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Δημόσιος υπάλληλος	Count	2	5	20	29	53	109	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	1,8%	4,6%	18,3%	26,6%	48,6%	100,0%	
Εισοδηματίας	Count	2	0	0	0	0	2	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Συνταξιούχος	Count	0	0	3	4	5	12	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	0,0%	0,0%	25,0%	33,3%	41,7%	100,0%	
Total	Count	4	13	56	63	99	235	
	% within Επαγγελματική κατάσταση	1,7%	5,5%	23,8%	26,8%	42,1%	100,0%	

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα: α) το μεγαλύτερο ποσοστό 38,9% από τους άνεργους θεωρούν ότι τα κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους βελτιώνουν πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, β) το μεγαλύτερο ποσοστό 66,7% από τους φοιτητές θεωρούν ότι τα κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους βελτιώνουν πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, γ) το μεγαλύτερο ποσοστό 53,3% από τους ελεύθερους επαγγελματίες θεωρούν ότι τα κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους βελτιώνουν αρκετά την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, δ) το μεγαλύτερο ποσοστό 33,8% από τους ιδιωτικούς υπαλλήλους θεωρούν ότι τα κίνητρα που

παρέχονται στους υπαλλήλους βελτιώνουν πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, ε) όλοι οι αγρότες θεωρούν ότι τα κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους βελτιώνουν πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, ζ) το μεγαλύτερο ποσοστό 48,6% των δημοσίων υπαλλήλων θεωρούν ότι τα κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους βελτιώνουν πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, η) όλοι οι εισοδηματίες θεωρούν ότι τα κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους δεν βελτιώνουν καθόλου την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και τέλος, θ) το μεγαλύτερο ποσοστό 41,7% των συνταξιούχων θεωρούν ότι τα κίνητρα που παρέχονται στους υπαλλήλους βελτιώνουν πάρα πολύ ην αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ακολουθεί ο πίνακας (Chi-square), ο οποίος παρέχει τις πληροφορίες για το αποτέλεσμα του ελέγχου της ανεξαρτησίας.

Πίνακας 4.111
Στατιστικός έλεγχος Ανεξαρτησίας

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	160,380 ^a	28	0,000
Likelihood Ratio	66,626	28	0,000
Linear-by-Linear Association	0,916	1	0,339
N of Valid Cases	235		

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson είναι 160,380 και η σημαντικότητα του τεστ είναι $\text{sig.} = 0,000 < 0,05$, επομένως το λάθος που θα προκύψει αν απορριφθεί η μηδενική υπόθεση είναι μικρό, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται. Συνεπώς, οι δύο ερωτήσεις είναι εξαρτημένες.

Κεφάλαιο 5

Σύνθεση Συμπερασμάτων

5.1 Συμπεράσματα έρευνας

Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν 235 ερωτώμενοι, εκ των οποίων το 31,5%, ήταν άνδρες και το 68,5%, γυναίκες. Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος, ποσοστό 44,7% είχαν ηλικία στο διάστημα 41-50 έτη. Σε ότι αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο το 55,7% του δείγματος είχαν Ανώτατη Τεχνολογική ή Πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Τέλος το 46,4% ήταν δημόσιοι υπάλληλοι και 28,9% ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι.

Η περιγραφική στατιστική που πραγματοποιήθηκε κατέδειξε τα εξής αποτελέσματα:

α) σε ότι αφορά τις απόψεις των ερωτώμενων για τη φορολογία εισοδήματος:

- το 45,5% γνωρίζει πολύ ή πάρα πολύ καλά τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος,
- το 82,6% δεν θεωρεί καθόλου δίκαιο ή θεωρεί λίγο δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα,
- το 77,8% θεωρεί πολύ ή πάρα πολύ υψηλή τη φορολογία για τα φυσικά πρόσωπα,
- το 53,2%, θεωρούν ότι οι μισθωτοί πληρώνουν υψηλό φόρο εισοδήματος,
- το 66,8% θεωρεί ότι η πολυνομία, η πολυπλοκότητα και η ασάφεια των φορολογικών νόμων συντελούν πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή,
- το 67,7% θεωρεί ότι οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές συντελούν πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή,
- το 57,5% θεωρεί ότι οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης συντελούν πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή,
- το 48,9% θεωρεί ότι ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολουμένων αυτός δεν συντελεί καθόλου ή συντελεί λίγο στη φοροδιαφυγή,
- το 55,4% θεωρεί ότι το χαμηλό φορολογικό φρόνημα συντελεί πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή,
- το 78,3% θεωρεί ότι η αίσθηση της μη ανταποδοτικότητας των φόρων που πληρώνονται συντελεί πολύ ή πάρα πολύ στη φοροδιαφυγή.

Με εξαίρεση το μεγάλο αριθμό αυτοαπασχολουμένων ο οποίος, σύμφωνα με το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων δεν συντελεί καθόλου ή συντελεί λίγο στη

φοροδιαφυγή, οι άλλοι παράγοντες όπως το ύψος των φορολογικών συντελεστών, η πολυπλοκότητα των νομοθετικών ρυθμίσεων το χαμηλό φορολογικό φρόνημα η αίσθηση μη ανταποδοτικότητας, εντοπίστηκαν στη βιβλιογραφική ανασκόπηση και συγκεκριμένα στην έρευνα της ΔιαΝΕΟσις, αλλά και στους Ράπανος & Καπλάνογλου, (2014).

β) σε ότι αφορά τις απόψεις των ερωτώμενων για την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης:

- το 54,5%, θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ ή πάρα πολύ καθοριστικός παράγοντας της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων,
- το 49,8%, θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ ή πάρα πολύ καθοριστικός παράγοντας της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής,
- το 52,7%, θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ ή πάρα πολύ καθοριστικός παράγοντας ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις,
- το 47,7%, θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι ένας καθοριστικός παράγοντας που συμβάλλει αρκετά στο κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις,
- το 47,3%, θεωρεί ότι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι πολύ ή πάρα πολύ καθοριστικός προάγοντας του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση.

γ) σε ότι αφορά την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης σε συγκεκριμένες λειτουργίες

- το 51,9%, θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στην πληρότητα της βάσης δεδομένων των φορολογουμένων του φορολογικού μητρώου,
- το 66,8%, θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στη διαχείριση κινδύνων,
- το 65,5%, θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογούμενων,
- το 62,1%, θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών,
- το 65,1%, θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών,
- το 65,5%, θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση δεν είναι καθόλου ή είναι λίγο αποτελεσματική στη διαχείριση εσόδων,

- το 49,8%, θεωρεί ότι η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- το 43,4%, θεωρεί ότι η έλλειψη αυτονομίας μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- το 48,1%, θεωρεί ότι η κακή τήρηση αρχείων μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- το 68,5%, θεωρεί ότι η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- το 75,3%, θεωρεί ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία μειώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- το 86,4%, θεωρεί ότι η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνουν πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- το 68,9%, θεωρεί ότι τα κίνητρα που παρέχονται στους υπάλληλους βελτιώνουν πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- το 89,8%, θεωρεί ότι η χρήση της Τεχνολογίας των Πληροφοριών στο φορολογικό μηχανισμό βελτιώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης
- το 60,0%, θεωρεί ότι η αυτονομία της φορολογικής διοίκησης βελτιώνει πολύ ή πάρα πολύ την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.

Όπως αναφέρθηκε και στο θεωρητικό μέρος, η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διαχείρισης είναι ο πρωταρχικός καθοριστικός παράγοντας της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων, της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής και ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις.

Από τα παραπάνω ευρήματα προκύπτει ότι η φορολογική διοίκηση αντιμετωπίζει διάφορα προβλήματα τα οποία της δημιουργούν εμπόδια στην αποτελεσματική είσπραξη εσόδων. Προβλήματα όπως, η αυτονομία, η διαφθορά, η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων, η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος, η πληρότητα των δεδομένων που διαθέτει, μειώνουν την αποδοτικότητα της στη συγκέντρωση χρημάτων, δεν δημιουργούν ευνοϊκό περιβάλλον για επενδύσεις, αυξάνουν το κόστος συμμόρφωσης τόσο για τους φορολογούμενους, όσο και για την ίδια τη φορολογική διοίκηση και εν τέλει οδηγούν στη φοροδιαφυγή. Όλοι αυτοί οι λόγοι έχουν εντοπιστεί εδώ και χρόνια στη βιβλιογραφία από διάφορους ερευνητές, μεταξύ αυτών, όπως αναφέρθηκε στο κεφάλαιο δύο, ο Bauger (2005) και ο Shagari (2014). Δυστυχώς τα προβλήματα αυτά είναι χρόνια για την ελληνική οικονομία και έχουν ως αποτέλεσμα μια πλειάδα άλλων προβλημάτων που δημιουργούνται,

με σημαντικότερο, ίσως, το πρόβλημα της φοροδιαφυγής.

Περαιτέρω, σε ότι αφορά την επαγωγική ανάλυση, μέσω των πινάκων συνάφειας πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος χ^2 , ο οποίος έδειξε σε κάποιες περιπτώσεις ανεξαρτησία και σε κάποιες άλλες εξάρτηση. Πιο συγκεκριμένα, τα ευρήματα που προέκυψαν από το τεστ ανεξαρτησίας έδειξαν ότι υπάρχει σχέση-εξάρτηση (δηλαδή οι απαντήσεις της μιας ερώτησης εξαρτώνται από τις απαντήσεις της άλλης) μεταξύ των παρακάτω ερωτήσεων:

- το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η πολυνομία, η πολυπλοκότητα και η ασάφεια των φορολογικών νόμων συντελούν στη φοροδιαφυγή,
- το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην πληρότητα της βάσης δεδομένων των φορολογουμένων/του φορολογικού μητρώου,
- το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στη διαχείριση εσόδων,
- το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο θεωρούν δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας,
- η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο θεωρούν τη φορολογία εισοδήματος υψηλή για τα φυσικά πρόσωπα,
- η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο το χαμηλό φορολογικό φρόνημα οδηγεί στη φοροδιαφυγή,
- η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων,
- η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογουμένων,
- η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών,
- η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η έλλειψη αυτονομίας μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,

- η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο οι ερωτώμενοι γνωρίζουν τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος,
- η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο οι ερωτώμενοι θεωρούν δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης,
- η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο οι ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης συντελούν στη φοροδιαφυγή,
- η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις,
- η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών,
- η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο οι ερωτώμενοι θεωρούν δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης
- η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το ποια κατηγορία εισοδήματος πληρώνει υψηλό φόρο,
- η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων οδηγεί στη φοροδιαφυγή,
- η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας του κόστους συμμόρφωσης που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση,
- η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η φορολογική διοίκηση είναι αποτελεσματική στην επίλυση φορολογικών διαφορών,
- η επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.

Εν συνεχεία, τα ευρήματα που προέκυψαν από το τεστ ανεξαρτησίας έδειξαν ότι δεν υπάρχει σχέση (δηλαδή οι απαντήσεις της μιας ερώτησης είναι ανεξάρτητες από τις απαντήσεις της άλλης) μεταξύ των παρακάτω ερωτήσεων:

- το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το αν οι ερωτώμενοι γνωρίζουν τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος,
- το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το αν οι ερωτώμενοι θεωρούν δίκαιο το επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης,

- το φύλο των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης είναι καθοριστικός παράγοντας της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής,
- η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο ο μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων συντελεί στη φοροδιαφυγή,
- η ηλικία των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η κακή τήρηση αρχείων μειώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης,
- η εκπαίδευση των ερωτώμενων σε σχέση με το κατά πόσο η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.

Με την ολοκλήρωση της επαγωγικής ανάλυσης απαντώνται όλα τα ερευνητικά ερωτήματα που είχαν τεθεί εξ αρχής και διαφαίνεται το συμπέρασμα ότι μεγάλο μέρος των συμμετεχόντων γνωρίζει πολύ ή πάρα πολύ καλά τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος, ωστόσο δεν θεωρεί καθόλου δίκαιο ή θεωρεί λίγο δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα. Επίσης, αναδεικνύονται και επικαιροποιούνται για άλλη μια φορά τα αδύνατα σημεία του φορολογικού συστήματος και της φορολογικής διοίκησης. Είναι γεγονός όμως ότι καταβάλλεται σημαντική προσπάθεια από τις αρμόδιες αρχές να περιοριστούν οι αδυναμίες, όπως για παράδειγμα με τη σύσταση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημόσιων Εσόδων, ωστόσο πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο φορολογικός μηχανισμός, έτσι ώστε το κράτος να προβεί σε μεταρρυθμίσεις οι οποίες όμως θα είναι απαλλαγμένες από σκοπιμότητες και συμφέροντα. Ο κοινός παρανομαστής πρέπει να είναι η άποψη ότι η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης αποτελεί υψηλή προτεραιότητα και επιτακτική ανάγκη για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των δημόσιων δαπανών καθώς και της είσπραξης εσόδων.

5.2 Προτάσεις βελτίωσης

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση και η έρευνα που προηγήθηκε επιβεβαίωσε τις διαχρονικές αδυναμίες της φορολογικής διοίκησης ως αποτέλεσμα της πολυπλοκότητας του φορολογικού συστήματος, της βαθιάς και παρατεταμένης ύφεσης που χαρακτήριζε την ελληνική οικονομία αλλά και των πολλών άλλων προβλημάτων που όπως φαίνεται είναι στη δομή και

στη σύνθεση του φορολογικού συστήματος.

Σε κάθε περίπτωση η βελτίωση των παραπάνω δεν μπορεί να γίνει ούτε άμεσα, ούτε με κατασταλτικά μέσα. Ένα πρώτο βήμα έγινε με τη με τη σύσταση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημόσιων Εσόδων το 2017. Η αυτονομία της φορολογικής διοίκησης μπορεί να οδηγήσει στη βελτίωση των επιδόσεων καθώς αίρονται τα εμπόδια στην αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση ενώ ταυτόχρονα παραμένει επαρκές το επίπεδο ελέγχου και διαφάνειας. Ωστόσο, πρέπει να γίνουν και άλλα.

Η εφαρμογή μιας πιο αποτελεσματικής βάσης δεδομένων των φορολογουμένων είναι μία πρόταση η οποία θα ενισχύσει τόσο την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης όσο και τη φορολογική συμμόρφωση. Το ζήτημα αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί βελτιώνοντας τις υπάρχουσες βάσεις δεδομένων και ενσωματώνοντας συστήματα πληροφοριών και δεδομένα που προηγουμένως δεν ήταν διαθέσιμα. Η επιτυχημένη διαχείριση εσόδων εξαρτάται από την αποτελεσματική διαχείριση των πληροφοριών, δηλαδή όταν οι σχετικές πληροφορίες είναι διαθέσιμες την κατάλληλη στιγμή.

Επίσης, η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος αποτελεί θέμα ανησυχίας για τους ενδιαφερόμενους, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και γενικότερα. Οι φορολογούμενοι αντιμετωπίζουν ένα μείγμα φόρων που όχι μόνο προκαλούν σύγχυση, αλλά αυξάνει παράλληλα το κόστος συμμόρφωσής αυτών και των φορολογικών αρχών. Ως εκ τούτου, η απλούστευση του φορολογικού συστήματος τόσο των νομοθετικών κειμένων όσο και των διαδικασιών επιβολής και είσπραξης των φόρων, είναι μία πρόταση για την οποία πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα. Βέβαια, ενώ καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες προς αυτήν την κατεύθυνση, ο απώτερος στόχος θα πρέπει να είναι η δημιουργία φορολογικών συστημάτων φιλικών προς τους φορολογούμενους στα οποία οι φορολογούμενοι θα μπορούν να πληρώνουν τους φόρους τους με ευκολία και θα νιώθουν ικανοποίηση από την εκπλήρωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων.

Ακολούθως, η εξασφάλιση αποτελεσματικών ελέγχων όσον αφορά την ανίχνευση των παραβάσεων και οι κυρώσεις για τα άτομα που δεν είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις, είναι ένα μέτρο που θα βοηθήσει στην πάταξη της φοροδιαφυγής. Η εφαρμογή ωστόσο αυτής της πολιτικής προϋποθέτει ότι η φορολογική διοίκηση θα διαθέτει αφενός προσωπικό και αφετέρου το κατάλληλο προσωπικό το οποίο θα έχει τη γνώση και την εμπειρία για να ανταπεξέλθει. Βέβαια η εφαρμογή αυτής της πολιτικής δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο από τις φορολογικές διοικήσεις αλλά σε συνεργασία με άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες και του δικαστικού σώματος.

Επίσης, για μια πιο δίκαιη φορολογική επιβάρυνση προτείνεται να μειωθούν οι

φορολογικοί συντελεστές τόσο για τα Φ.Π. όσο και για τα Ν.Π, καθώς είναι από τους υψηλότερους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η φορολόγηση των επιχειρήσεων για παράδειγμα γίνεται με εξαιρετικά υψηλό συντελεστή, πολύ υψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ και διπλάσιο από ανταγωνιστικές γειτονικές χώρες όπως η Βουλγαρία (10%), μέτρο το οποίο αναμένεται να έχει σαν αποτέλεσμα και τη συγκέντρωση περισσότερων εσόδων.

Την ενίσχυση των άμεσων σε σχέση με τους έμμεσους φόρους για την άμβλυνση της άδικης κατανομής των φορολογικών βαρών, και τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, ώστε να φορολογηθούν και αυτοί που δεν πληρώνουν φόρους και χρησιμοποιούν υπηρεσίες, περιορίζοντας ουσιαστικά την φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή.

Μία άλλη πρόταση, είναι η επαναφορά της έκπτωσης στο φόρο εισοδήματος για όσους πληρώνουν το σύνολο του φόρου εντός της προθεσμίας πληρωμής της πρώτης δόσης, κάτι το οποίο ίσχυε έως και το 2016. Η επιβράβευση των συνεπών φορολογουμένων είναι μία κίνηση που αυξάνει την αξιοπιστία της διοίκησης, αλλά και αποτελεί ένδειξη ανταποδοτικότητας για την συνέχιση της καλής συνεργασίας των δύο πλευρών. Οι συνεπείς φορολογούμενοι θα σταματήσουν να αισθάνονται αδικημένοι και θα συνεχίσουν με μεγαλύτερο ζήλο την εμπρόθεσμη καταβολή των φόρων τους.

Το καθήκον μιας φορολογικής διοίκησης είναι να ενεργεί ως διαμεσολαβητής στη φορολογική κοινωνική σύμβαση μεταξύ των πολιτών και της κυβέρνησης συλλέγοντας φόρους από τον πρώτο και μεταφέροντας αυτά τα χρήματα στην πολιτική ηγεσία. Πόσο καλά διαχειρίζεται η πολιτική ηγεσία τα χρήματα των φορολογουμένων και πόσα δημόσια αγαθά επιλέγουν να παρέχουν δεν εμπίπτουν στον τομέα των φορολογικών διοικήσεων, διότι η φορολογική διοίκηση είναι ένας οργανισμός πολιτικής ηγεσίας και είναι μόνο ένας από έναν αριθμό φορέων που λειτουργούν ως διαμεσολαβητής μεταξύ των φορολογουμένων και της πολιτικής ηγεσίας. Συνεπώς, ενώ η διαμοιρασμός δημόσιων αγαθών, η μείωση της διαφθοράς και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης είναι οι σημαντικότερες πολιτικές πρωτοβουλίες που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη φορολογική συμμόρφωση, είναι προφανές ότι αυτά τα θέματα υπερβαίνουν το πεδίο του ρόλου της φορολογικής διοίκησης.

Συνοψίζοντας, γίνεται φανερό ότι θα πρέπει να γίνουν μεταρρυθμίσεις οι οποίες θα είναι εύστοχες και θα πείσουν τους πολίτες ότι το κράτος δικαίου ισχύει για όλους και τα χρήματα που εξοικονομούνται από τη φορολογία διοχετεύονται με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο στην κοινωνία. Όταν υπάρχει ένα σταθερό και απλό φορολογικό σύστημα, όταν οι πολίτες νιώθουν εμπιστοσύνη απέναντι στην πολιτεία τότε θα επέλθει και η φορολογική συμμόρφωση αυτών, θα μειωθεί το κόστος συμμόρφωσης τόσο για αυτούς όσο και για την φορολογική διοίκηση και θα επιτυγχάνεται η αποτελεσματική είσπραξη των

δημοσιών εσόδων από τη φορολογία.

5.3 Περιορισμοί έρευνας

Οι έρευνες σε αυτό το επίπεδο δεν διαθέτουν οικονομικούς πόρους και έχουν συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο για την πραγματοποίησή τους. Οι περιορισμοί αυτοί σε συνδυασμό με την υπάρχουσα κατάσταση (COVID 19) οδήγησαν στην επιλογή της βολικής δειγματοληψίας γεγονός που συντελεί σε ένα δείγμα, που ενδεχομένως, να μην είναι πλήρως αντιπροσωπευτικό.

5.4 Μελλοντικές προτάσεις περαιτέρω έρευνας

Η παρούσα μελέτη θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω έρευνα σε ένα πιο διευρυμένο δείγμα. Συγκεκριμένα θα μπορούσαν να συμμετέχουν και οι υπάλληλοι της δημόσιας διοίκησης σε μία προσπάθεια να εντοπιστούν τα ενδεχόμενα προβλήματα και οι αδυναμίες της φορολογικής διοίκησης αλλά και τα δυνατά της σημεία εκ των έσω. Επιπλέον θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και ερωτήσεις ανάπτυξης στις οποίες συναλλασσόμενοι και υπάλληλοι της ΔΟΥ θα εξέφραζαν πιο αναλυτικά την άποψή τους. Εάν ξεπεραστούν οι παραπάνω περιορισμοί σε συνδυασμό με τις προτάσεις, η νέα έρευνα θα μπορούσε να παρέχει, εκ νέου, πολύ χρήσιμες πληροφορίες.

Παράρτημα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Στα πλαίσια ολοκλήρωσης των σπουδών μου στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, Δημόσια οικονομική και Πολιτική του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής εκπονώ τη Διπλωματική μου εργασία με τίτλο «**Η Φορολογία Εισοδήματος στην Ελλάδα και η Αποτελεσματικότητα της Φορολογικής Διοίκησης**».

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει σε βάθος τις απόψεις των φορολογούμενων σε ότι αφορά τη φορολογία φυσικών προσώπων και την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.

Η έρευνα διεξάγεται ακολουθώντας τους διεθνείς κανόνες ερευνητικής δεοντολογίας και πλήρους εχεμύθειας. Η προστασία των προσωπικών στοιχείων των συμμετεχόντων είναι απόλυτα διασφαλισμένη και τα αποτελέσματα της έρευνας θα παρουσιαστούν μόνο σε ομαδοποιημένη μορφή και θα χρησιμοποιηθούν για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και μόνο για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για την πολύτιμη συμμετοχή σας και για τον χρόνο που μας διαθέσατε.

Παρακαλώ όπως σημειώσετε με X την απάντηση που σας αντιπροσωπεύει

A. Απόψεις των ερωτώμενων για τη φορολογία εισοδήματος

1. Γνωρίζετε τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

2. Θεωρείτε δίκαιο το γενικό επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης στη χώρα μας;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

3. Θεωρείτε τη φορολογία εισοδήματος υψηλή για τα φυσικά πρόσωπα;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

4. Ποια από τις παρακάτω κατηγορίες θεωρείτε ότι πληρώνει υψηλό φόρο εισοδήματος;

- Οι μισθωτοί Οι ελεύθεροι επαγγελματίες Οι μικρές επιχειρήσεις
 Οι μεγάλες επιχειρήσεις Οι αγρότες

5. Κατά πόσο οι παρακάτω παράγοντες συντελούν στη φοροδιαφυγή;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ
Πολυνομία, πολυπλοκότητα και ασάφεια των φορολογικών νόμων					
Υψηλοί φορολογικοί συντελεστές					
Ανεπαρκείς φορολογικοί μηχανισμοί και αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης					
<u>Μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολουμένων</u>					
<u>Χαμηλό φορολογικό φρόνημα</u>					
Η αίσθηση μη ανταποδοτικότητας των φόρων που πληρώνονται					

B. Απόψεις των ερωτώμενων για την Αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

6. Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης πιστεύετε ότι είναι καθοριστικός παράγοντας:

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ
Της αποτελεσματικής δημιουργίας εσόδων					
Της εφαρμογής της φορολογικής πολιτικής					
Ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για επενδύσεις					
Του κόστους συμμόρφωσης που βαρύνει τις επιχειρήσεις					
Του κόστους που συνεπάγεται η φορολογική διοίκηση για τις κυβερνήσεις					

7. Κατά πόσο θεωρείτε αποτελεσματική τη φορολογική διοίκηση στις παρακάτω λειτουργίες:

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ
Πληρότητα της βάσης δεδομένων των φορολογουμένων/του φορολογικού μητρώου					
Αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων					
Υποστήριξη της οικειοθελούς συμμόρφωσης των φορολογούμενων					
Εμπρόθεσμη καταβολή φορολογικών οφειλών					
Αποτελεσματική επίλυση φορολογικών διαφορών					
Αποτελεσματική διαχείριση εσόδων					

8. Κατά πόσο οι παρακάτω παράγοντες θεωρείτε ότι μειώνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ
Η έλλειψη εκπαιδευμένων υπαλλήλων					
Η έλλειψη αυτονομίας					
Η κακή τήρηση αρχείων					
Η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας					
Η διαφθορά και η κακή ποιότητα των υπηρεσιών					
Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η πολυνομία					

9 Κατά πόσο οι παρακάτω παράγοντες θεωρείτε ότι βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ
Συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση					
Τα κίνητρα που παρέχονται στους υπάλληλους					
Η χρήση της Τεχνολογίας των Πληροφοριών στο φορολογικό μηχανισμό					
Η αυτονομία της φορολογικής διοίκησης					

Γ. Δημογραφικά Στοιχεία

10. Φύλο

- Άνδρας Γυναίκα

11. Ηλικία

- 18-30 31-40 41-50 51-60 61+

12. Εκπαίδευση

- Δημοτικό Γυμνάσιο/Λύκειο ΤΕΙ ΑΕΙ Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό

13. Επαγγελματική κατάσταση

- Άνεργος Φοιτητής Ελεύθερος Επαγγελματίας Ιδιωτικός υπάλληλος Αγρότης Δημόσιος υπάλληλος Εισοδηματίας Άλλο: Προσδιορίστε _____

Βιβλιογραφία

A. Ελληνόγλωσση

- Βελέντζας, Γ. (2004). *Οικονομικό Φορολογικό Δίκαιο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ius.
- Γεωργακόπουλος, Θ. (2012). *Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Καραγιάννης, Δ.Ιωαν., Καραγιάννη, Δ.Αικ. & Καραγιάννης Ι.Δ. (2017). *Φορολογικά, Φοροτεχνικά, Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος, Φορολογικές δηλώσεις. Παραδείγματα και Εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη.
- Κόντος, Γ. (2015). *Χρηματοοικονομική Λογιστική*. Αθήνα: Διπλογραφία
- Κυριαζή, Ν. (2009). *Η κοινωνιολογική έρευνα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μητολίδης, Σ. (2015). «Η φορολογία εισοδήματος στη Ελλάδα-Προβλήματα, προβληματισμοί και προοπτικές», Σύλλογος Οικονομολόγων λογιστών Νομού Θεσσαλονίκης.
- Σγουρινάκης, Ν. & Μιχελινάκης, Β. (2014). *Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος*. Αθήνα: Οικονομική Βιβλιοθήκη.
- Φινοκαλιώτης, Δ.Κ. (2014). *Φορολογικό Δίκαιο*. Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Gall, D.M., Borg R.W. & Gall, P.J. (2014). *Εκπαιδευτική έρευνα. Βασικές αρχές*. Nicosia: Πασχαλίδης.

B. Ξενόγλωσση

- Aziz, A.S. & Harethi, S.R.A. (2018). Factors Determining Tax Administration Efficiency in Hadhramout, Yemen: Perception from Individual Taxpayers. 5th International Conference on Accounting Studies, 80-87. Malaysia. Retrieved May 25 2020, from https://www.researchgate.net/publication/330350025_Factors_Determining_Tax_Administration_Efficiency_in_Hadhramout_Yemen_Perception_from_Individual_Taxpayers
- Diakomihalis, M. & Politou, A. (2018). Could the Greek Taxation Policy Pull the Economy from the Recession to Development?. *Business and Economic Research*, Vol. 8 (No 3), 50-73. Retrieved November 25 2020, from https://www.researchgate.net/publication/326449519_Could_the_Greek_Taxation_Policy_Pull_the_Economy_from_the_Recession_to_Development
- European Commission (2018). Data on Taxation. Retrieved August 02, 2020, from https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/economic-analysis-taxation/data-taxation_en
- European Commission, (2019). Taxation Trends in the European Union (First edition). Retrieved August 05, 2020, from https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_trends_report_2019.pdf
- Noor, U. Basharat, A. Amanat, A. & Shahid, I. (2020). Investigating the Determinants Influencing the Tax Administration Efficiency in Pakistan. *International Journal of Scientific & Engineering Research*, Vol. 11 (No 1), 404-414. Retrieved August 25 2020, from

<https://www.ijser.org/researchpaper/Investigating-the-Determinants-Influencing-the-Tax-Administration-Efficiency-in-Pakistan.pdf>

- OECD, (2018). OECD Economic Surveys. Greece. Retrieved November 30 2020, from <http://www.oecd.org/economy/surveys/Greece-2018-OECD-economic-survey-overview.pdf>
- Uddin, N. Ali, B., Ali, A. & Isbal, S. (2020). Investigating the Determinants Influencing the Tax Administration Efficiency in Pakistan. *International Journal of Scientific & Engineering Research*, Vol. 11 (Issue 1), 404-414. Retrieved November 25 2020, from <https://www.ijser.org/researchpaper/Investigating-the-Determinants-Influencing-the-Tax-Administration-Efficiency-in-Pakistan.pdf>
- Vlahos, P. (2016). Who pays the tax burden in Greece?. University of Peloponnese. Retrieved May 25 2020, from http://macro.soc.uoc.gr/docs/Year/2017/papers/paper_2_119.pdf.

Γ Διαδικτυακές Πηγές

- «Φορολογικά έσοδα προς ΑΕΠ - Στην 11η θέση η Ελλάδα ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ», (2019). Ανακτήθηκε 17 Μαΐου 2020, από <https://www.taxheaven.gr/news/46598/forologika-esoda-pros-aep-sthn-11h-oesh-h-ellada-anamesa-stis-xwres-toy-oosa>
- Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (2019). Έκθεση για την εξέλιξη και τη διακύμανση των εσόδων από φόρους. Ανακτήθηκε 12 Μαΐου 2020, από https://www.aade.gr/sites/default/files/2020-03/apologistiko_deltio_esodwn_2019.pdf
- Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (2018). Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού. Ανακτήθηκε 12 Αυγούστου 2020, από https://www.minfin.gr/documents/20182/4681901/%CE%95%CE%BA%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%83%CE%B7_%CE%9A%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D_%CE%9C%CE%B7%CE%BD_%CE%B9%CE%B1%CE%AF%CE%BF_%CE%94%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%AF%CE%BF_%CE%91%CF%85%CE%B3%CE%BF%CF%85%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%82_2018_%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF.pdf/c0a8cb4e-b69f-4130-ad73-d87616824e41
- ΔιαΝεοσις, Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης, (2016). Η Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα. Αιτίες, Έκταση και Προτάσεις Καταπολέμησης της. Ανακτήθηκε 20 Μαΐου 2020, από https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2017/03/Tax_Evasion_diaNEOsis_Upd_17_03_2017.pdf
- ΔιαΝΕΟσις, Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης, (2018). Η φορολογία Εισοδήματος στην Ελλάδα. Συγκριτική Ανάλυση και Προτάσεις Αναμόρφωσης. Ανακτήθηκε 10 Μαΐου 2020, από <https://www.dianeosis.org/wp->

[content/uploads/2018/05/Forologia_Eisodimatos_Stin_Ellada_Upd_090518.pdf](https://www.eea.gr/content/uploads/2018/05/Forologia_Eisodimatos_Stin_Ellada_Upd_090518.pdf)

- Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, (2020). Κλίμακες –Συντελεστές φορολογίας 2019 για τις φορολογικές δηλώσεις 2020. Ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2020, από <https://www.eea.gr/epikairotita-eea/klimakes-sintelestes-forologias-2019-gia-tis-forologikes-dilosis-2020/>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2014). Έκθεση της επιτροπής προς το συμβούλιο και το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο. Ανακτήθηκε 04 Ιουνίου 2020, από <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2014:0069:FIN:EL:PDF>
- Κουλογιάννης, Κ. & Λιαπάτη Ρένα, (2018). «Στην 4η θέση η Ελλάδα με τον υψηλότερο ανώτατο φορολογικό συντελεστή για τα φυσικά πρόσωπα». Ανακτήθηκε 14 Ιουνίου 2020, από <https://www.taxheaven.gr/news/39894/sthn-4h-thesi-h-ellada-me-ton-ypshlotoero-anwtato-forologiko-syntelesth-gia-ta-fysika-proswpa>
- Νιφορόπουλος, Ι.Κ. (2017). Η ιστορία της φορολογίας στην Ελλάδα –Σύνοψη-Μέρος δεύτερο: 1920-2014. Ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2020, από <https://www.taxheaven.gr/news/40191/h-istoria-ths-forologias-sthn-ellada-synopsh-meros-deytero-1920-2014>
- Ξαφά, Μ. (2019). Φορολογική Πολιτική. Μικρότερο κράτος, λιγότεροι φόροι. Ανακτήθηκε 15 Νοεμβρίου 2020, από <https://www.kefim.org/wp-content/uploads/2019/04/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-2021-%CE%A6%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE.pdf>
- Ράπανος, Θ.Β & Καπλάνογλου, Γ. (2014). Φορολογία και Οικονομική ανάπτυξη. Ανακτήθηκε 15 Μαΐου 2020, από <https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/sylltomos14/609-638%20Rapanos%202014.pdf>
- Σαββαΐδου, Κ. (2016). Η αξιολόγηση της φορολογικής διοίκησης, μέσω διεθνών μοντέρνων εργαλείων μέτρησης της αποτελεσματικότητάς της. Ανακτήθηκε 25 Αυγούστου 2020 <https://www.taxheaven.gr/circulars/23668/arora>
- Τράπεζα της Ελλάδας, (2011). Οικονομικό Δελτίο, Τεύχος 35. Ανακτήθηκε 04 Ιουνίου 2020, από <https://www.bankofgreece.gr/Publications/oikodelt201106.pdf>
- Τσίρος, Θ. (2018). «Στην πρώτη πεντάδα της Ευρώπης σε εταιρικούς φόρους η Ελλάδα». Ανακτήθηκε 14 Ιουνίου 2020, από <https://m.naftemporiki.gr/story/1419275>
- Χαλικιάς, Μ., Μανωλέσσου, Α. & Λάλου, Π. (2015). *Μεθοδολογία Έρευνας και Εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBM SPSS STATISTICS*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα. Ανακτήθηκε 10 Ιουνίου 2020, από http://ntst-aegean.teipir.gr/sites/default/files/forum/spss_book.pdf